

EL RETORN

"Jo voldria que en aquest instant estiguéssim units en un pensament comú, en una ànima comuna, i que deixéssim davallar fins al més profund de les nostres consciències les paraules més nobles i més dolces que mai hagin estat pronunciades: "Pau en la terra als homes de bona voluntat".

Aquesta veu humana que s'ajunta als àngels de Betlem no és la de cap bisbe, ni la de cap ànima de vida contemplativa, ni la de cap propagandista catòlic: és la de M. Edouard Herriot. Al costat d'ella, podríem afilerar-ne d'altres de grans corifeus del laïcisme i enemics ex-ferotges de l'Església, que adopten instintivament, amb gran meravella, segurament, d'ells mateixos, modulacions de predicador i fan crides a l'austeritat, a la penitència, a l'amor, com a únics remeis als mals que acoren la humanitat hodierna.

És el moviment instintiu de l'esperit humà en els moments d'angoixa, testimoni inconfusible de l'element diví de les ànimes, zona de contacte roent amb la divinitat, febre de l'esperit coberta ordinàriament amb les cendres i el brossam de les il·lusions i les desil·lusions mundanes, però que un sotrac interior posa al descobert i una persistència saludable de la tribulació arriba a plaçar en el centre de la consciència per a afaçonar de bell nou tota una vida segons els canons del Crist sempre vivent en l'Església.

És un bell argument de l'existència de Déu. Els esclats instintius i autèntics de la natura no s'equivoquen mai. La planta no erra mai el camí de la llum; l'animal té un instint infallible que li fa endevinar el nodriment, el clima i àdhuc la medecina que li convé; l'home i tot, en els moments tràgicament lluminosos en què la dolor esclata en exclamacions ingènues, és un òrgan diríem impersonal de l'aspiració general de la Natura. I què invoca? Quina és la llum, la nodridura, l'herba remeiera que en aquells moments reclama l'home colpit? En totes les èpoques, en totes les llengües, l'invocat per tots els grans afluïts és Déu. Testimoni infallible, irrecusable, indiscutible de la Natura: Déu meu! Si aquesta veu és falsa, la Natura, que

encara no s'ha equivocat mai en els éssers inferiors, s'equivoca en arribar al suprem, al que ha d'ésser la modulació més genuïna i més alta del seu anhel, cohibit fins ara per la mudesca de la matèria. Si aquesta veu és falsa, la Natura és falsa: no mereix ésser estudiada en cap manifestació seva. Sempre ens pot enganyar la que ens enganya en el seu instant més solemne.

Aquesta ànima naturalment cristiana es troba també en la col·lectivitat del llinatge. És endebades que en els moments de grifolda irreflexiva les multituds i llurs capdavanters es deixin endur per la fuga de la laïcització, ço és, de la desdivinització de totes les coses. Totes les coses resten, tanmateix, profundament divines. Bastarà que un oneig de dolor, cruelment rítmic, somogui els fonaments de l'esperit, coberts de runa innoble, perquè l'instint incoercible i intudable del llinatge invoqui Déu, únic consol, únic remei, únic principi de renaixença.

Haviem laïcitzat joiosament tot el que duia un segell diví més o menys esborradís. La comunicació i l'educació de la vida, el governament d'homes i pobles, els títols de l'autoritat amb les seves limitacions i el tribunal de la seva responsabilitat, la mort mateixa amb tota la seva natural horror religiosa, tot havia estat sostret de la zona de la vida il·luminada directament per Déu. I una cosa abans que totes les altres laïcitzada, fou la felicitat. Les creatures, només les creatures, podien ser feliç. Riqueses, honors, plaers, el règim de les tres concupiscències, substituiria en endavant els manaments de la llei de Déu. L'austeritat, l'abnegació, la mortificació, l'amor als altres, eren conceptes clericals que calia esvair del món com una pesta.

Si fos lícit de parlar jocosament de coses quasi sagrades, diríem que l'experiència era interessant. Una vegada més anava a posar-se a prova la capacitat beatificant de les creatures. El mot d'ordre, l'havia donat Renan: "Ja no és de pecat, de mortificació, de redempció, que cal d'ara més parlar als homes... A mesura que desapareixeran les esperances d'ultratomba, hom no contindrà l'home en repòs sinó per mitjà del benestar". La prova tenia una novetat, perquè s'assegurava que la ciència moderna havia centuplicat la possibilitat de desfruitament de les coses.

La prova toca a les acaballes. L'esclat de les cobejances a tot tren, la llibertat degenerada en ruptura contra la paraula de Déu, han provocat un capitalisme ferocíssim, una guerra esgarriosa, unes sectes sedents de diner i de sang que, des de les jungles de la misèria i de l'odi, fan ressonar els salons dels rics de llurs bramuls de ven-

jença, una concepció tirànica de l'Estat, armat d'un dret idolàtric, simiesca imitació del venerable dret diví, i que engoleix, junt amb les prerogatives de la divinitat, les vides i les honres dels súbdits, única personalitat dels quals és ésser parts d'ell, una crisi econòmica esglaiadora que la febre d'or dels negociants de consciència laïcitzada agreuja cada dia amb procediments tan revoltants com la crema de grans quantitats de blat per tal de provocar la puja del preu del que poden col·locar ben venut, amb encariment angoixós de la vida del pobre, l'amenaça massa fundada d'una nova guerra que seria ja la destrucció pura i simple dels belligerants. Heus ací tema per a un possible himne a la felicitat laica.

Però l'esperit és immortal i el seu anhel de Déu també. De tot arreu d'Europa, fora de Rússia i algun altre país d'evolució social i política endarrerida de trenta anys, surten veus ben laïques i àdhuc ben laïcistes cridant els homes a la mortificació, a la penitència, a l'ascetisme. La Bíblia, la Litúrgia i fins aquelles oracions que ja semblava que només recordaven les monges i els vells, són temes continus de comentari en llavis de polítics d'esquerra que han de reconèixer per fi el fracàs del laïcisme en la comesa de donar la felicitat al llinatge dels homes. Renan queda desmentit i Roma, com sempre, amb raó.

¿No és ben trist, estimat lector, que l'home sigui tan miserable que només sota els cops de mall de les grans dolors pugui despertar-se en ell l'instint inextingible de la recerca de Déu?

Oï Déu! Que només els ferits us confessin!

FRONT MULTIPLE

AQUEST article no ha de judicar-se *polític* en el sentit barroer ordinari d'aquesta paraula, presa massa sovint com xafardeig i maldiença entre banderes hostils o com estratègia pràctica per a la conquesta de les altes places en l'administració i el govern públics. No hi ha res tan poc adient al caràcter sacerdotal com "parlar públicament de coses que fomenten les faccions polítiques i divideixen els esperits dels catòlics". El nostre treball, tot i parlant de política, serà sempre en la més noble significació d'aquesta paraula, branca integrant de la sociologia, i tindrà per lema inspirador la caritat cristiana, cercant motius de germanor i convivència fecunda entre les diverses agrupacions dels catòlics en la lluita pel millorament de la societat humana i per l'adveniment del reialme de Jesucrist.

El nostre tema serà estudiar si és possible i convenient, en els temps que ara corren, arribar a la perfecta unificació d'opinions i de partits en els rengles catòlics; o bé si són inevitables, i fins potser útils, les divergències en l'apreciació dels problemes socials, polítics i econòmics, d'on prenen naixença les diverses escoles i associacions combatents.

Front únic

Les divergències vénen de la imperfecció humana, de la visió parcial i deficient de la veritat única; les discòrdies són un símptoma palès d'escassa intensitat de vida cristiana. Tot en la fe ens condueix a la unió d'enteniments, tot en la caritat ens mena a la unió de voluntats. El foc de l'amor cristià fon totes les asprors i baralles nascudes de la contradicció d'interessos i de pensaments. Adhuc, si en la cristianitat el sentiment unitiu d'universal germanor en Crist tingués vigoria dominant sobre les preferències i cobejances nacionalistes, no haguérem vist enlloc la malura dels imperialismes, i mancaria tot ambient propici a les guerres entre pobles.

Les raons i els testimonis no tindrien fi si aquest fos l'objecte del present article. ¡Quina riquesa d'arguments en l'Escriptura, en

els Sants Pares, en la Litúrgia i en la Teologia! Posem només un parell de textos, els més coneguts, que ens vénen ara a raig de ploma. Les discòrdies doctrinals en matèries de fe i disciplina religiosa no són gaire possibles en una societat com l'Església, regida per un mateix Símbol, una mateixa moral i una mateixa autoritat divina-ment establerta: "Un és el Senyor, una la fe, un el baptisme"¹. I per si encara les foscors teològiques, engendrant divergències en l'apreciació de punts secundaris, produïssin desunions en la seva ramada, Jesucrist va posar tan per damunt de tots els seus preceptes la mutual caritat, que ella haurà d'ésser presa com a segell distintiu dels seus veritables deixebles: "En això us coneixeran com a deixebles meus, que us tingueu amor els uns als altres"².

Aquest esperit essencial de germanor fa bategar intensament el cor de l'Església en una de les hores més dolces de la seva Litúrgia, quan, congregats els fidels commemorant l'escena del *Lavatori*, canta les excel·lències de l'amor entre cristians, en els versets de l'*Ubi caritas*: "Allí on hi ha caritat i amor, allí és Déu. L'amor del Crist ací ens aplega... Estimem-nos amb un cor sincer... Quan doncs ens ajuntem en bona companyia, guardem de tota divisió les nostres mentes. Cessi tota baralla maligna, cessi tot pleideig. I sigui entre nosaltres Jesucrist".

Dins l'ordre del dogma i de la moral catòlica, no hi ha cap llicitud de *fronts diversos*, fora de qüestions opinables d'escola, que, si en temps antics engendraren discussions i bregues violentes, ara, mudades les circumstàncies, han deixat d'apassionar els esperits i no són gaire albiradores a les turbes. I no sols en el món de la pura doctrina la unitat de Credo, de tradició i de mestratge pontifici porta eficaçment els fidels a la concòrdia, sinó que fins en el camp de l'acció social i política té l'Església dictades normes ben clares de coordinació d'esforços quan la demanen els interessos de la nostra fe.

"En aquest ram de la política, inseparable de les lleis de la moral i dels deures religiosos, hom ha de posar en primer lloc els interessos del Cristianisme. Tot d'una que ells són amenaçats, ha de tenir fi tot dissentiment entre els catòlics, per tal que, amb una sola ànima i un sol disseny, lluitin per la religió i la defensin com el bé general i suprem al qual han de subordinar-se totes les altres coses."

Així deia Lleó XIII en la seva encíclica *Sapientiae christianae*, de 10 de gener de 1890. I suara el nostre Sant Pare Pius XI, en l'en-

¹ Ephes., IV, 5.

² Ioan., XIII, 35.

cíclica *Caritate Christi*, recomana expressament la constitució d'un *front únic* entre catòlics.

"És, doncs, necessari, Venerables Germans, que, sense temença de fatic, "aixequem una muralla entorn de la casa d'Israel" (Ez., XIII, 5), aplegant també nosaltres totes les nostres forces en un grup compacte que oposi un front únic a les falanges malfactores, enemigues de Déu i també de la gènere humana."

En aquest front únic, sota l'impuls de l'obediència i de la caritat i sota el guiatge de la fe i la jerarquia, tenen cabuda natural i obligatòria tots els sectors polítics que signen llur programa amb la creu. I ha d'ésser front únic, no circumstancial i transitori, sinó de permanència duradora, d'acció perseverant, dòcil a tota indicació dels dirigents, a totes hores, en tots els incidents de la lluita ferotge que les sectes menen contra el Catolicisme i contra la mateixa creença en Déu.

Però aquesta unitat de front contra la secta, ¿demana la desaparició de tota diversitat de matisos en el pensament i de les organitzacions polítiques militants, quan es tracta de qüestions i d'interessos deixats per Déu a la lliure discussió dels homes? Nosaltres creiem que no. Tenim a favor nostre una declaració de gran autoritat:

"Altrament, en els moments transcendents per al bé públic, i especialment quan grans mals afligeixen l'Església o l'amenacen, és deure ineludible de tots els catòlics la unió, o almenys l'acció pràctica conjunta, sigui quin sigui el partit a què pertanyin, sacrificant opinions particulars i les divisions de partit, salva, però, l'existència dels partits mateixos, la dissolució dels quals ningú no ha de pretendre³."

Multiplicitat de fronts

Realment, la multiplicitat de partits polítics és inevitable. Deia Mella, en el famós discurs del "Teatre de la Zarzuela", l'any 1915: "Habrà partidos en el mundo mientras los hombres estén conformes en no estarlo, y lo estarán hasta el fin de los tiempos". Fins, en matèries de dogma i moral, fora dels punts definits, hi ha hagut sempre en el món catòlic divisions d'escoles, portades sovint fins a l'enrunyiment, i que, en temps d'una més profunda participació de les multituds en la vida cristiana, arribaven a la creació i arborament de bàndols populars.

³ Declaració de l'Episcopat espanyol, 20 desembre 1931.

L'existència activa de partits militants com a sistema d'organització política nacional, vingué al món amb la democràcia individualista. Dissoltes les classes (en llur aspecte polític) i les corporacions gremials antigues, que havien servit fins aleshores de basamenta orgànica per a la representació de la societat en el govern de la nació, no hi hagué altre remei, per a desfer les absurditats de l'individualisme pur i en un règim d'*opinió*, que recórrer a la creació artificiosa d'una altra mena de classes, fundades no sobre privilegis de naixença o de funció, ni sobre diversitat d'interessos, sinó sobre la divergència d'opinions.

Com que Déu ha deixat aquest món a les disputes dels homes, havent limitat la manifestació sobrenatural de la veritat divina a l'ordre de la salvació eterna, sempre, ja abans de la moderna democràcia, hi havia divisions polítiques entre els homes; i els nous corrents d'opinió sobre el concepte de l'Estat i del dret, nascuts a les Universitats i imposant-se generalment per vies aristocràtiques, transcendien tard o d'hora fins a donar noves direccions a la governació dels pobles. I això era inevitable, àdhuc en societats d'intens catolicisme, per una multiplicitat de raons, que poden encloure's en una: en la llibertat que Déu ha donat als homes de cercar noves vies i estructures dins de l'ordre natural i la veritat revelada. Aquesta causa perenne de divisió i d'inquietud, ara, en la societat moderna, agitada per convulsions espirituals de noves doctrines i per anhels, no sempre errats, de perfecció i avanç, ha convertit en endèmica la fluctuació de moviments, i, rompuda la resistència dels murs estabilitzadors de l'antic règim, ens ha conduït al nou ordre de coses, al sistema polític de partits, que perseverarà mentre hi hagi diversitat d'escoles i sistemes, fins en el cas d'una possible restauració modernitzada del règim de representació corporativa.

Elasticitat del dret natural

La divisió de la societat en partits té com a causa fonamental, potser, la ruptura de la unitat de creences religioses, o sigui l'admissió d'un criteri suprem divers en l'apreciació de la majoria dels problemes relatius a la vida social, política i àdhuc, sovint, econòmica. Però no sempre fou el pecat d'heretgia o descreença l'origen de divisions polítiques. Aquestes es mantindrien vives, àdhuc en una societat íntegrament catòlica, si fos regida democràticament segons la

prevalença de les opinions més fortes i esteses. És que la religió revelada, tot i estenent la seva llum i el seu esperit a tota la vida humana i orientant-la vers Déu en tots els seus actes, no estableix pas concretament i estrictament una forma única de govern ni de sistema polític. Així com el domini de Déu no exclou pas els drets del Cèsar, tampoc la revelació divina i la tradició dogmàtica no ofeguen els drets de la raó humana ni anul·len el dret natural. Mentre aquests no es posin en contradicció amb la paraula de Déu (llavors no serien realment ni raó ni dret) i no surtin dels seus propis límits, ells donen a l'home un segur guiatge. Doncs bé, si d'una banda, com deïem, la fe catòlica deixa a la societat cristiana la llibertat de prendre una gran varietat de formes, de bastir de moltes maneres l'estructura de l'autoritat política i les relacions entre ciutadans, associacions i classes, d'altra banda el dret natural és sovint elàstic en l'aplicació concreta de certs principis i deixa a la voluntat dels homes el determinar-se vers una forma o altra. La república dels homes, molt diferent de les de certs insectes—on hi ha fixada una mena de constitució instintiva, amb designació perfecta d'oficis, de dignitats i classes—té per directora la raó humana, a qui les manifestacions de la voluntat divina donen solament principis generals que li deixen una gran folgança per als desplegaments diversos del dret positiu, privat i públic. Ha d'haver-hi, és clar, una organització social i política la més veïna a l'ideal de la societat civil entre cristians; però no està enlloc estatuït i explicat quina sigui aquesta forma, com no està revelada tampoc la veritat completa en tots els problemes de la vida humana, no havent volgut Déu estalviar a l'home els esforços conduents a esbrinar i conquerir una civilització més alta. Sobre el terreny de la prosperitat temporal, la societat civil té rebuda directament de Déu mateix la sobirania, i és ofici propi d'ella el cercar els mitjans de més gran seguretat i eficàcia per a un assoliment més ple del bé comú. És, entre catòlics, matèria de discussió lliure el determinar si serà més dreturera via una constitució monàrquica o republicana, una administració regionalista o centralitzadora, una economia d'impostos directes o indirectes, un tancament duaner o el lliure canvi... Tot això pertany principalment a la tècnica política o econòmica, que tenen per directrius la raó i la prudència humana. I encara que existís sobre aquests punts una mena de *tradició* cristallitzada en els costums seculars del poble cristià, en els escrits dels Pares i teòlegs, com que a aquests costums i opinions autoritzades els mancaria el caràcter i la força de conduc-

tes transmissors de la revelació divina, no tindrien tampoc virtut obligatòria, ni foren normes infal·libles de bon govern del poble.

Fins en cas d'ésser ben certa l'existència de la llei natural en un punt concret, cal tenir present que, quan ella declara un *dret*, no sempre imposa un *deure*. Hi ha drets renunciabls. Posem-ne un exemple. Quan una nació ha posseït sobirania històrica, no podrà una altra fer-se-la súbdita pel dret de pura força, i, mentre la víctima protesti, el seu dret d'independència no caduca. Però si ella es troba bé dins del nou ordre i arriba a oblidar els dalers de vida pròpia, la justícia no serà ja violada. Portem encara un altre cas una mica més difícil. Existeix el dret natural a la *constitució orgànica* de la societat, en què estiguin reconegudes i respectades les facultats pròpies de les corporacions oficials (municipi, regió) i de les privades (associacions professionals, artístiques, culturals). L'individualisme rousseauinà, dissolvent tirànic de l'antiga constitució corporativa (que permetia a tots els estaments d'organitzar-se i s'aturava respectuosa en el llinar de les regions i els municipis, deixant la vida nacional espontàniament desenrotllar-se amb la mínima intervenció de les autoritats centrals, fora de les atribucions indispensables per al manteniment del dret i la prosperitat pública), cometé una greu infracció de l'ordre natural. Però si la centralització estatista i l'esmicolament dels vells organismes polítics i socials hagués vingut per *renúncia espontània* d'ells a llur autonomia, nascuda de convenciments, vertaders o errats, de la conveniència d'establir un nou sistema d'arrasament uniformista, s'hauria entrat dins d'una Constitució, podem dir, no tan perfecta, però no absolutament condemnable com a destructora de l'ordre essencial de la societat humana.

Totes aquestes cavil·lacions vénen a significar la gran amplitud de moviments que la Providència divina ha permès a la lliure i lícita determinació de la societat civil cap a noves formes de regiment, i, per tant, que, dins l'ortodòxia i la unitat de creences més estricta, i mentre no s'infringeixi el deure d'obediència a la jerarquia sagrada, poden aspirar els catòlics a transformacions socials i polítiques molt diverses i crear també partits polítics amb finalitats de propaganda i realització pràctica. Això explica aquestes paraules d'un discurs molt ressonant de Mella, pronunciat en l'ocasió a dalt esmentada.

"Acerca de la unión de las derechas, diré muy pocas palabras y en una sucinta fórmula. Tratándose del orden religioso, los que como yo forman parte de esa extrema derecha aludida, no ponen condiciones: no se unen unos católicos con otros, sino todos con la Iglesia; y en este punto ella define y nosotros obedecemos. Pero cuando se trata de la acción meramente política—porque nosotros, además de cristianos, somos ciudadanos; y aunque se nos diera resuelta íntegramente y como nosotros deseamos la cuestión religiosa, todavía tendríamos que resolver una cuestión política, administrativa, económica, que hace relación a todos los órdenes de la vida en ese punto—, en cuanto se refiere a la organización del Estado y a las relaciones varias que él tiene con todos los organismos sociales, en cuanto se refiere a esos múltiples problemas, nosotros no estaremos conformes ni de acuerdo ni apoyaremos⁴ a aquellos que están en contra de nuestro programa; pero en la medida en que lo combatan, así nos acercaremos nosotros o así rechazaremos nosotros la unión con ellos."

Divisió inevitable

Aquesta amplitud de límits que l'elasticitat del dret natural i certa diguem-ne *inhibició* del dret diví positiu en afers purament terrenals deixen a la lliure determinació humana en les constitucions socials i polítiques, explica la gran varietat de costums i de règims civils en la història de les nacions cristianes, que, fins prescindint de la influència d'elements pagans i de l'acció torbadora del pecat, han pogut lícitament evolucionar i anar mudant de lleis i de codis. La gràcia no anul·la la natura; sols la purifica, l'eleva, l'empeny vers més altes esferes de perfecció. Explica també les discussions perpètuas entre escoles, i, en el temps modern, la multiplicació de partits polítics dins d'un catolicisme més o menys estricte. Aquesta multiplicació, la judiquem inevitable. Ella té la seva causa immediata en la diversitat de temperaments i d'interessos. Essent una la veritat i idèntica l'essència de l'esperit social del Cristianisme, quan la llum sobrenatural passa a través de les ànimes dels homes, hi troba una gran variació de tendències, una gama riquíssima d'impulsions passionals i de temperaments, i, sobretot, obstacles persistents de prejudicis atàvics, preocupacions de classe o d'educació, contradiccions d'interessos. Llavors ella pren diverses matisacions i tonalitats. Portem, per exemple, a contemplar l'espectacle dramàtic

⁴ Mella es deu referir segurament a una conformitat i adjutori habituals, sense rebutjar les unions circumstancials, sobretot en les lluites dels comitès, quan la necessitat d'oposar-se eficaçment als enemics de la religió demani o aconselli el front únic.

d'una barriada obrera de baix suburbi dos sacerdots de formació doctrinal idèntica i de sentiments igualment apostòlics, però un d'ells fill d'antiga casa aristocràtica, tancat en un vell monestir de tradició feudal, i l'altre nascut entre la plebs i exercint ministeris enmig de pobres. Tot i essent idèntics la doctrina i el criteri, la seva reacció i judici davant la realitat seran probablement diversos, i contraposada potser la proposta de remeis. Moguts tots dos pel zel de la justícia i l'amor de les ànimes, sota l'orientació de la mateixa llum i posats a definir i medicar un mateix mal, no sabran pas avenir-se.

Aquesta font subjectiva d'oposició de parers troba confluència en una altra font objectiva: la multiplicitat de caires de les coses reals. La simplicitat dels primers principis va complicant-se a mesura que anem descendint en l'escala de les proposicions derivades, més veïnes a la realitat concreta, i s'arriba a una complexitat embolicada quan hom vol desxifrar i definir els fets singulars, sobretot si la vida hi batega i la llibertat s'hi mou. En això radica la multiplicitat d'aspectes que tenen tots els problemes referents a la vida social i política, on vénen a afluir una infinitat de components actius, actuals i històrics, materials i psíquics, individuals i col·lectius, tots ells influents en diferent mesura, difícil d'ésser graduada.

Aquestes dues fonts de confusió i discòrdia, subjectiva l'una, objectiva l'altra, encara que ragin de distint origen, vénen a ajuntar sovint llur influència: posat l'enteniment d'un home davant d'una qüestió concreta, sol només veure'n el caire que millor s'adiu a la seva complexió o conveniències, i resta gairebé orb davant dels altres.

Ací es presenta una ocasió magnífica per a una mena d'assaig analític de psicologia social, que podria servir de clau desxifradora de molts problemes foscos de l'actualitat i de la història. Farem només unes indicacions levíssimes sense pauta ni ordre, tal com al pensament ens vinguin.

Causes de discordància

Les discordàncies en l'apreciació d'una mateixa realitat concreta, sota el mateix criteri objectiu de la veritat catòlica, sols troben una explicació admissible en la preexistència de temperaments distints o de conveniències oposades que, sovint sense adonar-se'n, porten la raó humana a mutilar el coneixement de les coses, veient-ne

sols un aspecte i prescindint dels altres. D'ací prenen naixença les lluites de partits, en cada un dels quals s'apleguen els homes de temperaments o d'interessos anàlegs.

Temperaments. Sovint és difícil de discernir si la professió d'una doctrina política o la inscripció en un partit té l'explicació en el temperament o en l'interès personal. Moltes vegades ambdues causes obren simultàniament; altres, essent elles de tendència contrària, es fan oposició mútua, es contraresten, i l'esperit pren la direcció de la més forta, minvat el seu ímpetu per la influència contrària. Així un obrer d'ànima inquieta i anhelosa de reformes sol tornar-se moderat i fins conservador quan, mudada favorablement la seva situació econòmica, se li esmussa l'agulló de la protesta. Però, en general, aquelles dues grans causes genitores d'opinions militants diverses, mantenen el segell propi en tota ocasió i conxorxa. Advertim també, abans d'entrar en l'anàlisi, que, en dir temperament, no limitem el sentit de la paraula a la mera complexió anímica i fisiològica, sinó que hi compremem també totes les circumstàncies que poden haver influït en la *propensió sentimental*, com és ara l'educació rebuda, una tradició familiar estimada... Mirem ara, doncs, de destriar diverses categories de temperaments polítics.

Hi ha els radicals o *integristes*; i els moderats o *oportunistes*. Els uns tenen sempre fita la mirada en els principis purs, en la raó absoluta del dret, i, estimant ardentment el triomf de la veritat i la justícia, s'arboren indignats contra les resistències i fallences de la realitat impura, no volent tractes amb els que van sollats amb la marca del mal o no senten contra ell la mateixa total intransigència. Els altres, sense perdre de vista els drets de la veritat i la justícia, ans desitjant igualment el seu imperi ací en la terra, veuen també alçar-se perpètuament contra ell en la història la feblesa de l'enteniment humà, els torçaments de les passions i afectes, l'egoisme de la voluntat, el pes resistent de costums a vegades seculars... i saben que, fins a la segona vinguda del Fill de Déu a la terra, no es farà el destriament del bon gra i de la cugula; per això, recordant que l'extirpació sobtada de l'error i del pecat en la societat humana no passa de bella utopia, creuen de major virtut triomfadora la prudència estratègica que recula o avança segons les conveniències presents; cerquen les engrunes de veritat amagades potser dins l'error; no condemnen res radicalment, sense previ anàlisi, per por de portar la reprovació fins a coses justes, fent així més odiosa als desviats la causa de Déu imprudentment servida; i sempre, consi-

derant en els homes més llur flaqueza que llur dolenteria, sense admetre composicions amb el mal en sí, judiquen la dolcesa i l'amable convivència amb els germans foraviats com el reclam més eficaç per a tornar-los a la casa del Pare. Ells no diuen mai: o la justícia plena, o que s'enfonsi tot; ans tenen per lema el major bé *possible*.

Aquesta és potser la divisió fonamental de temperaments polítics, la divisió entre defensors intransigents de la tesi pura i els cercadors de procediments de profitosa convivència, no amb el mal, sinó amb els tarats del mal, que, no podent ésser expellits de la terra ni exiliats d'en mig dels homes, mentre ells visquin i es moguin, tindran sobre el món una influència proporcionada a llur nombre i força. Però hi ha encara altres divisions secundàries.

Tradicionalistes, conservadors, reformistes. Un catòlic serà tradicionalista, conservador o reformista, segons la resultància del coiteig que faci entre la seva idea del reialme social de Jesucrist i el seu judici de les institucions pretèrites o les dels temps presents. Si troba establert aquest reialme, amb una perfecció després no superada, en edats antigues, sospirarà pel retorn d'elles i mirarà amb hostilitat els ideals moderns, sobretot si amb noves transformacions semblen ocasionar encara un acreixement de la decadència cristiana. Tindrem un tradicionalista. Si, tot i judicant capaç d'un nivell més alt la situació present, tem posar-hi mà en sentit de regrés o de reforma innovadora, per temença d'un agreujament dels mals o d'una enfonsada tràgica, tindrem un conservador. Si, en canvi, comparant l'ideal altíssim i la infinita potència elevadora de la doctrina evangèlica amb les imperfeccions històriques i les malvestats presents, sent frisanques de transformacions profundes i sotja en l'horitzó anuncis prometedors d'una realització més gran de l'Evangeli, tindrem un reformista. Depèn tot del concepte personal que es tingui de la doctrina política catòlica i dels graus possibles de la seva instauració en els costums i en les lleis.

Aquesta visió personal distinta, tractant-se d'una doctrina idèntica, té la seva arrel encara en altres variants del temperament de cadascú, segons sigui somniador o actiu, exaltat o plàcid, optimista o pessimista, amic de l'ordre i la llei (clàssic) o refractari a la coacció (romàntic). Intentem, encara, explicar-ne algun d'aquests.

Així hi ha els *pessimistes* i els *optimistes*. Els primers tenen parentiu amb l'integrisme, però no una germanor estricta. L'integrista, freturós de la veritat sencera, voldria veure-la exercint arreu el seu imperi absolut, i, topant sempre amb resistències invencibles, cau

prompte en desconhort, i veu fàcilment, en les situacions adverses, senyals precursors d'un pròxim triomf definitiu, irresistible, que baixarà a la terra el Fill de l'home en un segon adveniment. No tot integrista pateix de pessimisme, puix n'hi ha de lluitadors plens d'esperances; però havent de patir massa amargors en l'actual apostasia, difícilment s'aguanta. El pessimista veu totes les coses negres, essent gairebé inaccessibles als seus ulls les clarors joioses de la realitat actualment viscuda; tota claror, la refereix a realitats passades o, en els casos de més lleu dolència, espera veure-la eixir de les edats futures. Com que ell espera el més segur remei venint de l'enfonsament catastròfic de les impureses d'ara, difícilment farà mai lliga amb l'esperit conservador. Aquest demana una certa dosi d'optimisme. Ell té esperança en una victòria total definitiva, però només en èpoques llunyadanes. Anant de fet sempre barrejades, en aquesta baixa terra, la virtut i el vici, la veritat i la mentida, ell posa els seus ulls principalment en la part sanitària de les actuals coses i mira de traure'n tot el partit possible amb el treball petit o gros de cada dia, sense trasbalsos perillosos, que sovint agreugen la malaltia. I la seva convicció que totes les coses tenen una destinació definitivament propícia, menades sàviament per una Providència totpoderosa i bona, li dóna ardiment i alegria fins en les ocasions adverses, i disposa el seu ànim a la tolerància. L'optimisme, inspirador de fortitud i confiança, defuig instintivament els extremismes, fills quasi sempre de la feblesa.

Classics i romàntics, és a dir, addictes principalment a la llei, o a la llibertat. Es potser la divisió més costosa d'ésser explicada i també la que serveix més bé de diferència pròxima en la classificació dels partits polítics.

El *clàssic*, mateix en literatura que en política, es malfia de l'impuls sentimental, enemic com és aquest de lligaments coaccionadors del lliure expandiment de la individualitat personal. Sense ésser pessimista, ans sentint anhels d'una perfecció assolible, creu que els instints i les potències afectives han d'estar sotmesos al control indeficient de la raó, o més ben dit, a l'ordenament de la raó, que és la llei. Deixats a llur indisciplina, portarien al caos o al domini de tiranies monstruoses. I ni àdhuc la raó individual no li mereix gaire confiança, essent també, per la seva natural inquietud i flaqueja, una mica esborrajada i generadora de sectes inconciliables amb l'harmonia social. Sobre les opinions particulars, sobre les conviccions volanderes, sobre l'interès i el desplegament de les persones singu-

lars, hi ha el bé comú, guiat per la *raó comuna*, formulada en la tradició nacional i en la llei. És clar que, entre catòlics, aquesta primacia de l'interès general sobre els individus no pot mai arribar a un estatisme, sacrificador de valors humans a l'ídola monstruosa de l'Estat-Déu; ni, en la concepció de l'interès general, no pot perdre el lloc de preeminència l'assoliment de la suprema destinació de l'home per a la qual fou divinament creada la societat, que no ha d'ésser mai fi últim, sinó pur instrument; però, dins d'aquests límits, el clàssic se situa sempre en l'extrem oposat a l'individualisme, posa la llei molt per damunt de la llibertat i fa consistir la seva activitat política sobretot a contribuir al manteniment de l'ordre i de la jerarquia. El *romàntic*, tractant-se de catòlics fidels, no pot pas condemnar tota mena de llei ni en l'ordre doctrinal ni en l'ordre polític: ell confessa i obeeix l'autoritat divina reveladora de veritats sobrenaturals i fonament de la moral i del dret; no es nega pas a sotmetre's a la potestat eclesiàstica, depositària de la revelació divina, i al poder civil posat per Déu, i sense el qual la societat s'enfonsaria; però ell reclama la contenció de les funcions legislatives humanes dintre dels seus justos límits, tan estrictes com permeti l'estat present de la civilització i el grau d'honestedat dels ciutadans. Per a ell, l'autoritat hauria de tenir sovint només funció *supletòria* i no intervenir on no sigui clarament necessària ni quan els ciutadans, amb les associacions secundàries espontàniament formades, puguin funcionar tots sols i atènyer els fins socials. La llei que li és més plaent, i que voldria veure respectada en tots els casos possibles, és la llei de la consciència, per la qual el Suprem Legislador parla immediatament a cada home, fent-li sentir la seva voluntat en totes les circumstàncies de la vida. Ell sap bé prou que la consciència recta, essent governada per Déu mateix, inspirador també de les lleis civils justes, no pot estar en col·lisió real amb els preceptes de l'autoritat legítima; però troba aquesta col·lisió sovint inevitable, o per ofuscacions de la consciència, o per abusos del poder, d'on neixen els grans dolors i les grans tiranies de la història; i el romàntic, propens als sentiments de compassió, cercant camins per a evitar aquestes topades tràgiques, els veu oberts amplament en el reialme de l'esperit de tolerància, tan estès com permeti la pau social i el bé de les mateixes consciències, i en tota la lícita inhibició possible de l'autoritat humana (sense confondre, però, aquesta inhibició oportunista amb la tesi liberal de la secularització de l'Estat).

No cal dir que el temperament romàntic, descrit així amb tota

cruesa, difícilment s'encabirà dins la plena ortodòxia, per tal com, deixat al seu impuls lliure, condueix fàcilment al racionalisme o heretgia en l'ordre dogmàtic, al cisma en l'ordre de la disciplina eclesiàstica i a l'anarquia en l'ordre civil. Però no hem volgut prescindir-ne en aquesta enumeració de *causes de discordància*, perquè ocupa entre elles un lloc eminent i, dintre els límits que a tot cristià imposa la humilitat de judici i la obediència a la jerarquia, li resta encara una gran amplitud de moviments.

La contraposició entre legalistes i romàntics pot presentar-se encara sota un altre aspecte. Una comparació ens servirà per a formular-la. En el règim de la formació del caràcter de la joventut, hi ha dos sistemes oposats: el de la rigidesa reglamentària, i el de l'espon-taneïtat. El primer, per tal d'evitar a l'infant tot perill de caigudes, i arrelar-lo en la virtut des de la primera eclosió del seu esperit, sotmet la seva voluntat a moltes coaccions externes que l'empenyin vers el compliment del deure. No que ell menysprei la formació de conviccions fermes i de consciències esclarides; però, no fiant-se'n massa, vol fins lligar les mans i travar els peus. El segon, treballant sobretot en la infusió de sentiments i d'ideals nobles, i tement que la rigidesa reglamentària torni l'infant autòmata i rutinari, i inepte per anar sol quan li manquin els caminadors, s'estima més acostumar-lo prompte a guiar-se per la seva veu interior i a frenar-se ell mateix; i fins preveient fàcils caigudes, difícilment evitables, creu que la lliçó rebuda en les amargueses de la imperfecció i de la tara, venint a ajudar-lo al redreçament la mà paterna de l'educador, li serà més profitosa per a la formació del caràcter que la rectitud perfecta aconseguida per impossibilitat física de caure. Així, els romàntics de la política creuen que no és sota els règims de grans restriccions legals on la humanitat troba la via dreturera vers una civilització més alta i cristiana, fundada en el seguiment lliure de la llei de Déu, sinó en els sistemes d'apostolat intens, divulgadors de conviccions fermes i il·lustrades, en què el ciutadà no es trobi sempre mogut per la temença de sancions humanes. El primer sistema mantindrà potser un ambient públic de major puresa, però no serà tan apte per a la formació d'homes militants, capaços de mantenir-se indemnes o de regenerar-se àdhuc en els perills de situacions adverses.

Heus ací esbossada una descripció de diversos temperaments polítics que divideixen els homes en tota civilització i creença. No són ells, però, l'explicació única de la distribució en les diverses colles

que, en la societat moderna, organitzen transitòriament els ciutadans per a l'administració i règim de la cosa pública. Veureu sovint persones inscrites en un partit polític que no consona gaire amb l'impuls natural del seu caràcter. És que hi ha un altre *criteri*, que sovint triomfa: és l'interès, egoista o noble.

Interessos. Ens hem allargat ja massa i passarem molt per sobre d'aquest fabricant efecacíssim d'opinions polítiques. Tothom haurà trobat, per exemple, moltes vegades temperaments bellugadissos, ànimes romàntiques, militants ardents, en agrupacions moderades. No sempre les conviccions naixen de l'estudi serè de la veritat objectiva, ni tothom tria el seu camí després de reflexió sincera i lliure. Per flaqueza humana, i per la força poderosa de l'educació rebuda i de les circumstàncies on la nostra vida s'ha desplegat, sovint hom es troba lligat amb vincles fortíssims dintre d'escoles que no han estat pas intel·lectualment triades. Llavors és molt difícil de mudar de colla. Sobre l'enteniment s'exerceix el domini de l'interès creat, que no equival pas sempre a les conveniències egoistes; moltes vegades produeix també sentiments generadors d'abnegacions heroiques. Però, en general, allà té hom el cor, on hi ha el seu tresor. I veureu que, quan la legislació social pot ésser obstacle al bon funcionament de negocis pingües, es defensa com a santa i inviolable la llibertat econòmica absoluta. I certs apòstols del lliberalisme laic, quan veuen les famílies portar els fills a les escoles de confessió catòlica, blasmen aleshores de la llibertat d'ensenyament i posen en llur programa l'escola única. Així podríem retreure una infinitat d'exemples que palesarien el pes enorme dels interessos sobre les conviccions polítiques.

Ací, havent omplert ja massa quartelles i estant encara a mig camí aquest estudi nostre, el deixarem trencat per a un altre número. Però sigui'ns permès de donar fi a aquestes pàgines amb una mena d'escoli.

Dreta i esquerra.

Havent estat redimida tota la humanitat i essent destinació d'ella viure sota la llei de Crist, tots els partits polítics haurien de portar el Catolicisme per denominador comú. Creure que ells s'extingiran una vegada convertida a la fe i obedient a l'Església la societat entera és no tenir conceptes clars de la política. En un poble que no estigui regit per sistemes d'absolutisme rígid, l'opinió dels ciutadans tindrà sempre influència poderosa en el govern de la república i en

les societats secundàries; i l'opinió, tractant-se de coses humanes, difícilment serà mai unànime. La unanimitat de creences religioses no unificarà pas els temperaments i els interessos. Persistirà la matisació de radicals i possibilistes; uns trobaran l'ideal en els temps pretèrits, altres seran refractaris a les reformes de l'estat present, altres suspiraran per perfeccions futures; uns donaran primacia a l'ordenació legal, altres a la llibertat. Sempre hi haurà *dretes* i *esquerres*.

Però, ¿quines són les notes diferencials de la dreta, quines són les de l'esquerra? El lector que hagi tingut la bona voluntat de seguir-nos compendrà amb quina vehemència hem de judicar absurda l'actual diferenciació que pren la professió de catolicisme per la marca distintiva de les dretes, i l'anticatolicisme per senyal propi de les esquerres. Com si dins de l'ortodòxia més estreta no poguessin encabir-se els temperaments d'esquerra. Els partits no haurien de caracteritzar-se per una religiositat més o menys profunda, sinó pei sentir autoritari i de rigidesa en la jerarquia i l'ordre, o d'afecte romàntic a la llibertat individual o corporativa. Potser serviria també de línia divisòria el referir cap a *temps enrera* l'ideal de perfecció política, o veure'l venir en *època futura*. Llavors l'esperit conservador ocuparia la posició de centre. Però, per culpa de la decadència cristiana començada en el Renaixement i en la Reforma (no vinguda per raons polítiques), els catòlics veiérem en èpoques passades una execució més plena de la nostra fe, i, alguns de nosaltres, creguérem estretament vinculada aquesta plenitud a les institucions polítiques on es desplegava. I quan Rousseau donava al romanticisme aplicacions polítiques, havent ell viscut en ambient intel·lectual poc addicte al Catolicisme, somnià una democràcia i una llibertat inconciliables amb les doctrines de l'Església i donà orientacions torçades al moviment més fort de la societat moderna. Llavors, també, els catòlics de temperament romàntic no trobaren cabuda en les escoles i partits afectes a la llibertat política, i la reacció es féu principalment vers la intensificació del principi monàrquic, guiada per grans escriptors com Josep de Maistre. Però no, dins la veritat catòlica i l'ordre natural assenyalat per Déu a l'establiment de la societat dels homes, no tota la perfecció fou aconseguida en les edats antigues, ni tot règim de democràcia i llibertat és condemnable.

ANGEL CARBONELL, Prev.

ENTORN DE LA REFORMA AGRÀRIA

EN la primera desena de setembre de 1932, fou aprovada per les Corts Constituents de la República el projecte de reforma agrària.

La seva elaboració fou molt laboriosa; cap altra llei, a Espanya, no ha suscitat tants de comentaris i discussions. Els treballs referents a ella, apareguts en la premsa diària i en les revistes d'economia, sociologia i política foren també copiosos. La bibliografia de llibres i follets sobre aquest problema ha estat també important. Resultaria interessant una exposició de tot el que es pogués aplegar, així com d'uns gràfics demostratius de la labor del Parlament en el mateix sentit. Fóra un mitjà excel·lent per a fer veure l'atenció intermitent que els parlamentaris han donat a la reforma agrària, al costat de l'interès que el país constantment ha palesat.

Els parlamentaris catalans, en la discussió del projecte alludit, no han tingut una intervenció brillant i assídua, talment com si el problema agrari i el projecte en discussió no afectessin Catalunya. Creença errada, puix que directament o indirecta repercutirà sensiblement en el nostre país i si la reforma sortia en sentit socialitzant, no trigàriem a sofrir-ne tots les conseqüències, essent els nostres pàgesos el que en sortirien més castigats.

La discussió de la Reforma agrària al Parlament no tingué massa interès, perquè la passió política es concentrà, fins al moviment revolucionari del general Sanjurjo, entorn de la discussió de l'Estatut de Catalunya. En canvi, en el si del Govern provisional que presidia Alcalà Zamora i en el del Govern Azaña, la discussió sí que fou molt sovintejada i molt densa. A la Comissió que ha intervingut en la redacció dels diversos projectes i dictàmens, també s'esmerçaren moltes hores en l'estudi i contradicció d'idees. Potser l'interès del Parlament es ressentia d'haver esgotat els arguments en les discussions preliminars de Govern i Comissió.

Què hi ha que aboni una discussió tan laboriosa? Per ventura aquesta qüestió era verge d'estudi al nostre país? Res d'això. A Es-

panya, país essencialment agrícola, molt abans de l'adveniment de la República s'havien estudiat totes les possibilitats de reforma i de millora per tal de desenvolupar la riquesa del país.

Gosariem a dir que en el nostre país s'havia discutit tot, i fins s'havia assajat tot; no calia copiar reformes estrangeres, no calia imitar models d'enllà de les fronteres. Al nostre país, tan divers en tot, es donen totes les característiques en terra i homes que puguin trobar-se a Europa, des del latifundi, fecundador i motor de les invasions de la llagosta, al minimifundi que expelleix l'home de la terra, per tal de cercar en la ciutat o enllà de l'Atlàntic compensació per a nodrir els fills; de l'home actiu del Nord al camperol intel·ligent de Llevant i a l'indolent del Sud. Hi ha tota mena de conreus, hi ha, encara, una gran diversitat de pactes i contractes. Només calia, per a resoldre els problemes de la nostra terra, en benefici de tots, bona voluntat.

Mancà, en el moment oportú, la voluntat necessària per a imposar una reforma generosa i patriòtica. Els qui, podent-la realitzar, no ho feren, paguen avui durament la seva descurança i el seu oblit.

El Parlament ha votat un projecte de reforma agrària, sense saber-ne l'abast. La passió i l'odi han estat la guia de la major part dels diputats. El mateix Govern, en el qual eren representats tots els partits que componen la majoria, defugí d'exposar cruament la veritat; així passaren mesos deixant que la situació del camp, greu per males collites, empitjorada per propagandes demagògiques, afectada tardanament per la repercussió de la crisi mundial, s'emboirés cada dia més, enervant propietaris i treballadors del camp.

No atribuirem el succeït a mala fe, puix que entre els polítics que governen n'hi havia que havien estudiat pregonament el problema dels latifundis a Andalusia i Extremadura, però sí que podem dir que a darrera hora, quan ja era palès a algun d'ells, el fracàs de l'orientació que havia sustentat, per amor propi o per interès de partit, no rectificà públicament.

Prèviament a la presentació de tot projecte o dictamen de reforma agrària, es discutí a la premsa si calia fer nous propietaris, és a dir, fer assequible la propietat de la terra als arrendataris, parcers o treballadors que la conreen. A favor de la idea de crear una nombrosa petita burgesia al camp, es pronunciaren gairebé tots els polítics republicans. En canvi, els directius del partit socialista de seguida prengueren posicions contràries a aquest propòsit. Largo Caballero, en unes declaracions aparegudes al periòdic *El Sol* el dia de

Sant Isidre de l'any passat, deia: "Yo no soy partidario del reparto de tierras entre los hombres que las trabajan; y no lo soy, precisamente, *porque el problema surgiría ante nosotros, transcurridos unos años*, en forma análoga a como se nos presenta hoy, y sólo se observaría un cambio de mano. No es eso, a juicio mío, a lo que se debe ir. Una vez repartidas, el más activo, el más económico, el que alcanzase más suerte y le tocase mejor calidad de tierra, o el que tuviese mayor número de brazos en su familia para aplicarlos al laboreo de la tierra que le hubiese correspondido, se encargaría ciertamente de ir adquiriendo parcelas de los que fueran menos trabajadores, menos económicos o dispusieran de menos elementos dentro de su propia familia para sobrellevar el peso del trabajo, o tuvieran más trabajo en las cosechas. Total: transcurridos unos años, nos encontraríamos con una nueva acumulación de tierras en una sola mano."

Tots aquests raonaments foren justificats si no hi hagués la possibilitat d'evitar amb una llei el fraccionament o l'acumulació de les propietats sorgides de la reforma, així com també és possible de fer que aquestes propietats siguin invendibles i inembargables, sense autorització del Govern.

Que les declaracions fetes a *El Sol* no reflectien la veritable intenció del ministre del Treball, ho proven unes altres declaracions fetes a París, de retorn del seu viatge a Ginebra, en les quals digué: "No pretendemos acabar con las antiguas propiedades señoriales para crear millares de pequeños propietarios que, como en Francia, constituyen un obstáculo serio para todo avance". Què entenia Largo Caballero per obstacle a tot avanç? Potser volia evitar que passés ací el que succeeix a França, on els agricultors benestants no fan cas de les prèdiques dels socialistes i són evidentment, el major obstacle per al triomf de les doctrines demagògiques.

Ens conta Severí Aznar, en el pròleg de la seva obra *Despoblación y Colonización*, que pel febrer de 1926, l'ex-vescomte d'Eza plantejà a l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques un debat sobre la despoblació dels camps i la seva colonització a Espanya. El debat prengué volada i durà fins al mes de juny de 1928. Hi intervingueren l'ex-vescomte d'Eza, Argente, l'ex-comte de Lizàrraga, Redonet, Alcalà Zamora i Severí Aznar.

L'aportació de Severí Aznar a les discussions és el contingut de l'obra alludida, la qual acaba amb un capítol dedicat a l'exposició i elogi de l'agricultura en règim de patrimoni familiar. En la pri-

mera nota d'aquest capítol, Severí Aznar ens explica la seva admonició als catòlics socials de Mèxic abans de la revolució de Madero. Les seves paraules han estat també profètiques respecte a Espanya, puix que el llibre fou editat en 1930. Vegi's com s'expressava aquest home vident: "Años antes de esa revolución, yo se la anuncié a mis correligionarios los católicos sociales de Méjico. "Si no parceláis—les dije—esos monstruosos latifundios y no levantáis con una nueva clase de propietarios una trinchera a la propiedad rural, la revolución la despedazará. Las primeras víctimas serán los propietarios que resistan a la expropiación; por no ceder un poco, se quedarán sin nada. Los primeros beneficiarios serán los políticos que hagan esa parcelación. Sed vosotros, los católicos, los beneficiarios. Al preparar esa parcelación, lleváis a vuestra patria una ráfaga de justicia, aseguráis su estabilidad y merecéis su confianza y su gratitud." Porque no lo hicieron los propietarios—entre ellos muchos españoles—fueron despojados y los católicos son perseguidos.

Aunque en menor escala, esa inquietud que me inspiraba la estructura jurídica y técnica de la propiedad rural en Méjico me la están inspirando los campos andaluces y extremeños. Hace años que mis amigos y yo estamos pidiendo con su parcelación, su reforma. Dios permita que no sea profeta en España como lo fui en Méjico. Y es una triste paradoja que a los demócratas cristianos nos llamen por eso revolucionarios más peligrosos que los socialistas, cuando somos de los pocos conervadores que van quedando."

Alcalà Zamora, com explica Severí Aznar, prengué part activa en el debat de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques; per tant, sabia tot el que podia esperar-se de la promulgació d'una llei de reforma agrària que donés una solució al problema de la parcel·lació de les grans finques i, al mateix temps, assegurés l'establiment i perdurabilitat de propietats en règim de patrimoni familiar.

Alcalà Zamora, en el discurs que féu al Parlament, en sotmetre a l'aprovació de la Cambra el projecte de reforma agrària elaborat pel Govern, digué, en tractar de la base 22, el que segeuix: "La base vintidosena, redactada també pel govern, recull una aspiració que en diverses sessions ha sorgit a la Cambra, formulada principalment per diputats castellans, sostinguda pels d'altres regions. Promet una llei especial, l'autorització de la qual demana a les Corts, sense perjudici de sotmetre-la a la ratificació, per a consolidar i protegir la petita propietat, constitutiva del patrimoni familiar; perquè hem cregut, senyors diputats, que era inútil, fins amb la precaució presa

de mantenir en l'estat de nacionalització de la terra, crear una sèrie de petits, legió de modestos possessors de la terra, si lliuràvem després aquesta propietat a totes les temptacions de la usura, a tota la concentració del capital, a tots els mitjans absorbents de la riquesa. Creada la petita propietat, caldria mantenir-la, estimular-la, auxiliar-la i si fos necessari, regular, amb criteri diferent del que habitualment impera en els codis civils, les formes de la seva transmissió." Aquesta defensa del patrimoni familiar rural fa l'efecte d'un recordatori als companys de discussió de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques, partidaris també d'aquesta reforma. Malauradament, en la llei votada pel Parlament, no hi ha cap referència al contingut d'aquella base 22 del projecte que a darreries d'agost de 1931 el Govern provisional de la República presentà a les Corts Constituents, de manera que tots els esforços realitzats pels sociòlegs que patrocinaven la implantació d'una llei que fes viable la creació d'explotacions rurals en forma de patrimoni familiar, no han tingut cap plasmació en la reforma votada; aquells nobles treballs, han romàs oblidats pel legislador apassionat i poc intel·ligent.

És indubtable que un gran nombre de tècnics agrònoms són partidaris de la parcel·lació, però n'hi ha d'altres que prefereixen l'expropiació de les grans finques, la propietat de les quals seria nacionalitzada i llur explotació deixada als Sindicats de treballadors dirigits per la tècnica. Pascual Carrion és un dels tècnics que més han influït en l'elaboració del projecte de reforma agrària votat al Parlament. Es pot dir que és seva gairebé tota la doctrina que ha eixit reflectida en les bases del projecte definitiu aprovat per les Constituents.

Pascual Carrion no solament ha influït els socialistes, sinó fins i tot els elements més extremistes. Blas Infante, per exemple, explica en el seu llibre que Franco i ell demanaren a Carrion si era possible de reconstruir socialment i econòmicament Andalusia, després d'una revolució social de caràcter comunista. Carrion—diu Blas Infante—, els assegurà la reconstrucció.

Carrion, en el seu llibre *La Reforma Agraria*, publicat en juny de 1931, dedica un capítol a contradir la necessitat de donar la propietat de la terra al qui la treballa.

"Para cultivar la tierra debidamente y mejorarla—diu Carrion—no es necesaria ni conveniente la propiedad". "No es conveniente la propiedad para el agricultor modesto, porque inspira la codicia de todos los usureros y caciques". I afegeix, encara: "Desgraciada-

mente, la propiedad del suelo, como tantos otros privilegios, dura poco en manos de las personas humildes". És a dir, empra els mateixos arguments de Largo Caballero, però en un altre paràgraf fa una referència al patrimoni familiar que evita—diu—tots els perills anunciats, puix que, essent propietat inembargable, indivisible i inacumulable, de propietat només en té el nom, puix que equival a un simple arrendament perpetu. No té en compte, naturalment, que el treballador del camp, fixat a la terra amb la condició de propietat familiar, no ha de témer que l'Estat es beneficiï, amb un augment de renda a satisfer, de la plus vàlua, obtinguda pel seu únic esforç.

En canvi, hi ha tècnics, precisament dels que han provat que la paraula tècnic té algun valor, com Cruz Gallastegui Unamuno, director de la cèlebre Missió Biològica de Galícia, el qual sintetitza el que ha d'ésser en l'esdevenidor l'explotació rural en la seva terra: "Yo pongo así, a grandes rasgos, esta solución: propiedad limitada por la producción necesaria para el mantenimiento de una familia. Al llegar la sucesión (supongamos cuatro hijos), el más apto o con más vocación se quedará con la tierra, y los otros hermanos se desplazarán hacia la industria.

En un mismo régimen colectivista, necesariamente, de esos cuatro hermanos, tres de ellos tienen que ser desplazados, pues la tierra no se multiplica como los individuos".

La defensa del patrimoni familiar perdurà fins en el dictamen que la Comissió Parlamentària presentà el mes d'octubre, molt més radical que el projecte elaborat pel Govern. En aquest dictamen, a la base 22, es deia que: "Una vez votada esta ley de Bases, el Gobierno podrá dictar provisionalmente otra especial, sometiéndola a las Cortes dentro del primer mes de sus sesiones posteriores a su promulgación; en ella determinará la protección que haya que dar a la pequeña propiedad constitutiva de patrimonio familiar, regulando a estos efectos la transmisión de la misma."

En els projectes o dictàmens elaborats posteriorment, aquesta base desapareix absolutament.

Però en el Parlament, la lluita fou encara molt aferrissada sobre si els pagesos assentats serien convertits en propietaris o en simples arrendadors. Tan viva fou la disputa i tan febles els arguments dels contraris a crear nous propietaris, que Marcehí Domingo, en el discurs resum de la discussió de la totalitat, referent a aquest aspecte del debat, exclamà: "Yo creo que es preferible dar propiedad cuan-

do se acredite capacitat; y si cuando se ha creado capacitat en el asentado se le da propiedad, el título de propiedad es pleno, indiscutible..." I en un altre paràgraf, insistia: "Yo insisto en ello. La ley no lo consigna; la ley no lo niega; y no negándolo, la ley deja con facultades para que allí donde esté la capacitat, lo que al principio sólo fuera posesión, al final sea propiedad, como premio a la capacitat para la obra que ha de realizarse."

Malgrat aquestes afirmacions categòriques del ministre d'Agricultura, la llei votada, en la base 16, diu que les comunitats, una vegada possessionades de les terres, acordaran per majoria de vots la forma individual o col·lectiva de la seva explotació, però no preveu, al cap d'un temps, una possible rectificació. De manera que una vegada decidida la fórmula, aquesta, sense previ assaig, haurà de perdurar.

En la base onzena, es diu que, pel que afecta als terrenys de secà, les finques afectades per la reforma seran cedides en preferència a les organitzacions obreres que les hagin sol·licitades amb la finalitat d'explotar-les col·lectivament.

A la base 22, que tracta de la redempció de "foros" i també de la "rabassa morta", hi ha un paràgraf final que diu que tindran dret d'opció i preferència els arrendaments col·lectius.

Si es té en compte que la major part dels terrenys afectats per la reforma agrària són terres de secà, atesa la preferència que la llei dona a l'explotació col·lectiva de la terra, resta clar que els socialistes i els altres elements extremistes del Parlament han imposat un assaig en gran escala de producció col·lectivista i que es va resoltament a la industrialització, mitjançant la màquina, de l'explotació de la terra.

Els tècnics que somniaven dirigir regiments de camperols en zones immenses podran satisfer la seva il·lusió. Amb l'aprovació d'aquesta llei, resta a la seva mà la possibilitat d'aplicar en terres d'Andalusia, Extremadura i Castella, el sistema emprat a Rússia.

L'Estat aportarà els cabals necessaris per a aquests assaigs; hi haurà, doncs, una agricultura a base d'explotació col·lectivista protegida amb cabals de tots els espanyols, i una agricultura a base d'explotació individual, abandonada a les seves pròpies forces. Es repetirà el cas de la pugna entre conreadors de *sovkhoses* i *kolkhoses* amb uns suposats *kulaks* espanyols.

Es respectarà el latifundisme i se'l transformarà en explotacions col·lectivistes, les quals produiran, segurament, a preus per sota dels

normals de cost de producció en l'agricultura d'explotació individual, es suscitarà una competència en els preus, l'abundor d'alguns productes farà que aquests baixin extraordinàriament, el cost de la vida, possiblement minvarà, però els camps es despoblaran i el nombre dels sense feina, als nuclis industrials i urbans, augmentarà fora mida.

El poder adquisitiu dels habitants minvarà, sobretot en alguns productes que la massa del país no consumirà mai, com a contrapartida, trobarem seriosos obstacles per a comercialitzar els productes que formen el nucli més important de la massa de les nostres exportacions.

Tot això mostra que els polítics que avui governen tenen una visió curta del que ha d'ésser l'esdevenidor del país; per això sacrifiquen a conveniències de tàctica partidista, potser inconscientment, els més sagrats interessos.

Largo Caballero lloava els avantatges de l'explotació collectivista de la terra amb frases com aquesta: "Un laboreo más beneficioso y más económico, por cuanto se pueden aprovechar en él los medios modernos de la agricultura, y, consiguientemente, una cotización en los productos del campo que aligere la carga que ellos representan para la vida general del país."

Oblida el ministre del Treball que en els pobles on l'agricultura és més avançada, la cooperació en la producció es realitza singularment per l'agricultura familiar, i aquesta mateixa cooperació en la venda dels productes beneficia l'agricultor i el consumidor, sempre que aquest està organitzat per a prescindir d'intermediaris innecessaris.

D'altra banda, els exemples d'aquests darrers anys són tan colpidors per als observadors atents, respecte als avantatges morals, socials i econòmics de l'agricultura familiar damunt l'explotació agrícola collectivista o especulativa, que han tingut prou virtut per a esvair tota mena de dubtes respecte a la missió dels governs que, volent beneficiar l'agricultura, enriqueixen tot el país.

* * *

Un altre defecte capital de la reforma agrària aprovada per les Constituents és la forma de realitzar les expropiacions. No era necessari donar a la reforma un aspecte de persecució. Si grans propietaris rurals delinquien o delinquiren, per a això hi ha tribunals.

S'ha barrejat innecessàriament el problema dels sense feina amb el del desenvolupament de la producció agrícola. Per a resoldre el primer, bastava carregar un 500 o un 1.000 per cent la tributació de les finques conreables que es mantenien ermes. Per a endegar la reforma convenient, bastava dictar lleis que tendissin a la creació d'un gran nombre de petits propietaris. Per això sols mancava una llei establint una tributació progressiva de les finques rústiques, per raó de la seva extensió; podia intentar-se també l'establiment d'una tributació d'acord amb el que podien produir les finques i no el que produïen. Sense sortir-se del dret, hi havia mitjans suficients per a realitzar una reforma molt més important i seriosa que la que s'ha votat.

Evidentment que no tot és irreparable, perquè la manca de preparació de la majoria dels tècnics agrònoms portarà l'explotació col·lectivista a un fracàs ràpid, tant més que les regions autònomes es veuran obligades a donar a llurs agricultors una ajuda indirecta, almenys tant important com la que l'Estat ofereixi als treballadors enquadrats en les explotacions col·lectivistes.

És interessant de recollir una afirmació de Fernando de los Ríos, segons la qual, la propietat tipus familiar ha d'ésser emprada en l'horta, en la vinya i en les terres de regadiu; en canvi, el secà ha d'ésser reservat a les grans empreses industrials per al conreu dels cereals; ambdues explotacions—diu el Ministre—no s'exclouen, sinó que exigeixen llur coordinació. Per això, tal vegada, en l'apartat *h* de la base dotzena del projecte de reforma, ve consignat que les grans finques a expropiar puguin ésser concedides temporalment a particulars, empreses o companyies explotadores, amb l'obligació de realitzar-hi obres importants.

El legislador, excessivament confiat, no ha exclòs de poder optar a aquestes adjudicacions les societats anònimes, ço que en l'esdevenidor pot ésser causa de sorpreses desagradables i de greus abusos, puix que l'anònima permet que, rera ella, es puguin amagar fins i tot aquelles persones que, per la seva posició, han d'estar al marge d'aquestes explotacions.

Fernando de los Ríos recollí amb mala fortuna, en un discurs pronunciat a Calatayud, l'observació feta per Ventosa i Calvell, segons la qual, quan el líder socialista escrivia per a l'estranger es mostrava molt més moderat que quan legislava dintre Espanya. Fernando de los Ríos admet la rectificació i l'abona dient que a Espanya hi ha hagut una revolució política, i en el món s'han produït

dues revolucions de tècnica agrària: l'una en els Estats Units i l'altra a Rússia. En defensa del seu canvi, digué que en 1918 als Estats Units hi havia 6.500.000 propietats agrícoles que, donada la unitat d'explotació, ocupaven 10 milions de treballadors de la terra. La ramaderia ascendia, entre cavalls, mules i bous, a 26 milions. Hi havia en aquella època 80.000 tractors. En 1923, la maquinària de traccció emprada era ja de 447.000; en 1929, el nombre de tractors ascendia a 852.000. La ramaderia descendia a 12.800.000, o sigui, quedava reduïda gairebé a la meitat. De manera, que la utilització del tractor augmentà deu vegades, però la màquina, no solament desplaçà el cavall, la mula i el bou, sinó que també eliminà l'home. Així, en aquella data, hi havia al camp més de quatre milions de pagesos sense feina. A Rússia, digué de los Ríos, la collectivització rural ha fracassat.

Pel nostre compte afegirem que el professor de l'Escola de Crignon, Mr. Bretignière, un investigador autèntic, un home amb més autoritat que els nostres tècnics, féu recentment una enquesta a fons de les condicions actuals de l'explotació i vida agrícola a Bèlgica. Les conclusions del seu treball són que, en l'esmentat país, l'explotació agrícola familiar, davant la crisi actual, es defensa amb privacions, però que la gran explotació agrícola, de caràcter industrialitzat, malgrat la utilització a fons de la màquina, trontolla.

Això prova que la revolució de la tècnica agrària, el fet dels resultats que avui es toquen a tot el món, més que donar la raó a Fernando de los Ríos, l'acusa, car si la industrialització de l'agricultura fracassa arreu, sembla cosa elemental i de sentit comú desterrar de la reforma agrària espanyola tot allò que pogués acostar-nos a una semblant desfeta econòmica.

La industrialització de l'agricultura porta aparellada la superproducció, i per tant, la desvalorització dels productes agrícoles. De la consciència i patriotisme dels qui han d'aplicar la reforma agrària depèn que al nostre país aquest problema de la superproducció, limitada avui, possiblement, a la producció vitícola, vingui a complicar extraordinàriament el desenvolupament normal de la nostra vida.

Si per lleugeresa, per avantatges polítics, o per un afany de lucre immediat, llancen el nostre país a la folia de l'explotació industrial de caràcter especulatiu d'altres produccions agrícoles, amb un ajut directe o indirecte de l'Estat, potser inconscientment el nostre poble serà portat a la desesperació i a la ruïna.

Cal que els qui apliquin la llei no es deixin seduir pel maquinisme car als homes que dirigeixen el partit socialista ni per realitzacions fabuloses de plans quinquennals o decennals, ni tinguin massa pressa a acceptar assaigs de resultats dubtosos. Pel que afecta a l'agricultura, no ens cansarem de dir-ho, els polítics, els economistes i els tècnics, i sobretot els pseudotècnics, hi guanyaran moltíssim oint els pagesos intel·ligents. Si ho feien, veurien que els defectes i vicis de la nostra explotació agro-pecuària poden corregir-se amb seny i bona voluntat. Els pagesos només necessiten que no se'ls posi entrebanes en llur activitat i no se'ls puneixi injustament.

Mala cosa haver barrejat la política en una qüestió tan viva i transcendental com una reforma agrària. Pitjor encara si, a més de la política, s'hi barreja la finança, perquè llavors, no podent actuar lliurement l'agricultor, seguirem el trist exemple dels països que no saberen coordinar la producció amb el consum, que no cregueren en la conveniència de deixar, de vegades, reposar la terra, els quals avui sofreixen crisi perllongada. Els Estats Units que foren els iniciadors i majors propulsors d'aquest sistema no escapen al càstig que llur orbesa mereixia.

Revela lleugeresa en els homes que des del govern han imposat i donat fesonomia a la reforma, el fet que abans d'estructurar-la no curessin de documentar-se a fons de l'estat de l'agricultura en els principals països europeus i no esperar a darrera hora, quan ja era virtualment aprovat el projecte, a trametre una reduïda comissió per tal que fes, de pressa i corrents, una enquesta en els principals països agrícoles d'Europa.

Abans de voler implantar una reforma d'aquesta naturalesa, havien de tenir en compte si a Espanya comptaven amb elements tècnics suficients i preparats, puix que els propis interessats no s'amaguen de dir que són pocs i encara mal formats. Tant és així que, salvant unes poques estacions experimentals on es realitzen treballs interessants, com a la Missió Biològica de Galícia, els tècnics confessen que a Espanya hi ha una infinitat de finques que són explotacions modèliques, les quals són dirigides per llurs propietaris i on sovint es realitzen assaigs i s'arriba a realitzacions, la possibilitat de les quals, els propis tècnics, ni tan solament havien suposat.

Constantment ens trobem amb fets que revelen la manca de preparació dels tècnics. Suara mateix, el Ministre d'Agricultura dictà un decret regulant el comerç del blat: en l'articulat es preveu la necessitat de construir sitges per a dipòsit d'aquest cereal, com a mitjà

de saber l'existència i amb el fi també d'organitzar el crèdit a base de la mercaderia dipositada; en el preàmbul es diu que sense aquestes sitges, la normalització i depuració d'aquesta activitat no podrà ésser un fet; s'institueixen unes Junes locals i provincials, les quals intervindran certes operacions de venda; comprador i venedor satisfaran per meitat, 0'25 per 100 de l'import de les operacions, un 0'10 per 100 del qual seria destinat a la construcció de sitges. Doncs bé: els especuladors ja han fet el compte que, per a construir les sitges indispensables, caldrà que el Ministre esperi una vintena d'anys. Els tècnics no saberen fer veure al Ministre la conveniència que es posés d'acord amb el seu col·lega d'obres públiques per tal que, de les consignacions destinades a ferrocarrils innecessaris i d'altres obres que es construeixen només per a donar feina a obrers parats, es construïssin ràpidament totes les sitges necessàries.

Els tècnics, fins ara, no han sabut ni tan solament concordar-se per a elaborar un pla assenyat, factible, ordenat i compulsat, per a anar a la reconstrucció de la nostra economia. Ací i allà, hi ha treballs dispersos, sovint contradictoris. En els que haurien de dirigir, hi ha aquella anarquia que impossibilita les grans realitzacions; en canvi, per tot el país, hi ha exemples vius d'obres transcendents en el camp social i econòmic, menades per agricultors i homes que sovint no tenen gran cosa a veure amb les explotacions agrícoles, els quals s'han posat al front, a manca d'altres de més capacitat, i ho han fet moguts per un fervor i pel desig de fer un bé a llurs semblants de condició més humil.

En el fons, el projecte aprovat per les Constituents, més que un programa de transformació de l'economia nacional, és una redistribució de la terra, feta revolucionàriament, castigant els enemics o els suposats enemics del règim actual o del que pugui venir després, i un afalac a aquells elements socials que hom creu que poden ésser un suport per al manteniment del nou estat de coses.

El Ministre d'Agricultura, en aquell discurs final de la discussió sobre la totalitat, afirmà, però no provà, que avui, en l'home del nostre temps, hi ha estímul de realitzar un servei de benefici col·lectiu que possiblement estimula més que no pas l'afany egoista del benefici privat. Cert que, entre els agricultors, existeix aquesta mena d'enfervoriment per a obtenir un benefici col·lectiu; però aquest daler d'actuar conjuntament comença quan les possibilitats de profit particular són superiors obrant coordinadament, que no pas actuant individualment.

Aquesta acció cooperadora dels agricultors no tendeix, com aparentà fer veure el Sr. Domingo, a substituir la propietat privada, ans, com a finalitat immediata, la fortifica econòmicament.

El Ministre, però, sabia que el terreny que trepitjava era molt llisquent; per això passà angulejant aquesta part difícil del seu discurs, en forma tal, que no es féu fort en la teoria imposada al Govern pels socialistes i manifestà que la llei no prohibia la propietat, sinó que la possibilitava quan l'assentat hauria demostrat la seva capacitat.

Fou llàstima que algun dels impugnadors del projecte no fes veure al Ministre que a Espanya, entre els agricultors que desitgen posseir la terra que treballen i que han demostrat plena capacitat, hi ha un nombre molt superior a aquell que permetrà assentar durant lustres el projecte de reforma que es discutia.

Però, realment, no hi ha interès a assentar els agricultors competents, sinó que la finalitat primordial de la reforma és la creació d'organismes burocràtics que tutelaran constantment les activitats dels agricultors assentats. El temps dirà si es premiarà realment la competència dels pagesos o si, contràriament, seran serveis polítics els que es tindran en compte.

La impremeditació, la manca de preparació dels governants i de la majoria dels parlamentaris, en tot ço que afecta a l'agricultura, haurà estat funestíssima.

A Catalunya, en sofrim fa mesos una dura experiència, puix els agitadors s'aprofiten de la poca claredat d'un decret sobre revisió d'arrendaments per a suscitar entre la nostra pagesia una disputa entre propietaris i rabassaires, que després s'ha estès a parcers i masovers, en virtut de la qual es desconeixen els pactes i contractes, i, en els moments de guanyar un estatut d'autonomia, estem donant, a causa d'aquest decret obscur, una mostra d'incapacitat política, de manca de dignitat col·lectiva, d'absència de civisme i de la falla més absoluta de l'esperit de germanor. No és estranya l'amarguesa dels qui durant anys, alguns tota una vida, lluitaren, es sacrificaren i penaren per assolir el dret de regir-nos nosaltres mateixos i veuen que en el moment de poder començar a provar la nostra capacitat rectora, l'ambició d'alguns ens porta a tots els catalans a donar al món la prova més fefaent que no hem nascut per a ésser un poble lliure.

El conflicte perdura i s'agreuja durant mesos, el principi d'autoritat és escarnit i trepitjat i els qui haurien de vetllar pel respecte a la llei se'n renten les mans.

Pot haver-hi en aquesta actitud un secret desig de veure'ns fracassar, de posar-nos en ridícul, però els governants mostren que no tenen capacitat, puix podien aprofitar la discòrdia per a forçar, si calia, una solució que, sense deixar vençuts ni vencedors, sense ferir l'amor propi o l'orgull de cap estament social, tragués d'aquesta pugna l'instrument vigoritzador de la nostra organització agrícola. Això no ho han sabut fer els governants de Madrid, però els de Catalunya, amatents només a guanyar unes eleccions, sense necessitat de perdre-les, podien assentar els fonaments de l'estructuració de la nostra economia agrícola.

Hem esmentat una omisió greu del governant, en no intervenir en un conflicte que havia de solucionar; en canvi, altres ministres sí que han intervingut en problemes, lleis i decrets que afecten als interessos de tots els agricultors. Prieto, quan era ministre de finances, promulgà un decret excloent les Caixes de Crèdit Rural, en llurs relacions amb els socis adherits a elles, de l'exempció de la llei del timbre. Càstig duríssim a l'humil agricultor que ha tingut necessitat de demanar un préstec per a reemplaçar un cap de bestiar. El senyor Albornoz, quan era ministre de Foment, promulgà un altre decret permetent als fabricants de margarina barrejar aquest producte amb mantega i cometre el frau de poder vendre aquesta mescla com a producte làctic autèntic.

Ni la reforma agrària, ni els qui l'han perfilada i votada, no ens donen la sensació que amb aquesta llei puguem concebre esperances d'ésser possible d'estructurar en el nostre país tot allò indispensable perquè sorgeixi una civilització rural, és a dir, crear un tipus de vida i de cultura que respongui i s'adapti a les peculiaritats de la vida camperola, perquè si la gent de camp han de viure com fins ara, copiant i admirant només allò que respon a les necessitats i possibilitats de les grans ciutats, acabaran seduïts pels reflexos brillants i desertaran les masies i els pobles rurals.

Manca en l'articulat de la llei amor per les coses de la terra; per això resta desconnectat d'ella tot allò que pot tendir a fer la vida rural agradívola i a donar als pagesos l'orgull de classe.

I és aquesta una de les feines primordials, perquè si l'agricultor resta embrutit o encongit, difícilment podrem fer-ne un instrument útil de renovació.

S'ha de donar a l'agricultor una cultura apropiada, que comenci en l'escola primària. No és tolerable que els fills dels nostres pagesos siguin instruïts per mestres i mestresses que odien la vida rural, per-

què, fins sense voler-ho, inculquen als possibles agricultors de demà desamor per tot el que els rodeja. Després, cal establir ensenyaments professionals i tècnics apropiats i ben util·lats i dotats. Cal, encara, fer que els nostres productors aprenguin a fons tots els secrets de la comercialització i valoració de llurs productes.

La llei votada deixa la cooperació com una cosa secundària, quan a través d'ella es podia tenir esperança d'endegar realment la vida del país per viaranys de progrés i ordre, capacització i germanor.

El decret complementari que regula el funcionament de l'Institut de Reforma Agrària preveu la constitució d'un organisme de crèdit que es limitarà a les funcions de tresoreria de l'esmentat Institut. Mancarà, doncs, la Institució de crèdit agrari de caràcter general, que no saberen estructurar els governs de la Monarquia.

L'actual ministre d'Agricultura fou abans ministre d'Instrucció Pública. El titular actual de la cartera d'Instrucció Pública, senyor Fernando de los Ríos, és un dels elements que més han intervingut en l'elaboració del projecte de reforma agrària. Sembla que entre ambdós ministres, per raó d'haver intervingut en la mateixa obra, si no per altra cosa, hi havia d'haver una compenetració absoluta respecte a la col·laboració que el Ministeri d'Instrucció Pública hauria de donar per a contribuir al fet que els agricultors d'avui i de demà siguin veritables treballadors del camp i visquin contents en l'exercici de llur professió. En aquest sentit, al Ministre, no se li ha ocorregut altra cosa sinó subvencionar un grup d'estudiants perquè possessin en marxa la *roulotte* universitària i anessin per aquelles planes immenses de Castella, a fer comèdia. Per al Ministre, això potser té molta gràcia, però segurament no serà de gaire eficàcia. En canvi, no hem vist cap decret que obligués els alumnes de les Normals a seguir cursos d'adaptació a l'ensenyament rural. Les mestresses eixiran de les Normals, generalment, enderiades amb les teories de Freud i els darrers estudis de Marañón, però la majoria no sabran un borrall d'economia domèstica, ni de comptabilitat rural, ni tampoc no hauran cursat pràcticament l'avicultura i l'apicultura. Els mestres, qui sap si per fer carrera, hauran fet moltes pràctiques per a esdevenir uns excel·lents repetidors de les idees de Marx i Engels, però segurament no hauran posat cap interès a conèixer el que és avui i podria ésser demà un Sindicat de producció, ni tindran nocions de la manera de portar una caixa de crèdit rural. Poca cosa més ens diran de geografia comercial, ni dels darrers experiments en biologia animal i vegetal. Els catedràtics de l'assignatura d'Agri-

cultura dels Instituts de Segona Ensenyança seguiran essent, com fins ara, persones estranyes a l'agricultura. El possible funcionament de biblioteques agrícoles i demostracions cinematogràfiques de caràcter circulant dorm el millor del sons en algun recó del Ministeri.

En el projecte de reforma agrària aprovat, no hi ha un sol article que faci referència a l'electrificació rural. Les companyies d'electricitat podran seguir, com fins ara, facturant el corrent a preus prohibitius, impossibilitant l'adopció de l'energia elèctrica a molts aspectes de l'explotació rural. Els qui desitgin rebre corrent hauran de satisfer íntegrament el cost d'extensió de la línia de llurs finques a la xarxa estesa.

No hi ha, en el projecte de llei, res que indiqui la intenció d'anar a regular i abaratir els adobs, cosa essencialíssima per a la nostra producció agrícola.

Tampoc no s'ha deixat entreveure, ni en aquesta llei, ni en cap decret o simple declaració del Ministre, cap orientació en el sentit de sanejar el comerç dels productes agrícoles. Sobretot a evitar aquelles sofisticacions atemptatòries a la salut dels ciutadans. No hi ha, com hem dit, cap coordinació que obligui els veterinaris i altres inspectors d'higiene a comportar-se honorablement, no hi ha previstes desqualificacions públiques i solemnes per a aquells fabricants inhonestos que trafiquen amb gèneres avariats els quals, ultra causar víctimes innombrables, contribueixen amb aquest procedir deslleial a desvaloritzar i malmetre el crèdit dels productes de la terra.

En resum, la reforma només preveu una redistribució de la terra, perquè aquesta sigui explotada col·lectivament, i una persecució a un determinat nombre de propietaris, alguns dels quals, no cometeren altre delictes que viure distrets de la vida i producció agrícola, puix que dedicaven tot llur temps, qui a les festes cortisanes, qui a la freqüentació de cabarets, qui a la direcció o administració d'empreses industrials o financeres. La vida fàcil i fastuosa els féu oblidar que dintre o prop de llurs finques, en llogarrets miserables o acampats a ple camp, vivien innombrables treballadors de la terra i llurs famílies, els quals passaven estretors i sovint no tenien un mos de pa per alimentar-se, sense el consol de poder un dia emigrar, perquè els qui tornaven de terres estranyes explicaven que la crisi s'estenia arreu, i de feina no n'hi havia ni tan solament per als fills d'aquells llunyans països; oblidaren que hi havia un cert nombre d'homes que havien cursat uns estudis, per a esdevenir, més tard, directors de grans explotacions agrícoles, els serveis dels quals, qui

podia, no utilitzava. Oblidaren l'actitud en què es produïen els treballadors que, després d'una llarga absència, tornaven de l'estranger rebels i inconformistes, i la forma lenta, però segura, de com s'anaven apoderant de la voluntat simplista de llurs conveïns.

Tot plegat, el descontent de tots aquests elements anà congriant en una gran part del país la tempesta d'odi i venjança que uns propagandistes àvids de poder i de representacions curaren d'explotar a fons, en llur propi i personal benefici.

Les directives informadores de la nova política agrícola a Espanya han portat com a conseqüència immediata la desvalorització de la propietat rural, i per a l'esdevenidor, d'accentuar-se, sobretot si les idees dels líders socialistes segueixen influïnt, preparen una pugna tenaç entre uns nuclis d'agricultors collectivitzats, circumscrits en determinades províncies, i una gran massa d'agricultors que viuen de l'agricultura individual o familiar, els quals, des que s'adonin de l'existència d'una competència per a ells ruïnosa, protegida per l'Estat, exigiran compensacions equivalents, ço que a la llarga pot representar una ruptura econòmica de conseqüències gravíssimes i difícils, ara com ara, de precisar.

Es clar que aquest assaig collectivista pot fracassar, bé per l'activitat d'elements extremistes que afalaguin els treballadors enquadrats en aquestes comunitats, que convencin de no esforçar-se puix que a l'ultimació de la revolució social, convé posar dificultats al nou propietari, l'Estat; bé perquè algun partit intel·ligent i àgil sedueixi aquests mateixos treballadors, amb la promesa de convertir-los en propietaris absoluts de la terra que conreïn.

El retret més seriós que cal fer als qui dirigeixen aquesta política pertorbadora, és que no obren amb sinceritat. Tot allò que no té defensa, tot el que és injust i contraproduent, hi ha interès a atribuir-ho, no com abans, a una fatalitat, sinó a una revolució que està en marxa. El projecte de reforma agrària ha estat votat recolzant-lo en aquesta cosa tan imprecisa de *revolució en marxa*.

La política espanyola segueix influïda per la vaguetat, però no aquella vaguetat que es tradueix en inacció i desesma, sinó la que encobreix, almenys, la incapacitat més manifesta. Si haviem d'expressar en una frase sintètica aquest procedir, hauríem d'escriure: *tot el poder a la ignorància representada i aprofitada per ells*.

ENRIC SALA

LA SANTA DE FLORENCIA *

(Continuació)

XI

ELS QUINZE PRIMERS ANYS DE SANTA MAGDALENA DE PAZZI. — Dos anys després de la beatificació (1626) de la Santa pel Papa Urbà VIII, era publicat a Barcelona (Impr. d'Esteve Liberós, 1628), en un full de quatre pàgines, un resum molt breu, decadent i mancat de simetria interna, de la vida de la gran Santa. Aquest imprès, avui raríssim, un exemplar del qual obra en la nostra biblioteca particular, és redactat en castellà i duu per títol: "Sumaria relación de la santa vida, heroicas virtudes y gloriosa muerte de la bienaventurada Santa Sor Maria Magdalena de Pazzi, Religiosa de Nuestra Señora del Carmen de observancia, beatificada por la Santidad de Urbano VIII. Compuesta por un devoto de la Santa". Qui era aquest devot de la gran Santa? No podríem precisar-ho: calia, però, transportar-ne ací el text fidelment traduït al català a fi d'incorporar-lo a aquest nostre estudi com a document més antic conegut dels publicats sobre la Santa a les nostres terres. Diu així:

"En aquells temps benaurats que per (*sic*) Pontífex Pius V i per Emperador Maximilià II, ambdós de felix memòria, prudentment governaven, va voler aquell piados reparador de la vida humana, Jesucrist, donar-nos com a esplendent mirall de la nostra fadigosa vida i com a amorós conhort de les piadoses, clements i devotes ànimes, una àliga en contemplació, un màrtir en els desigs, un fènix de paciència, una profetessa divina, un auxili de pecadors, un empar de pobres; un consol de desconsolats, un astorament de l'infern, un tresor de virtuts, un arxiu de bondats, un ornament del cel, una corona de la Religió Carmelitana, una Benaventurada Sor Maria Magdalena de Pazzi, esplendor, honra i glòria de les passades, presents i esdevenidores edats.

* Vegi's el fascicle de juny d'enguany.

"Va nàixer, doncs (senyors meus), aquesta Faç Carmelitana resplendent, en la molt noble i antiquíssima ciutat de Florència (essent com és), car bé ho mereix (metròpoli de la Toscana), a dos d'abril, any de 1566. El seu pare es deia Marc Camil de Geri i Pazzi, i la seva mare Maria Lorenzo Buondelmonti: ambdós nobles de sang i costums, i de molt antic solar.

"Des dels seus primers anys va donar clares proves del que després va ésser vist en ella. Li plavia de parlar de coses del Cel i capir quelcom de la Santíssima Trinitat. Una vegada va venir a les seves mans un paper en el qual era escrit el símbol de Sant Atanasi i el va portar a la seva mare com a cosa que es pensava ésser de gran valor i estima. Ensenyava a les altres nenes la Doctrina cristiana. Repartia als pobres l'esmorzar i berenar que els infants solen emportar-se a l'escola i, menyspreant el temporal, aspirava a l'etern.

"Per aquest temps va començar nostre Senyor de comunicar-li part de l'esperit i do de l'oració que després va tenir: i a fi de fer-la i conservar-se en ella, s'aprofitava de la instrucció del P. Andreu Rossi, de la Companyia de Jesús, amb el qual es confessava. Es retirava al més escondit de casa seva per a lliurar-se amb més llibertat a aquest sant exercici, i allí hom va trobar-la un dia transformada en Déu, sense veure ni sentir cosa.

"Tan cobejosa era de rebre el Pa dels àngels, que quan veia combregar la seva mare i altres persones devotes, plena de sants desigs, feia per acostar-se a elles essent-li semblant que tastava la suavitat i flaire d'aquella divina menja. Oh amor molt fervorós! Oh fervor molt amorós de rebre tan divinal menja! I així va començar a combregar a l'edat de deu anys, rebent amb aquest motiu tal conhort que passava moltes nits regalada i banyada en llàgrimes i conversació amb Déu.

"A l'edat de catorze anys (per certa absència dels seus pares), va entrar en el Monestir de les religioses de Sant Joan de Florència, en el qual va sojornar amb notable creixença en les virtuts. Havent tornat els seus pares, se la varen emportar a casa llur i intentaven persuadir-la (per ésser la seva única filla) que canviés de pensament respecte d'ésser monja: però els va ella resistir amb gran valor i raons greus, i deia que de primer consentiria que li tallessin el cap que no pas deixar d'ésser monja. Gallard esforç, brava constància, ben cert: és possible, senyors, que una nena de tan tendra edat sigui un gegant en la seva constància i un lleó en fortaleza del seu decret? Però, quina meravella, cert, si dins el seu valent cor era tan

arrelat l'amor de l'amor diví, que no, dic, les humanals astúcies, però ni tot el poder infernal fóra prou per a poder allunyar-la ni abstraure-la ni mica del seu propòsit.

"Tractant després sobre la Religió en què podria convenir-li entrar, moguda per la gran perfecció dels Carmelites i per la freqüència que en aquell monestir hom combregava—tots els dies, gairebé totes les monges—va voler llur hàbit. I així, als 30 de gener de 1583, va rebre l'hàbit de la Mare de Déu del Carme de l'Observància en el monestir de Santa Maria dels Angels de Florència. Trobant-se ja en la Religió, havent pres l'hàbit i professat, feia grans penitències, dejunis i mortificacions; era molt batuda del dimoni contra l'apetit desordenat de la carn. Un dia va ésser molt combatuda de Satanàs (el nostre capital enemic) amb aquest vici de la carn, i recordant-se del que en semblant avinentesa va fer el benaventurat Sant Bernat, va anar on tenien la llenya, va despollar-se i va començar a rebolcar-se per entre moltes estelles molt punyents i penetrants fins que tot el seu cos va quedar fet una llàstima: fet, certament, memorable i digne de Sor Magdalena de Pazzi.

"Voler jo avui encloure amb la meva migrada ploma totes les seves grandeses, virtuts i lloances, seria, ben cert, com voler arribar fins al Cel amb el dit. I així, remeto tots els seus devots, si les volen veure amb més extensió, als llibres que de la seva santa vida, heròiques virtuts i gloriosa mort, han estat publicats. Només diré que la seva mort va ésser molt santa, com de tal persona, des dels primers anys de la seva infantesa, hom esperava, i que va rebre tots els Sagraments que un bon cristià en ordre de bon cristià en tal avinentesa ha de rebre.

"Va lliurar la seva beneïda ànima a aquell Diví remunerador dels treballs passats pel seu amor als 25 de maig de l'any 1607, a l'edat de 41 anys, 2 mesos i 24 dies, i de Religió 24 anys bastants. Preguem ara nosaltres a aquell Déu omnipotent que ens doni semblants persones perquè amb llur segur favor, d'aquell Reialme celestial mereixedors siguem.

"*Laus Deo.*

"Amb llicència, a Barcelona per Esteve Liberós. Any 1628."

Anem ara a resseguir els aspectes culminants de la Santa durant els seus primers quinze anys, seguint la vida que d'ella va escriure el cèlebre P. Virgili Cepari, S. J., la qual, per l'ordre rigorosament cronològic amb què s'hi precedeix i per l'excel·lent selecció

de materials, bé mereix d'ésser considerada—sota aquests aspectes—com la millor de les vides que s'han publicat de la gran Santa.

Nada a Florència en 11 d'abril de 1566 i batejada el dia següent, s'acusen de seguida en la nostra Santa un veritable munt de qualitats extraordinàries. De caràcter suau, pacífic i condescendent; dòcil al voler de la seva mare, a la qual no va donar mai el més lleu disgust; obedient fins a les serventes de casa seva: allunyada de tota mena de jocs i diversions, que no semblaven fets per a ella; dotada d'admirable prudència; de posat tan greu i majestuós que fins les seves companyes sentien basarda d'alternar amb ella; i amadora fins a l'extrem dels malastrucs i particularment dels pobres per als quals feia heroics sacrificis... Tals són les característiques de la gran Santa fins a l'edat de sis anys.

Del sis als vuit anys es manifesta en ella un sentit vivíssim pel Diví que li té abrusada l'ànima. És amb goig inefable que assisteix a converses sobre Déu i els divinals misteris: les escolta amb tal gaudi, que resta immòbil: atreta particularment per l'alt misteri de la Santíssima Trinitat ressegueix, transportada, el Símbol de Sant Atanasi: sorpresa per l'altre misteri de l'Eucaristia, li semblen segles els anys que encara li caldrà esperar per a fer la primera Comunió i, com per rescabalar-se d'aquesta malaurança, es fa portar a l'església, on passa tres i fins quatre hores contemplant amb goig inefable com és distribuïda la sagrada Comunió als fidels. Però el punt més culminador d'aquesta època de la Santa ha estat deliníat pel P. Cepari en el següent passatge de la seva vida: "Cada vegada que la seva mare combregava—la qual cosa feia ella sovint—, l'amable nena l'enrondeva tot el dia, acostant-se-li tan com li era possible, fent per asseure's damunt els seus mateixos vestits o, si més no, tocar-los, volent que no es separés d'ella. La seva mare li preguntava sorpresa prequè obrava d'aquella manera, i ella li va fer de resposta: *Perquè fas olor de Jesús, mare meva, perquè ets perfumada de Jesús*". Aquest fet és capital en la vida de la Santa i en funció dels altres antecedents que havem assenyalat i dels altres que constatarem encara, provoca greus problemes de Teologia mística que seran estudiats en el vinent capítol.

Dels set als vuit anys apareixen simultàniament d'una manera altíssima, en Santa Maria Magdalena de Pazzi, les característiques primàries del nostre sagrat Ordre del Carme, això és, un amor extraordinari a la vida d'oració, de silenci i de penitència. Impulsada i ensenyada només que per l'Esperit Sant, es passa hores i hores en la

presència de Déu: per a defugir el món i tota conversa, s'imposava durs sacrificis: menja el més necessari i, malgrat ésser tan joveneta, se'n va de la taula llavors que els criats hi presenten els postres. Per sopar pren els aliments més grollers i en tan poca quantitat que la seva mare deia que no sabia pas de què vivia. A aquesta vida tan típicament carmelitana, afegia encara la nostra Santa l'altra nota accidental i secundària del Carme, l'apostolat. "Durant els mesos d'estiu—escriu el P. Cepari—que passava en el camp segons el costum dels nobles de Florència, era quan es llançava al seu edificant zel, perquè llavors tenia més ocasió i llibertat. Aplegava al seu voltant una dotzena de petits camperols d'ambdós sexes per a ensenyar-los la doctrina cristiana i els principis de la nostra santa Fe. A fi de tenir-los més atents i dòcils, i comptant amb el consentiment de la seva mare, feia almoines als infants, repartint a les nenes vestits o d'altres petits presents, i després es lliurava a la seva instrucció amb tant d'afecte, dolçor i paciència que era l'admiració de quants la contemplaven."

Als nou anys, en veure-la tan profundament llançada pels camins de Déu, el P. Andreu Rossi, S. J., confessor de la seva mare, li va donar lliçons de meditació bo i posant-li a les mans el llibre de la passió de Jesucrist, escrit pel P. Gaspar de Loarte, de la mateixa Companyia de Jesús, i dient-li amb més encert: "Deixeu-vos dur per l'Esperit de Déu". Però la Santa no necessitava llibres, car havia ja arribat a una alta contemplació i a la ubriguesa de l'oració, que no sabia pas com deixar. Tan absorta hi estava, "que fent de vegades oració a l'aire lliure, ni els insectes que la picaven, ni el sol que l'abrusava, ni la pluja que la mullava, no podien distraure-la". Simultàniament esclatava en ella un vehement desig de patir i ésser crucificada. "Es deixuplinava de tant en tant, en memòria de la flagel·lació i, per a imitar un dia la coronació d'espines, va fer-se una corona de punxes entortolligades i se la va posar en anar-se'n al llit, posant-se-la tan fortament al cap que, durant tota la nit, no va poder clucar l'ull. Amb algunes branquetes d'un arbust espinós s'havia fet un cinturó que s'aplicava a la carn nua". Havia, doncs, arribat, tan joveneta, al cimell de la vida carmelitana, el goig de la crucifixió pròpia que també estudiarem més endavant.

En arribar als deu anys, aquesta flor espiritual que tan ubèrrima i sublim s'acusava, va volar encara molt més endins de les entranyes del Senyor, després de feta la primera Comunió (25 de març de 1573), d'una manera admirable. Al mes següent, arrosse-

gada per la fam del Diví que la devorava, ofereix la seva virginitat al Senyor, que el mateix dia li posava un magnífic anell al dit i, en arribar als tretze anys, "un dardell d'amor llançat pel seu Diví Espòs va ferir tan sobtosament i deliciosa el seu cor que va perdre el coneixement, quedant com morta, sense paraula ni moviment".

Als catorze anys, amb motiu d'haver estat el seu pare nomenat governador de Cortona, i per consell del P. Bianca, S. J., la nostra Santa va entrar com a pensionista en el monestir de Sant Joan de Florència. En arribar a aquest punt, cal sentir les declaracions que sota jurament, varen fer les mares Morelli, Mazzinghi i Strozzi en el procés de canonització de la Santa:

"L'any 1580, Caterina, filla del senyor Camil de Pazzi, va ingressar a la nostra Casa a l'edat de catorze anys amb motiu d'haver estat cridat el seu pare pel Duc d'Etrúria al govern de Cortona: va sòjornar entre nosaltres prop de quinze mesos, durant els quals fou per a totes un exemplar model. No es pot pas ésser més devot ni més lliurat a l'oració del que ho era aquella nena. Amb regularitat, consagrava tots els dies dues hores a aquest sant exercici i una hora a la tarda; independentment d'això, hi dedicava tots els moments que li restaven disponibles. Ni amb això en tenia prou per a sadollar la seva devoció. Tenia el costum d'interrompre el somni i llevar-se per a continuar els seus dolços entreteniments, de la qual cosa ha estat testimoni la seva mestressa Selvàgia Morelli, que la feia dormir en la seva cambra. Tots els dissabtes llegia l'Evangeli del dia següent i escollia dos o tres punts perquè li servissin de matèria per a la meditació durant tota la setmana. Sovint venia al chor amb nosaltres, no tan sols de dia, sinó també a la nit, per a recitar l'ofici diví. I quan la seva mestressa no li ho permetia, es llevava per a fer oració i la continuava tot el temps que nosaltres érem al chor, això és, fins a la Missa conventual. En les seves oracions estava tan tendrament unida a Déu, que hom hauria dit que el veia d'una manera sensible: per exemple, pregant un dia, sola, en la seva cella, una de nosaltres va preguntar-li: —Sola esteu ací, Caterina?—Com puc estar sola, va respondre encontinent; per ventura no està Déu amb mi?

"Quan era al chor, la reverència la feia estar de tal manera immòbil, que hom l'hauria poguda prendre per una estàtua, i l'amor que abrusava el seu cor la transformava fins al punt de fer-la desconeguda: el seu rostre prenia el color de rosa i els seus ulls brillaven com llampecs: no era l'aspecte d'una dona, era el d'un àngel,

la resplendor de la qual arrossegava tots els nostres esguards. L'espectacle d'una devoció tan rara ens corprenia d'una tal admiració, que no podíem ni apartar els ulls, ni cansar-nos de contemplar tantes virtuts en tan tendra edat. Més encara: hauríem volgut no deixar-la mai: fins a tal extrem aquell àngel de la terra havia arrabassat els nostres cors, i tal era el goig que ens feia veure-la, escoltar-la i treballar amb ella...

"Esmerçava totes les seves recreacions llegint llibres espirituals, entre ells, l'Evangeli, les meditacions de Sant Agustí, el seu *Enchiridion* i els seus *Soliloquis*, eren els preferits. La santa donzelleta no parava d'exhortar-nos a multiplicar les nostres comunions, i, com sigui que ella combregava més sovint que no pas nosaltres, arrossegava a algunes, tant pel seu exemple com pels seus raonaments, a obtenir dels seus superiors llicència per a combregar, si més no, els diumenges i els altres dies de festa: és per això que li devem aquest ús freqüent dels Sants Sagraments que encara avui servem. Mai no parlava amb les altres donzelles seglars que s'educaven en el nostre monestir. Les seves converses eren ordinàriament amb les nostres religioses inferiors, a les quals visitava sovint. De vegades els feia lectures espirituals, altres suggeria santes reflexions i piadosos sentiments que li sortien del cor. Deixant-se emmenar del seu atractiu per la humilitat, escombrava amb plaer el convent, endegava les habitacions, en una paraula, tots els oficis més baixos i les tasques més abjectes haurien estat la seva única ocupació, si la seva mestressa ho hagués consentit. El menyspreu que feia d'ella mateixa arribava fins a tal extrem, que es pensava ésser indigna de viure amb nosaltres i fins de conversar amb nosaltres... Com era aixímateix austera la seva penitència! Dormia en un llit de palla, i encara levant-se cada nit per a dedicar tres o quatre hores a l'oració. Menjava poc, dejunava sovint i sovint es deixuplinava, la qual cosa destruïa en tanta de manera la vigoria del seu cos, que ella mateixa reconeixia que a penes li quedava força per estirar l'agulla. Preguntada per què s'extenuava així voluntàriament, va fer de resposta que el seu intent no era pas destruir la seva complexió natural, sinó tan sols fer-se més apta per a l'oració i la unió amb Déu.

"Finalment: sobresortia de tal manera en totes les virtuts, que tots els seus actes i moviments eren per a nosaltres exemples i objecte d'admiració. Ens era semblant que era d'una naturalesa diferent de la nostra: tan extraordinària era la seva bondat! Jamai no havíem vist cap dona que ni remotament se li pogués comparar,

Tan forta era de vegades la nostra admiració, que dèiem entre nosaltres: Aquesta amable noia arribarà a ésser algun dia una altra Santa Gertrudis o una segona Caterina de Sena. Algunes de les nostres religioses la miraven ja com una santa, de manera que malgrat el goig que trobaven a parlar amb ella, a penes s'atrevien a dir-li res pel respecte i veneració que els inspirava. Sovint insistíem per a obligar-la a quedar-se amb nosaltres. La sola idea que ens deixés ens era insoportable...”.

Tal és el quadro d'antecedents sobrenaturals que ens ofereix la Santa fins a l'edat de quinze anys, i que farem d'estudiar extensament en el pròxim capítol.

(Continuarà.)

PERE M. BORDOY-TORRENTS

CRONIQUE DE L'ETRANGER

D'AUSTRIA EL DOCTOR IGNASI SEIPEL

III.—EL SACERDOT

EL Doctor Seipel fou durant cert temps catequista dintre d'un pensionat de noies de Viena i director estimat de les ànimes joves. Però també durant el temps de les seves funcions de canceller, restà infatigable en la cura per la salvació de les ànimes i dintre del treball caritatiu. Predicava pertot: als convents, als empresonats del tribunal regional, a la benedicció de les banderes, en la col·locació de la primera pedra d'una església, dintre de les cases de la *Caritas Socialis* (Institució de dones per a la cura dels infants pobres), a l'obra de Canisius destinada a la formació de capellans humils, en diferents corporacions d'estudiants i d'acadèmics, en diferents associacions sàvies, etc. Abans d'anar a les sessions de Ginebra, féu exercicis en el convent dels Cisterciens a Mehrenau, vora el llac de Constança. A Ginebra mateix, abans de l'obertura de les sessions, celebrava el Sant Sacrifici per als membres catòlics i els feia un sermó. És sabuda la impressió que féu aquesta professió de fe de l'home d'Estat-clergue en els polítics lliberals de l'Oest. Fins en el més petit llogaret de França, hom demanava sempre als viatgers austríacs per "Monsenyor Seipel" i mai pel "Canceller Seipel".

Del Parlament anava al Convent de les Serves del Sagrat Cor de Jesús, d'on era superior, per a presidir una presa d'hàbit o bé una professió. En aquestes ocasions parlava en termes commovedors de la bellesa de la vida religiosa. Ell conegué aquesta vida religiosa i l'aprecià. Les seves dues cambres al convent de la Reinergerasse no eren pas més grans que una cella de frare. En viatge, s'estatjava sempre que podia als convents. En interès de les Serves del Sagrat Cor, féu viatges a l'estranger com si no fos res més que llur Superior.

La seva principal sollicitud s'adreçava a tot el que feia referència a la *Caritas Socialis*, dalt esmentada. El quart diumenge de cada mes predicava a les germanes de la *Caritas Socialis* en celebrar el Sant Sacrifici. El nombre de les seves allocucions forma legió i cada vegada tenia quelcom de particular a dir per captivar els seus oients. Al qui l'aconsellava que es planyés una mica i que no fes tants de sermons, li feia de resposta: "Deixeu-me el meu únic goig". De vegades sojornava a una parròquia de pagès i allí durant hores conversava amb les persones més senzilles del poble. Inoblidable és el seu discurs sobre les dues banderes que pronuncià una vegada a Kanisiuswerk; sempre hom recordarà els seus sermons a Klosterneuburg, a la magnífica església abacial, on es

troba la tomba de Sant Leopold, duc d'Austria, i la seva muller Agnès; innombrables són igualment les seves allocucions fetes en el col·legi de Sant Gabriel que amb el de Steye és la més gran casa alemanya dedicada a les missions. L'orador i el cap d'Estat es fonien. Durant l'any jubilar, anà al davant del Pelegrinatge a Roma emprès pels diputats i per això mateix era com el símbol de l'home conduint els representants del poble al Vicari de Jesucrist. Conferí el Sagrament del matrimoni a bon nombre d'esposos, sense fixar-se en la condició de les persones; calia només expressar-li aquest desig. Durant una de les sessions on es tractava dels interessos de tot Europa, celebrades a Viena, abandonà tot d'una la reunió, dient: "Excuseu-me, en una església de barriada, una jove parella m'espera perquè beneeixi la seva unió." Sols disposés d'un xic de temps, es presentava volenter a beneir unes noces fora de Viena. La sola cosa que Ignasi Seipel no podia fer era negar-se a fer un servei, per poc que el pogués realitzar.

En la reunió d'acadèmics catòlics d'Insbruck (1925) l'ex-canceller sojornà junt amb nombrosos participants del Congrés al Canisianum. Prenia part en tots els àpats comuns i era sempre ell qui deia la Benedicció de la taula en veu alta.

Malaltia i mort

En 1929, el seguit d'esforços sobrehumans que s'havia imposat sortiren i provocaren inquietuds serioses. Quan, afligit per una tos pulmonar inquietant, anà, malgrat això, el dia de Sant Leopold, amb la pelegrinació d'homes de Viena a Klosterneuburg per a fer el sermó promès, deixà tothom admirat per l'imperi que tenia damunt seu i el coratge amb que complí, malgrat els sofriments, el deure que s'havia imposat. El temps de repòs passat a Davos, per consell del seu metge, l'antic conseller professor Singer, donà bons resultats, però el guariment no era prou complet per a poder resistir les fatigues que l'esperaven al seu retorn a Viena. Davant les instàncies reiterades dels metges, entrà el 4 de juliol de 1932 en el Sanatori "Wienerwald", prop de Pernitz. Sor Clemència, l'excel·lent infermera que ja l'havia assistit aleshores de l'atemptat de 1924 i que coneixia perfectament la seva naturalesa i la seva constitució, l'acompanyava. A la tuberculosi dels dos pulmons s'afegí una malaltia de la melsa. El poc aliment que el malalt prenia i una febre permanent l'afeblien cada dia més. Al cap de tres setmanes, la febre desaparegué de sobte per donar lloc a una temperatura inferior a la normal. Es presentaren inflors i l'ineficàcia dels remeis emprats per tal de corregir les alteracions de la circulació començaren, dintre d'aquests dies, a anunciar la fi pròxima. Ell mateix es donà compte de la situació. Algunes setmanes abans, li havia estat notificada la malaltia greu d'una monja de la Keinergasse i havia exclamat: "Jo la precediré en la mort i la rebré a les portes de l'eternitat. Ella té una millor part que jo, perquè jo he tingut molts d'honors ací baix i ella ha estat ignorada." La darrera causa de l'agravació mortal del seu estat foren els viatges empresos per a l'explicació de l'Encíclica "Quadragesimo anno". En les idees expressades en

l'Encíclica, Seipel trobà les seves pròpies. De Vorarlberg, on s'havia refredat durant una nit d'hivern, després d'un discurs que hi havia fet, tornà amb febre. Quan, algun temps després, a la reunió dels catòlics de Graz, parlava de l'Encíclica, aplaudit per tota l'Assemblea, havia pujat a la tribuna amb una forta febre. Però l'esperit dominava la feblesa del cos. El seu desig ardent de veure la Terra Santa li féu emprendre el viatge en el transcurs del qual travessà en un dia la Palestina, de Jaffa a Haifa. En resultà una agravació seriosa en el seu estat de salut. Al seu retorn, en baixar a l'estació del Sud, de Viena, era sols una ombra del que havia estat altres vegades. "Porta ja l'empremta de la mort", digué a mitja veu un dels personatges presents que l'esperava. Quan el redactor en cap, Doctor Funder, li preguntà amb un dolç to de reny per què havia precipitat tant el seu viatge, el doctor Seipel, amb un fi somriure, replicà: "Feia tan bo a Emaüs el dilluns de Pasqua! Tenia unes grans ganes d'ésser-hi. I sabeu?, quan hom fa un viatge, cal consultar el portamonedes i el meu no em permetia més que un dia a Palestina. Tanmateix m'havien dit que les oficines de viatgers em farien favors considerables, però jo no vull res d'això."

Aquest home volia conservar així, dintre de la seva pobresa, la dignitat de l'ex-canceller de l'Austria. Hauria hagut encara d'aturar-se a Abazzia, però no volia deixar de retre els darrers honors al Cardenal Piffl. Als funerals grandiosos d'aquest Príncep de l'Església, a la Catedral de Sant Esteve, el públic veié per darrera vegada el prelat Doctor Seipel.

Fins a les darreres setmanes de la seva vida, no permeté a la malaltia de dominar el seu esperit. Gairebé diàriament, mentre durà el seu sojorn a Hütteldorf, rebia visites polítiques. Ministres i caps de partit vingueren a demanar-li consell.

Sor Clemència conta, referent als seus darrers moments:

"Durant la darrera nit de Monsenyor Seipel, Sor Jutta em cridà de nou després de mitja nit, des de la cambra del malalt, tot i que acabava de sortir-ne pocs instants abans. Vaig notar jo també els símptomes amenaçadors i vaig cridar el doctor Baer, que arribà tot seguit i ordenà el que calia fer. Durant aquest temps, el doctor Seipel tenia moments de lucidesa, reconegué el doctor Baer i el saludà amicalment amb la mà, igualment el reverend Rector Dvorak que es trobava prop del malalt de dues a tres, i li respongué amb un sonor "sí" a les seves preguntes sobre si volia rebre la Santa Comunió. Després li fou administrada per tercera vegada l'Extrema Unció: la primera vegada, a l'hospital de Wieden, immediatament després de l'atemptat; la segona vegada, el 31 de maig a Hütteldorf, després d'una forta hemorràgia. La bala de l'atemptat del primer de juny de 1924 era encara dintre dels pulmons.

Quan el reverend Rector Dvorak prengué comiat d'ell, el remercià per senyals. Després d'haver rebut els Sagraments, s'endormiscà dolçament. Encara dintre de la matinada, compregué unes paraules i prengué part en els precs. També a les set del matí reconegué el senyor Vicari Wiesböck i li allargà amicalment la mà; poc després, perdé el co-

neixement i s'adormí dolçament en el Senyor, a dos quarts de vuit del matí."

Als funerals de la Catedral, S. E. el Nunci celebrà el Rèquiem solemni, durant el qual la cèlebre associació coral vienesa "Dreirchulinden" cantà la Missa de Goller. Sis bisbes, més d'una dotzena d'abats mitrats i de prelats, totes les autoritats de l'Estat, àdhuc la del partit vermell de Viena, hi assistiren. També prengueren part a la cerimònia el president de ministres Held, de Baviera, el ministre doctor Ernsts, d'Hongria, l'ex-canceller alemany doctor Wirth, i tot el cos diplomàtic.

Un regiment d'infanteria austríaca, un esquadró de cavalleria, una brigada d'artilleria, la "Heimwehr" d'uniforme, al cap el príncep de Starhenberg, els combatents de la darrera guerra, les diferents corporacions d'estudiants, innombrables ordres religioses i organitzacions catòliques reteren els últims honors al salvador de la pàtria.

Més de cent mil homes formaren el dol i el so trist de les campanes es barrejava amb les notes de la marxa fúnebre de Beethoven, executada per la música militar i els cops greus dels timbals. No havíem vist unes pompes fúnebres tan grandioses, sinó en l'enterrament de l'Arxiduc Príncep-heret Francesc-Ferran i la seva muller, el del Pare Abel S. J. apòstol dels homes catòlics de Viena i últimament en els funerals de S. E. el Cardenal Pifil amb el qual el doctor Seipel estava unit pels llaços de l'amistat més cordial.

ANECDOTES

Dos desigs infantils

Fou exactament en el temps del 50 aniversari de l'església parroquial de Hütteldorf que el doctor Seipel contà a la seva infermera en el transcurs d'una conversa el record següent de la seva infantesa:

A l'edat de sis anys, proveït d'una xarxa per agafar papellones i acompanyat de la seva àvia passà, durant una excursió a Hütteldorf, per davant de l'església que acabava d'ésser consagrada. La vella dama estigué pensativa i digué al seu nét: "Mira, vetací una església acabada de consagrar; hom pot demanar una mercè particular amb la seguretat d'ésser atès!. Que li demanaràs tu ara al bon Déu? —Que pugui atrapar força papellones, àvia, respongué el noi. —Vés, ximplet, demana d'esdevenir un bon clergue—fou la resposta de l'àvia—. El doctor Seipel completà l'història amb el somriure fi que li era propi: "No em recordo el que va passar, però el més probable és que jo barrejà amb el meu prec el bon clergue i les papellones".

Un del mateix nom

Era durant una de les reunions d'una campanya electoral, que un honrat vienès donà la mà al doctor I. Seipel: "No vull que em presentin a vós, perquè portem el mateix nom!" "Ah! vós us dieu també Seipel?" "No, però em dic Ignasi".

Cada vegada que el doctor Seipel contava aquesta historieta reia de gust i fort.

No piquis tan fort

El doctor Seipel havia acceptat de fer un discurs a un poblet amb motiu de la benedicció d'una bandera. Al darrer moment, sorgí un obstacle i un altre orador l'hagué de substituir. No tothom estava informat d'aquest incident i quan l'orador aparegué, els músics l'acolliren amb una marxa entusiasta. El tambor es cregué obligat a repicar el seu instrument tan fort com podia a honor del doctor Seipel. El seu company, millor informat, li digué: "No piquis tan fort, que no és pas el doctor Seipel".

El salvador en la misèria

El doctor Edmond Danick, inspector de districte, ens ha comunicat el fet següent:

"Al mes de gener de l'any que corre, vaig fer un discurs en una assemblea d'obriers cristians a Neumargareten. Entre altres coses, vaig oferir a la consideració dels reunits l'obra de millorament (Sanierung) del doctor Seipel l'any 1922. A l'acabament de la reunió, un obrer em vingué a trobar i em digué: "Vós heveu parlat de Seipel, del salvador de l'Austria. Heu de saber, senyor inspector, que jo dec un agraïment infinit a aquest home. Ell ha salvat la vida a mi i a la meua família. Durant anys vaig estar sense treball, sense subvenció i no sabia què fer per alimentar la meua dona i els meus fills. Era a la nit de Nadal fa alguns anys. No hi havia ni un cèntim a casa i els meus fills es dalien pels presents del petit Jesús... Dintre de la meua suprema misèria, no sabia què fer. Cap allà a les cinc de la tarda, varen trucar a la porta. La dona i jo estàvem tan deprimits, que ni volíem obrir. A un segon toc de campaneta, em vaig decidir, en fi. Una dama va preguntar pel meu nom. Era la senyora comtessa de Wenckheim que em digué: "Vinc de part del senyor Canceller doctor Seipel. Ha pres nota de la carta que li heu adreçat fa un quant de temps i com que coneix la vostra trista situació, us remet un petit present de Nadal i us desitja unes bones festes". La comtessa deixà queviures abundants i em lliurà una suma important de part del doctor Seipel. Després que la comtessa se n'hagué anat, em caigueren cara avall llàgrimes de tendresa davant dels dons que teníem al davant. El doctor Seipel esdevingué el nostre salvador dintre de la nostra misèria extremada i no content del que havia fet, continuà els seus beneficis i em procurà un lloc que encara ocupo".

El doctor Seipel no socorregué solament aquest obrer, sinó que ho féu amb altres. No posseïa tresors per a poder-ne disposar. Havia de privar-se de moltes coses per a poder acudir en ajuda dels pobres necessitats. Les tres quartes parts, prop de les quatre cinquenes parts, dels seus ingressos hi anaven a parar.

HANS FURGER

DE FRANÇA

DE LA NECESSITAT D'UNA CERTA RESTAURACIO

HOM té cada dia més el costum de dir que les vacances són una cosa indispensable per a l'home dels temps moderns. Les lleis obliguen a França tot patró a concedir un mes de festa amb sou a tot empleat després d'un any de treballar a la casa. És veritat que l'excés de treball, la manca d'oreig i l'enervament constant de la vida contemporània fan indispensable aquesta treva a la tasca quotidiana en què les nits sobresaltades pel brogit dels vehicles no permeten la reparació. Però és sobretot als polítics que caldrà imposar vacances, però no d'un mes, sinó de molts. En efecte, tot home polític que hagi volgut esmerçar la seva festa a auscultar l'opinió, no els membres dirigits d'un comitè sempre falsificat, sinó l'opinió individual del simple ciutadà, no mancarà de trobar-se sorprès. Cap pagès propietari o empleat agrícola no desitja la guerra, però hom està vertaderament afollit en veure com aquest mot s'ha apoderat, aquest estiu, de Bayona a Königsberg, de tots els cervells. D'on vindrà la guerra, contra qui i amb qui es farà? El ciutadà humil no en sap res, però es resseca com davant d'una tempesta comparable al terror milenari de l'Edat Mitjana. El més tràgic d'aquest terror col·lectiu és que parteix d'una fatalitat a la qual les gents es donen per sotmeses per endavant. Hom diria que vertaderament alguns inconeguts tan misteriosos com potents s'han transformat en diabòlics anunciadors d'aquesta falsa veritat que el món no pot sortir de la crisi econòmica que el flagella sinó per una nova conflagració armada. És curiós d'observar que per a llançar uns pobles contra dels altres hom no empra pas el criteri de pàtria, sinó el de la utilitat econòmica. Des de San Francisco fins a la Xina, passant per Europa i en sentit invers passant per l'Àsia, hom sembla que digui als futurs soldats de la guerra futura: "Prepara't a matar el teu veí, si és que no et vols morir de fam!"

Això és una immensa, una covarda, una colossal feblesa dels governants. En comptes d'emprendre amb el ferm i sincer propòsit d'intel·ligència, la celebració d'una Conferència econòmica on fossin estudiades, enfront les unes de les altres, les necessitats de producció i les possibilitats de consum dels grans països, molts governs es lliuren a l'expedient de la destrucció dels organismes productius del poble veí. Exemple: la Xina i el Japó per la força; la Rússia soviètica per l'artifici del pla quinquenal.

Aquesta situació dels governs enfront del desequilibri internacional, hom s'admira de retrobar-la a l'interior de cada país, en veure el desequilibri dels pressupostos estatals. Àustria, Txecoslovàquia, Alemanya, Itàlia han emprès, de la guerra ençà, urbanitzacions gegantines. Anglaterra, davant de la manca de treball, ha convertit els sense feina en funcionaris sense ocupació. Els Estats Units havien provat de fer de tot obrer un milionari petit quant al confort modern, tenint el seu auto, el seu fonògraf, els seus banys, etc. França, que només progressa per graus, ha fet dels seus obrers uns senyors. Un bon dia, el compte ha estat presentat a cada un d'aquests països. Aleshores cadascun d'ells ha descobert que, resumint, havia volgut fer damunt del seu veí un reencarnament socialista, sense cercar alhora l'ordenament proporcional del capitalisme que calia. En resum, hom ha volgut acontentar l'obrer sense que el patró perdés cap de les seves prerrogatives. El joc de les escriptures, l'escamoteig de la Borsa, el curs artificial dels valors, s'han trobat un bell mati enfonsats davant la fatal noció del valor substancial del diner en metàl·lic. El cadafalc en paper moneda ha cruixit abans que el palau meravellós s'hagués acabat de construir. Cada país aleshores ha anat tot d'una a cercar mitjans empírics. L'un ha fet fallida voluntària, l'altre ha falsificat els bitllets de banc d'un Estat veí. Els de menys imaginació han aixecat unes barreres duaneres tan altes que cauran per la llei de la gravitació. Els Estats Units i els Soviets deixen morir de fam els sense feina i rebaten els antics combatents quan es posen en actitud de protestar.

França, que sempre procedeix per matisos, s'ha acontentat despullant Sant Pere per vestir Sant Pau. Ha reduït la valor del franc a vint cèntims. Ara, acaba de convertir les rendes. Un burgès que volgués reflexionar—però això ja no es troba—portaria l'Estat davant un tribunal correccional per haver mancat a un tracte bilateral degudament signat. Els manuals de l'Història de França registren esferèits el crim de Felip el Bell que falsificà el pes de la moneda. Es contra els abusos d'aquest gènere del règim antic que deien haver-se fet la Revolució. Avui la República Francesa pot mancar als compromisos financers contrets amb els seus súbdits i aquests no hi ha por que protestin. Han esdevingut amorfs i més tremoladissos que una volva de pols dintre un raig de sol i són exactament com els volia un ministre dolent de la Reialesa: "Que hom els pugui torçar i tallar com vulgui." És igual la burgesia dels altres països.

Només que ara hom descobreix que la provisió de la burgesia, d'on hom es refiava de treure un àpat comú en cas de gran fretura, s'ha esgotat. A força d'amputar la fortuna burgesa, de munyir-la, d'escolar-la, ha mort. Més greu que tot això és que la burgesia, en deixar-se arruinar, s'ha deixat també destruir el seu esperit. Amb ella desapareixen la inquietud de la conversa, el sentit de la provisió per l'endemà, l'economia i el que l'acompanya: el gust de la vida tranquil·la, l'anhel d'ornar-la d'obres d'art, el desig de la conversa literària, el respecte a l'autoritat, el sentit de la tradició, la religió apolítica, en fi, un conjunt sociable d'aspiracions de mesura humana i un entrenament per al sacrifici.

Els anglesos diuen: "L'impost mata l'impost". Hom pot dir, també: "L'aburgesament ha mort el burgès". Aquest burgès és mort i amb ell han mort també les obres d'art i d'intelligència, la civilització, el sentit de la família, etc., i ja no resten al món sinó els obrers i els grans senyors capitalistes. D'un costat, una massa sense passat, sense ideals, massa d'obers que no són artesans ni botiguers i que tampoc no han estat mai fabricants, massa que no pensa més que a fruir, que no té altra passió que la golafreria i els cocktails, i l'imaginació de la qual només s'exalta amb les aventures inversemblants, immorals i egoistes del cinema. De l'altra banda, els milionaris que la deformació professional de guanyar diners ha tornat insensibles, incapaces de perdre el temps en res, ni en somni pur, ni en concepcions sentimentals o patriòtiques, que només pensen a bastir sempre més alt un grata-cels de riqueses, de les quals no tindran temps de gaudir. Ara que la massa obrera i la massa milionària estan privades de llur colònia, de llur reserva, ço és, les classes burgeses, els dos adversaris es miren amb esglai i amb odi. Estan a punt d'arribar a les mans. Perquè les rivalitats polítiques entre Hindenburg i Hitler, entre els radicals-socialistes i els socialistes, entre l'Amèrica seca i l'Amèrica humida, tot això no és res més que un vel damunt de la lluita entre el capitalisme i els treballadors, tot això no és res més que una diferència de criteri entre les concessions més o menys grans que s'han de fer als apetits enormes de l'anarquia universal. Entretant, es faria la guerra? A manca de burgesos per devorar, les potències es devoraran elles amb elles. I després? La lluita entre el treballador i el milionari no serà pas més petita. A menys que davant de la catàstrofe, allò que resta encara de no ben mort del que fou la burgesia, a menys que els intellectuals encara no bolxevitzats, intentin crear de pressa un centre d'ordre, de resistència digna de voluntat, d'equilibri, i a condició que aquest petit equip salvador restauri davant del milionari insolent i del treballador que reclama tots els drets sobre la societat, el mot *deure*.

MARIA ASUNCIÓN DE FALGAIROLLE

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

Petit Ofici de la Benaventurada Verge Maria.—"Foment de Pietat", Duran i Bas, 11, Barcelona. 1932.

És massa conegut aquest llibre per la majoria dels nostres lectors, perquè calgui fer-ne la presentació i ponderar-ne les excel·lències. Només ens pertoca de parlar de la presentació tipogràfica, que judiquem creditora a una aprovació sense reserves per tal com hi resplendeixen les exigències d'un bon gust i d'una distribució del text, que responen adequadament al criteri de promoure entre els fidels la pràctica de recitar cada dia les lloances de la Verge Maria.—C. M.

JOSEP FRASSINETTI, Prev. - *Vida de Sant Josep.* - "Foment de Pietat", Barcelona.

Les comptades clàries que l'Evangeli dona sobre el sant Espòs de Maria Santíssima han obligat els biògrafs del Sant a forçar els recursos de llur fantasia i a exprémer la colpidora sobrietat dels Llibres sagrats. És clar que, tractant-se de les excelsas prerrogatives de Sant Josep, és gairebé inexistent el perill d'incórrer en excessos. Tanmateix, els principis i les directrius de la Teologia catòlica tenen assenyalat un límit a les possibles pensades i exageracions d'un zel indiscret.

El P. Frassinetti va escriure aquesta biografia del sant Patriarca pouant les doctrines exclusivament en les sagrades Lletres i en els autors més conspicus de la Tradició. El lector no hi trobarà cap concessió temerària a la curiositat mal-sana que sovint aspira a confondre's amb la genuïna devoció.

Mossèn Llorenç Riber n'ha fet una versió digna, com totes les seves, i "Foment de Pietat" no ha regatejat en l'edició del llibre el bon gust tipogràfic a què ens té acostumats.—C. M.

MN. ANTONI FERRER, Prev. - *Sant Gabriel de la Dolorosa.* - "Foment de Pietat", Duran i Bas, 11. Barcelona. 1932.

Llegint aquesta biografia, relativament breu, però molt densa de contingut, s'endevina ben aviat que l'autor no s'ha volgut limitar a recollir i aplegar totes les

dades possibles del seu biografiat per a teixir després la malla de la seva vida, sinó que, a més, aspira a comunicar al lector el piadós entusiasme que en ell han desvetllat els episodis del jovecell passionista. La gràcia narrativa s'agermana en aquestes pàgines amb la unció pròpia de qui escriu amb l'exclusiu desig de servir els ideals més enlairats. Les incorreccions, en general purament ortogràfiques, amb què hom ensopega, no aconsegueixen desvirtuar l'interès que ja des del començament del llibre s'empara del lector.—C. M.

Un alma de niño. - *Guido de Fontgalland.* - "Llibreria Casulleras", Claris, 15. Barce'lona. 1932.

Els nostres lectors ja coneixen de sobres aquesta flor exquisida del jardí del bon Jesús que s'anomena Guiu de Fontgalland El Cardenal-arquebisbe de París ordenava suara la incoació del procés que, d'acord amb les lleis de l'Església, cal seguir per a fer possible la proclamació de l'heroicitat de les virtuts del biografiat. Guiu morí a l'edat de dotze anys. La seva vida, tan curta d'anys com llarga de mèrits, pot resumir-se dient que l'angelical Guiu tingué sempre un ple domini de si mateix, el qual culminà en l'oferiment que va fer a Jesús de la seva vida i dels seus sofriments per a la salvació dels pecadors.

La lectura d'aquestes pàgines fa de debò encomanadissa la devoció a Guiu de Fontgalland tot convidant el piadós lector a la imitació de les seves precoces virtuts.—C. M.

JUAN VÁZQUEZ DE MELLA. - *Discursos parlamentarios IV y V.* - "Casa Subirana", Portaferri'ssa, 14. Barcelona.

Amb regular periodicitat van sortint a la llum els volums que contindran tots els escrits, discursos i conferències del gran orador tradicionalista. Els dos volums de què ens toca parlar contenen discursos parlamentaris. Al costat d'algunes intervencions de caràcter més aviat anecdòtic de l'il·lustre tribú, el lector trobarà ací el text íntegre d'unes quantes peces oratòries de gran qualitat sobre temes tan importants com el regionalisme, l'exèrcit i els excessos del cesarisme modern. Vázquez de Mella demostra en aquestes discursos un domini poc corrent de la filosofia de la història i de totes les disciplines més o menys afins o relacionades amb el dret polític i amb el dret de gents.

Josep Maria Peman i Lluís Martínez Kleiser fan la presentació d'aquests dos volums, estudiant respectivament En Vázquez de Mella com a orador genial i dotat d'uns recursos que li permetien d'improvisar uns parlaments no gens inferiors als que eren fruit de madures i elaborades gestacions.

No cal dir que en cadascun dels escrits i discursos de Mella són propugnats els principis i les solucions cristianes amb la mateixa grandiloquència i la mateixa fermesa que hem remarcat en els volums anteriors.—C. M.

Qüestions religioses. I, II, III. - "Foment de Pietat", Duran i Bas, 11. Barcelona. 1932.

Sota aquest epígraf, "Foment de Pietat" publica tres fascicles que responen del tot a l'angoixa dels moments presents. El primer duu per títol "Què és la Maçoneria", i n'és autor el sant Bisbe de Vich, doctor Torres i Bages. És un crít d'alerta que l'autor ja es veié obligat a donar més de mitja centúria enrera. Els temors que hi apunta han tingut, per dissort, una trista realització en els nostres dies, i vulgui Déu que la revifalla de la llòbrega maçoneria no ocasioni nous estralls entre nosaltres. El doctor Torras diu la paraula justa sobre l'origen i els maneigs de la secta tenebrosa, amb aquella oportunitat que amb ell compartí el gran Maragall en les hores solemnes i difícils del nostre poble.

El segon opuscle tracta de la secularització dels cementiris, i n'és autor l'Eminentíssim Cardenal Vidal i Barraquer. La màxima autoritat de què està investit ell, que tostemps ha vindicat els drets de l'Església contra tota llei de tirania civil, traspuja en aquestes pàgines i reforça la vigorosa argumentació amb què propugna uns drets ahir com avui imprescriptibles.

L'Excm. Dr. Isidre Gomà, Bisbe de Tاراçona, és l'autor del tercer opuscle, on es debaten unes qüestions tan delicades i de tan punyent actualitat com el Matrimoni civil i el Divorci. Se n'ha parlat ja en un fascicle anterior.

"Foment de Pietat" no podia triar tres guaites tan amatents, com els esmentats, per a dir el mot de gràcia sobre unes qüestions tan a propòsit per a trasbalsar consciències, semblar inquietuds i ocasionar vertaders esgarriaments.—C. M.

HISTORIA SUMARIA DE LA LITERATURA CATALANA, per *M. Garcia Silvestre*, pròleg i bibliografia de *Manuel de Montoliu*.—Editorial Balmes, S. A. - 1932.

Ara que tot just ha començat l'any acadèmic i que a tot arreu s'anuncien cursets i estudis sobre temes relacionats amb la nostra llengua i literatura; ara que, vingut l'Estatut, i per raó de les mateixes limitacions que enclou en la matèria d'ensenyament, sembla que no hi hauria d'haver cap col·legi ni escola en tot Catalunya on no es dediqués una especialíssima atenció a aquells estudis, ens permetem d'assenyalar al lector un volum que serà el millor auxiliar per a aquells cursets, i que, posat en mans dels estudiants de segona ensenyança, els donaria una preparació, una base de cultura literària que ja hauriem volgut poder assolir els de la nostra generació. Parlo de la *Història Sumària de la Literatura Catalana* de Manuel Garcia Silvestre. És aquest un deixeble d'Antoni Rubió i Lluch—i no cal dir quina garantia és això—que a base de les notes del seu mestre en el *Sumario de la Historia de la Literatura Española* ha construït pacientment aquest volum, revisat pel P. Josep Calveras, que té les dimensions precises de l'obra didàctica, i fins el to senzill i clar que aquesta funció exigeix. Però no sols a això pot aplicar-se; el desconeixement de la nostra literatura clàssica és tan general, que bon nombre d'especialistes i una gran part dels aficionats trobarien en aquesta obra matèria per a perfeccionar els seus coneixements, i quan no, per a ordenar-los i sistematitzar-los un bon xic.

Un dels avantatges d'aquest manual és l'ésser complet, és a dir, agafar també

la Renaixença, fins al començament d'aquest segle. Això sí que el fa apte per a l'ensenyament. Fa molta falta que la minyonia que surt dels col·legis i instituts porti dintre el camp, al costat dels tòpics *Mío Cid*, *Jorge Manrique*, *Lope de Vega*, *Cervantes*, *Moratin*, etc., que tenien l'exclusiva en la nostra educació literària, els tòpics *Muntaner*, *Ramon Llull*, *Bernat Metge*, *Auzies March*, *Jordi de Sant Jordi*, i també *Milà i Fontanals*, *Verdaguer*, *Maragall*, *Costa i Llobera*. I això tots, fins els més negats per a la literatura. Per a l'esdevenidor de la nostra cultura és indispensable que els noms il·lustres dels nostres escriptors passin, en certa manera, a la categoria de llocs comuns. I per això són indispensables els manuals escolars, que d'una manera ràpida donen quatre idees sobre cada autor i les seves obres, i que alhora que produeixen aquell efecte, desvetllen el desig de conèixer les bel·leses que se'ls apunten en els minyons més ben dotats.

Jo discutiria potser algun judici crític; per exemple, em sembla una mica menysvalorat En Muntaner, i no massa ben definit Maragall. En conjunt, una tendència a l'erudició per damunt de l'estètica, cosa explicable, i potser en definitiva ben raonable en un llibre que no pretén d'ésser més que Història Sumària.

Esmentem, encara, l'excel·lent bibliografia, en la qual ens estranya només de no trobar les obres crítiques de J. Ixart, i concloem que cap aficionat a la nostra literatura, cap professor que hagi de donar cursos regulars o cursets fragmentaris, cap principiant que vulgui fer-se unes idees clares sobre la nostra literatura, no pot deixar de llegir-lo.—MAURICI SERRAHIMA.

L'AVANTGUARDISME A CATALUNYA, per *Guillem Diaz-Plaja*.—Edicions de "La Revista". - Barcelona, 1932.

Un llibre de crítica que s'ho valgui és una cosa ben poc freqüent a casa nostra, i més encara si significa l'aparició d'un crític nou i ben remarcable. Diaz-Plaja, jove i jove, escriptor, s'ha especialitzat en l'estudi de les escoles de la darrera hora; la seva poc corrent erudició literària li permet de relacionar les obres d'aquestes amb els seus antecedents romàntics i post-romàntics i treure'n conseqüències plenes d'interès. Com a document per a la història literària de Catalunya, té aquest llibre un gran interès, i sembla ésser aquesta la tendència de l'autor, que, sense abandonar del tot el judici crític, s'estima més estudiar les relacions que dèiem, i sobretot la situació de les obres dintre de les tendències generals de la seva època. Té en això veritables encerts, i la seva tendència crítica no sembla, en general, mal orientada. És de desitjar que perseveri aquesta vocació crítica; poques n'hi ha a la nostra terra, i encara no totes amb la base d'una preparació suficient; si aquesta segueix el bon camí, pot fer grans serveis a la nostra cultura.—M. S. B.

LES REVISTES

Les reproduccions d'articles d'altri fets en aquesta secció tenen només caràcter documental; la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

LES MISSIONS CATÒLIQUES ENTRE ELS INTEL·LECTUALS DEL JAPÓ, d'Alexandre Brou, a "La Cité Chrétienne", núm. 131, 5 d'abril de 1932.

En 1865, llavors que l'Església del Japó reprengué la seva vida, els seus deu mil vells cristians eren gent humil i recelosa, desdenyada de les classes més elevades. Menyspreats i privats de tot privilegi, llur religió era sempre la "religió perversa". Les prevencions forjades al llarg de dos segles de persecucions i de calúmnies havien de persistir encara molt de temps. No es pot pas dir que ja no en resta res. Tot amb tot, no s'és escolat encara un segle, i la situació ja és altrament. El cristianisme ha esdevingut una potència. El nombre manca d'importància; hi ha tot just 100.000 catòlics i 130.000 protestants; què és això davant de 60 milions d'habitants? El valor moral, però, del cristianisme és ben palès; imposa la deferència. D'aquesta actitud del Japó cultivat voldríem donar ací alguna idea.

Diguem-ho tot seguit: entre les causes d'aquesta evolució, evidentment, cal posar en primer terme, almenys cronològicament, la necessitat en què l'Imperi de Sol-ixent, diví com és ell, s'ha vist d'acunçar-se amb els occidentals. Per tal de no ésser explotat per ells, com el seu veí l'Imperi Celeste, ha preferit d'arredossar-se a llur escola i apropiar-se el secret de llur superioritat. Ara bé: aquests occidentals, anglesos i americans, eren protestants. És, doncs, el protestantisme qui, de primer antuvi, he tret profit de les noves disposicions. A desgrat que els vells cristians li asseguraren la davantera, el catolicisme, del punt de vista del nombre, s'és vist avançat i superat. Després, els protestants han afegit llurs prejudicis als d'antic règim, començant per l'axioma de la superioritat de les nacions protestants.

Però prescindim de divergències d'Esglésies: el cristianisme, com a tal, ha acabat per captivar l'esperit dels japonesos i s'hi aferma cada dia més i més. Alguns petits fets—aquells petits fets significatius de què Taine era llaminer—en són l'índex. La festa de Nadal, *Christmas*, que és cada vegada més popular, i de la qual hom parla de fer una festa observada, és a dir, celebrada amb solemnitat... els mots cristians, i alguns específicament catòlics, que entren en el vocabulari corrent... les minúscules creus que multitud de pagans duen enganxades a la cadena del rellotge, a títol només, segurament, de fetitx... els dies de repòs obligatoris per als treballadors transferits de vegades del ver, i del 15 de cada mes, al

primer i tercer diumenge... Tot això no és res, aquests manlleus sense importància no van gens lluny. De tota manera, hi ha en això concessions que haurien sorprès al moment en què el Japó creia fer qui sap què suspenent els edictes persecutoris.

El Shintô és una religió?

Però hom, més que sorprès, hauria restat escandalitzat de sentir els escriptors d'avui i els homes d'Estat discutir per tal de ben escatir si el *shintô* és o no és una religió. El *shintô*, la "ruta dels Déus"!

Un professor d'Universitat, a Toquio, especialista en la matèria, havia escrit, en l'*Osaka Inamichi*, a propòsit de l'emperador, el Tennô, el "sobirà del cel":

"Tennô representa en la seva persona els seus avantpassats divins i la línia ininterrompuda de la família imperial que es perpetuarà en l'esdevenidor. Es la font del poder que dona la vida eterna als seus subjectes, i ell mateix posseeix aquesta vida eterna. És el grifol directe de la Deessa (*Amaterasa o-mikami*, deessa del sol): i, per tal com hi ha per Tennô un genearca diví, el poble també participa de la glòria dels déus."

Heus aquí un text perfectament ortodox, d'aquesta ortodòxia tradicional que impregna les cerimònies de la coronació de l'emperador, i que suposa la mitologia indígena. I, a desgrat d'això, aquest mateix diari d'Osaka, interpellat per un corresponsal europeu, cregué procedent de respondre poc més o menys d'aquesta manera:

"És possible que M. Kakeki, l'autor de l'article, sigui molt savi, però el seu article és una pura absurditat. És curull de generalitzacions infantils. Tenen, aquestes, algun sentit per a ell? En tot cas, és ben segur que no en tenen cap per als qui raonen. Vol fer una religió d'allò que no té res de religions. El Shintô, a judici meu, és la veneració col·lectiva per als avantpassats, un amor que es lloguen les generacions a títol de tradició nacional."

I això també és ortodox, però de l'ortodòxia governamental, diplomàtica, ministerial.

Recordem ací alguns fets històrics.

Al moment de la "restauració", quan l'emperador reprengué el poder que havia usurpat els *shoguns*, aquells "batlles del palau", una de les seves preocupacions fou de restituir al vell culte ancestral el seu lloc legítim, el primer. El budisme, aquesta intrusió xinesa afavorida pels *shoguns*, hagué de recular. Amb això hom comptava unir sòlidament el poble al seu veritable amo, autèntic descendent de déu. Qüestió de patriotisme.

Ara que aquest mateix poder imperial, per tal d'agabellar la civilització d'Occident, de la qual veia que no podia prescindir, tenia bon compte de procurar-se mestres instructors. I entre aquests n'hi havia de protestants, de positivistes, d'idealistes i d'agnòstics. Era aquell el moment per al Japó, d'instaurar una veritable religió d'Estat, imperativa? Ho era, tanmateix, per a atorgar a una de les religions antigues una preferència oficial. Després, a exemple d'Europa, proclamava la llibertat de consciència, la qual li semblava, també com a Europa, que no podia existir sense la neutralitat escolar. Tenir el Shintô com a essencial del seu propi nacionalisme i, malgrat d'això, no imposar-lo, com es podrien conciliar aquests inconciliables?

Tot té remei, diantre! Hom va decidir que hi havia dos Shintô. El Shintô popular, el de les tretze sectes, romandria tal com era un vell culte religiós, absurd tal vegada, però arrelat al cor de la plebs. El Shintô d'Estat era un simple ritual polític i civil, bo per a mantenir la moral tradicional, però que, des del punt de mira de les creences, era tot el que hom pugui imaginar de més laic. Que els homes d'Estat i certs intel·lectuals admeten la distinció, la troben normal i pràctica, és un fet. Però és també un fet que el poble no copsa gens ni mica aquestes subtilitats. Per bé que el govern hagi secularitzat els temples més famosos, els santuaris històrics, per aquell bon poble tots aquests *jinja*—n'hi ha prop de 120.000 al Japó—són sagrats; en tots aquests temples hom invoca els déus i practica els mateixos encantaments que practicaven els avantpassats.

Davant de tot això, demanem: No podem veure, en aquesta pretesa secularització d'un culte certament religiós, com una reculada fit a fit de la idea cristiana, el desig de no ferir inútilment certes susceptibilitats occidentals, i de deixar en pau la consciència dels japonesos convertits? El shintoisme repugna a la fe d'aquests darrers, que hom vol governar i dirigir; repugna així mateix als qui no creuen en res. D'ací l'exègesi ministerial. Els qui la professen, estan ben convençuts en llur fur intern? Hom pot dubtar-ne. Pel desembre de 1929 l'afer fou sotmès a examen: es tractava de refondre l'administració dels temples nacionals. Una comissió de trenta savis, sacerdots shintoïstes i membres de les dues Cambres, fou constituïda. Hom posà la qüestió prèvia: el Shintô és una religió? El govern digué no; el sentit popular, i amb ell el sentit cristià, digué sí. La resposta és de conseqüència. Si el govern manté el seu punt de vista, que no s'aturi fins a la darrera fita, i que sigui eliminat curiosament dels temples i de les cerimònies tot allò que de prop o de lluny revela la superstició. Aleshores, i només aleshores, les autoritats cristianes, veuran el que han de fer. Si l'altra interpretació preval en la pràctica, malgrat de les declaracions oficials, si el Shintô roman, tal com és ara, una forma de culte obligatori en les escoles, en les casernes i a la cort no hi ha pas lloc a parlar de veritable llibertat de consciència; i és de creure, tanmateix, que ara per ara res no serà canviat. Sigui el que es vulgui, la discussió és oberta i fa el seu camí.

Shintô i neutralitat escolar

Aquesta qüestió fou examinada en el Congrés que, pel juliol de 1929, reuni a Tokio 758 directors i directores de liceus de noies, entre els quals hi havia una religiosa alemanya, un missioner francès, un pastor protestant japonès i un sacerdot budista. El que passa en l'ensenyament, hom va demanar-se, és ben conforme, en primer lloc, a la neutralitat escolar i, després, a la llibertat de consciència? Hom exposa a l'escola els principis del shintoisme, perquè és la llei i, per tal com és la llei també, d'un shintoisme que hom pretén que és neutre. Fora de les classes, s'imposa als infants visites en corporació als temples, i hom hi fa les inclinacions i reverències rituals. Els infants catòlics troben gairebé sempre el mitjà de sostreure's a aquestes postures. Però aleshores vénen els retrets mortificants: hom els tracta de mals japonesos. Hom insulta, oi més, llur religió com a contrària a les institucions nacionals. Tot això respon a l'esperit liberal de la

Constitució? El sol fet de plantejar la qüestió indicava, insinuava, si més no, el sentit a què es decantava el Congrés.

Però el problema es complica. Ja fa molt de temps que les persones perspicaces se n'han donat compte: la neutralitat escolar ha tingut per conseqüència un relaxament notable de la moralitat pública. El mal és més greu que mai, d'ençà que les idees comunistes són propagades pel bolxevisme rus. Caurà el Japó, com la Xina, en l'anarquia. És hora ja de reaccionar contra les doctrines subversives de l'ordre. Que els educadors, doncs—cal que l'Estat els hi conjuri—refermin la moral; que apelin, si cal, a la moral religiosa. Però, quina?

És inútil de cercar-la lluny, responen els integristes del nacionalisme. El Japó té la seva religió pròpia, que fou suficient per a fer la grandesa del seu passat; per què no ha d'ésser-ho encara avui? L'ensenyament pròpiament dit restarà neutre, puix que així ho disposa la llei. Però hom multiplicarà les visites dels infants als santuaris nacionals, i procurarà que ni un d'entre ells deixi de pregar amb un patriotisme ardent fundat en la creença en els déus, pares del Japó. Alguns anys enrera, aquesta resposta hauria tingut un èxit esclatant. El tindrà encara, sens dubte, en els medis purament primaris. En canvi, sembla que no ha despertat el més mínim entusiasme entre els directors de liceus. Aquests senyors semblen tenir la preocupació d'evitar, sobretot, allò que feriria les consciències, o que almenys fóra susceptible de ferir-les. I després, quants n'hi ha, avui, entre ells, que creguin les falòrnies shintoïstes? En aquest món instruït, l'esperit crític no ha deixat de fer grans progressos.

Més volenters acceptarien la tesi ministerial dels dos Shintò. Els temples populars que siguin el que hom vulgui: els temples oficials són i seran els pavellons commemoratius dels herois benefactors de la pàtria, models de virtuts cíviques, amb idèntic caràcter, en el sentit religiós, al que es dona a Europa a una estàtua de patrici benemèrit erigida a una plaça pública. La genuflexió o reverència que un japonès farà en la *jinja* del general Nogi, immortal per la seva victòria de Port-Arthur, i més encara per haver fet el *harakiri*, és a dir, haver-se obert el ventre, a la mort de l'emperador Mutsuhito, no tindrà pas més abast religiós que la barretada d'un europeu davant la bandera que passa. I perquè les consciències s'apauvaguin i es tranquil·litzin, el ministre ha decidit i definit que els herois a què hom tributa tals honors no són ja *kami* en el sentit que suposa el caràcter xino-japonès que es tradueix en xinès per *shin*, esperit, *numen*, sinó en el sentit indicat per un caràcter diferent, *jō*, que significa un ésser simplement superior. Pensa el ministre, potser, que el públic s'engrescarà amb aquesta graciosa... "xinada"? Les autoritats catòliques, per llur banda, demanen d'altres garanties.

Almenys, a Xina, quan els escolars han d'inclinar-se, per manament de la llei, davant la fotografia del pare de la República, Sun Yat-sen o Suen-Wen, i observar un minut de silenci, poden tranquil·litzar-se. Oficialment, el govern és ateu. Després, és un ritu, aquest, absolutament nou, al qual hom pot donar el sentit que vol: la tradició no hi té res a veure. Heus aquí perquè S. E. el Delegat apostòlic ha pogut declarar: *pueri christiani non sunt inquietandi*. Manca veure si el públic no anexionarà, més tard o més aviat, alguna superstició a aquest culte, purament laic. Però aleshores caldrà reaccionar¹.

¹ P. P. d'Elia, *Le Triple Dénisme*, p. 8.

A la recerca d'una força espiritual

Jo no sé si el Govern japonès compta seriosament amb la influència moralitzadora del Shintò en front de les doctrines de desordre. Segurament aquest culte, reduït a no ésser sinó l'expressió del patriotisme, però amb la vella moral tradicional del *bushido*, és millor que res. Hom sap que el *bushido* és el codi cavallerivol del samurai, que ensenya la paciència i resignació estoiques, el menyspreu del perill i de la mort, el culte de la pàtria i del sobirà. El samurai no té dues paraules, ni serveix dos amos. Vessa la sang pel deure, "com el cirerer deixa caure les seves flors". Per les cròniques veiem sovint que els fets responen a l'ideal. Una llei de "scoutisme" reforçat, heroic, transcendent. Ensenyat a l'escola, serà sempre eficaç davant l'internacionalisme revolucionari importat de Rússia?

Les autoritats pensen, si més no que cap força moral no és negligible. Ara bé: la religió n'és una. Doncs reintegrem la religió a l'educació, apellem al sentiment religiós quan existeix, fem-lo néixer discretament en les ànimes que l'ignoren. Per això, en el mes de maig de 1931, el ministre d'Instrucció pública féu lliurar una nota als missioners, en la qual es llegia:

"Fins avui, la política del nostre ministeri s'és orientada vers el materialisme. Aquesta actitud era conforme a les tendències de l'època. Però n'han resultat efectes deplorables, una decadència veritable de la moralitat pública i privada, un cert esperit d'anarquia. Cal també, des d'ara, que el nostre sistema d'educació sigui espiritualitzat. En aquest objectiu, la col·laboració dels educadors religiosos ens sembla necessària, i és de tot cor que desitgem llur ajut. (Agència Fides)."

Crida interessant, i que hom ha tingut raó de subllar. Ara que, notem-ho, els missioners als quals el ministre s'adreça no tenen ni poden tenir sinó establiments d'ensenyament secundari. L'ensenyament primari els escapa completament: l'Estat en guarda gelosament el monopoli. Si el govern vol, sincerament, tenir, en la seva reacció contra l'anarquia amenaçadora, la col·laboració dels educadors religiosos, faria bé d'introduir-los en tots els graus de l'ensenyança, sense excepció, comprnent-hi les escoles primàries. Perquè el concurs que reclama sigui verament eficaç hi ha encara molt a fer al Japó. És, però, ja un fet significatiu i que cal assenyalar que hagi pensat a reclamar-lo.

S'explica fàcilment, això. Avui, davant dels homes d'Estat japonès, l'ensenyament cristià ha fet les seves proves en la mesura en que les lleis li han permès d'esmerçar-se. Fa molt de temps que els col·legis de les Marianistes i de les diverses religions dedicades a l'ensenyament, gaudeixen d'un prestigi seriós que justifica les més falagueres esperances. Ha calgut, tanmateix, constatar, al costat dels resultats lamentables de la instrucció neutra i positivista, els fruits d'ordre i de moralitat produïts arreu. Programes morals, nets i imperatius, disciplina, desinterès absolut dels mestres, fretura dels deixebles de col·laborar amb llur capteniment personal a l'obra comuna, res de tot això no escapa a l'esguard perspicaç dels educadors cristians. D'ací ve la confiança de famílies i tot infidels, i aquesta crida un xic inesperada del ministre d'Instrucció pública.

Actitud fit a fit del Catolicisme

No exagerem, però, aquestes disposicions benevolents. El cristianisme, sobretot el catolicisme, té sempre enemics. Ben clarament es veïé, fa alguns anys, quan es tractà d'establir relacions estables i seguides amb la Santa Seu (1922). L'oposició sortí dels budistes, i el projecte fracassà. Tot amb tot, ja era alguna cosa d'haver-hi pensat, i la idea d'una doble legació no ha estat mai més abandonada absolutament. Inútil recordar les visites de prínceps al Vaticà, els missatges, els canvis de lletres; un episodi, però, resta dempeus.

En 1905, Monsenyor O'Connell, arquebisbe de Portland, avui cardenal, fou encarregat d'una missió diplomàtica prop de l'emperador. L'acollença del món oficial fou perfecta. A través de tots els banquets i recepcions, l'estima per al catolicisme es traduí de mil maneres, però especialment per aquesta recança: no es dóna a conèixer prou; cal que hom el conegui més i millor. El diari *Nihon*, el dia 12 de novembre, recordava que l'ambaixador pertanyia a aqueixa vella religió catòlica romana que, sobrevivint a tres segles de persecució, ha sabut conservar 60.000 adherits, i conclouia: "És hora ja que surti de la seva obscuritat i s'imposi per la ciència". El 18 de novembre, gran recepció universitària. M. Ozaka, batlle de la capital, recordà que, quatre segles abans, un altre papa, havia enviat un altre ambaixador, Francesc Xavier, el qual aportava el benifet de la civilització europea. L'estudiant encarregat d'anunciar els oradors declarà que era molt natural que les dues corones més velles del món fossin unides per l'amistat. El doctor Anezaki, budista, professor d'història de les religions, desenvolupà aquesta tesi: que després de tot, és a Roma que cal cercar el veritable cristianisme. Finalment, un sacerdot japonès, el reverend Maeda, aprofità l'ocasió per prevenir els seus oients contra les falsedats que els diaris d'Europa escampen sobre el papat.

Hom coneix la conclusió pràctica d'aquest viatge, d'aquestes manifestacions i dels requeriments adreçats al Papa per alguns catòlics coneguts, com el futur almirall Iamamoto: fou la creació per S. S. Pius X de la Universitat catòlica de Tokio, confiada als pares de Sant Francesc Xavier.

Interès pel Catolicisme

Així, en un cert món almenys, hom vol conèixer el catolicisme.

Naturalment, els erudits esmercen llur curiositat sobre l'antiga missió. Estudien el cristianisme japonès dels segles setze i disset, amb el desig prou clar de vegades de reparar un xic les injustícies passades. No cal pas esperar d'ells una condemnação peremptòria dels grans *shoguns*, populars i fins a ésser divinitzats: almenys, hom reconeix ara que han anat massa lluny, que amb llur intolerància han retardat l'evolució normal de la nació. Un diari de Kôtô fins ha escrit: La persecució religiosa al segle disset és una de les coses que hom voldria esborrar de les nostres històries ¹.

¹ Aquesta erudició no és pas exempta, de vegades, d'estranyes fantasies: quan, per exemple, durant les recents discussions sobre el Shintô, cert doctor Honôga pretengué haver llegit en les lletres de Sant Francesc Xavier que aquest sant havia previngut el aPpa que, per a guanyar el Japó a l'Evangelí, no hi havia sinó un mitjà: autoritzar el culte dels déus nacionals.

Els que cerquen s'apliquen, doncs, a furetejar entre les relíquies del passat cristià: oracionetes piadoses, rosaris, crucifixos, imatges, medalles, deixuplines, llores sepulcral i mampares representant escenes de la vida cristiana. Això proporciona matèria a doctes publicacions acadèmiques, i els savis tenen cura de fer-se explicar les coses per catòlics competents. A l'exposició missional del Vaticà figuraven fotografies significatives prestades pel govern japonès. Hom aixeca monuments als herois del Cristianisme. Francesc Xavier té el seu obelisc i el seu medalló en un jardí de Yamaguchi.

L'art s'inspira en aquesta arqueologia; M. Seikyô Okayama, deixeble dels millors pintors de Kiôtô, després d'haver estudiat deu anys la història del cristianisme japonès—és veritat que és un convertit—n'ha fet una sèrie de 38 quadros, que seran tramesos al Sant Pare. Alguns ja són utilitzats per un gran film històric sobre els màrtirs de 1597, obra del senyor Hirayama Masajû, film que hom creu que passarà les mars. De moment, es projecta per tot el Japó.

D'aquestes interessants iniciatives, remarcuem la del senyor Goryoku, autor dramàtic. De fa quatre anys, hom parla força d'una adaptació de la passió d'Oberammergau, representada al teatre imperial de Tokió per actors pagans, amb un èxit prodigiós. No es podia pas demanar al dramaturg una intel·ligència plena del gran misteri. Si més no, ha deixat al Crist el seu amor transcendent per als homes: n'ha fet un tipus superior d'energia. Alguna cosa s'hi ha escapat, és clar, del *bushido* oficial. Per contra, la Verge no és sinó una Mare que defensa el seu Fill. Siguin els que es vulguin, però, els defectes, hom té en això una prova de la irradiació exercida avui pel caràcter de Crist, tot i ésser incompletament conegut, sobre les ànimes paganes.

La vida cristiana actual no mereix pas menys interès. La premsa es complau de tant en tant, a instruir el públic sobre un tema sovint misteriós per a gentes infidels. Ordinàriament, té cura d'informar-se en bones fonts. Ara fa uns quants anys, un gran diari d'Osaka, el *Mainichi Shimbun*, encarregava un escriptor catòlic de descriure l'existència dels religiosos: matèria interessant en aquest país on els bonzos budistes pullulen. Durant tres setmanes, algunes columnes del diari foren omplertes pels articles sobre els frares de la Trapa d'Hokkaidô. D'altra banda, la Trapa del Japó rebia força visitants. Un altre full de la mateixa gran ciutat, l'*Asahi*, dedica una novella-fulletó a l'apostolat cristià. Aquests darrers temps, el *Yomiuri*, de Tokio, donà un resum ben fet de l'encíclica sobre el matrimoni. El *Japan Times and Mail* féu altre tant. Això, sense comentaris aspres. I, no obstant, la lletra pontifical blasma severament certs desordres ben arrelats al Japó. Estiguem segurs que els ensenyaments de Pius XI sobre l'educació, la qüestió social i la pau no passen pas desapercebudes.

Conferències

Aquesta curiositat es manifesta sobretot en el món dels professors i dels estudiants, i és en aquest món que la Universitat catòlica, el *Jôchi Daigaku*, com hom l'anomena, *Universitas Sapientiae*, ha d'exercir el seu paper. S'ha esdevingut més d'una vegada que algun dels seus professors ha estat invitat per alguna Universitat o escola important perquè hi anés a parlar de temes religiosos. De vegades,

el medi era prou heteròclit, com, per exemple, el dia en que va ésser la Universitat budista que demanà al Pare Hoffmann que volgués parlar-los de "Crist, camí que mena a la vida". El mateix Pare donà també cursos sobre matèries doctrinals a la Universitat *Keio*, davant de cinquanta o seixanta auditors. Hom li demanà encara, amb motiu d'haver-se fundat una societat d'estudis religiosos al gran liceu imperial, que hi donés la lliçó d'obertura. El P. Heuvers, el qual s'ocupa amb inimitable zel dels emigrants que parteixen vers el Brasil, dirigeix, a més a més, una agrupació d'artistes. Al Jôchi Daigaku es reuneix setmanalment la Societat Plató-Aristòtil, que aplega els erudits especialitzats en matèries filosòfiques. Allí, sota la tutela dels dos grans pensadors grecs, hom assaja d'iniciar els japonesos a la filosofia escolàstica i tomista. S'adapten fàcilment, aquests asiàtics, al motllo un xic rígid de l'"escola". Una enquesta sobre aquest punt, tant al Japó com a la Xina i a les Indies, tindria força interès...

En el curs de 1931, la mateixa societat donà una sèrie de conferències sobre Hegel, del qual Alemanya celebrava el centenari. Fou una bona idea de no deixar monopolitzar el tema pels hegelians de les Universitats profanes. Però, davant d'Hegel, Sant Agustí! El centenari de l'incomparable doctor fou celebrat sota la cura de la Lliga catòlica d'estudiants en el mes de novembre de 1930; un gran diari va prestar els seus salons. Pronunciaren discursos els senyors Totsuka i Irrashita, de la clerecia de Tokio, el professor de Dret senyor Tanaka, recentment convertit, i el P. Heuvers. Parlaren de la Ciutat de Déu sobre la terra, de l'objectivisme i del subjectivisme en la doctrina agustiniana, del pensament del sant sobre la música religiosa i del seu rol com a doctor de l'amor. Durant el mateix centenari, en la llunyana missió franciscana de Sapporo, el doctor africà fou revelat, per mitjà de multitud de conferències, a una gernació composta de cristians i d'infidels. Una d'elles, donada pel P. Noll, sobre Agustí i la seva mare, fou retransmesa al lluny per T. S. F.

Les conferències són la delicadesa dels japonesos, quan són ben fetes. Aimen de sentir dissertar: un narrador, un discursista tenen sempre assegurat un auditori, atent o mofeta, segons els casos. Els missioners en treuen profit, i saben utilitzar els talents que troben entre llurs cristians i organitzar rondes. El reverend Shibretani, sacerdot del vicariat de Hiroshima, recorregué la província en companyia d'un convertit, doctor en ciències naturals. Aquest, anomenat Eiichi Shibuta, explica, de vegades, per quins camins ha arribat a la fe cristiana. Però també, davant d'aquests, japonesos educats en el culte dels grans homes, i a qui tal vegada hom ha omplert les orelles de la incompatibilitat del cristianisme i de les ciències, parla d'aquells grans cristians que es deien Volta, Gauss, Kepler, Newton, Pasteur. L'apologètica corrent de la vella Europa és així un excellent article d'importació. El senyor Irrashita dóna cada setmana, a Tokio, lliçons sobre temes doctrinals als estudiants i professors. La missió d'Osaka, en commemorar el seu cinquantenari, veié com S. E. Monsenyor Hayazaka, bisbe de Mangasaki, feia sala plena a Kiôtô, Osaka, Kobé, Nishinomiya.

Hom dóna d'altres conferències purament científiques, per bé que llur finalitat és, naturalment, de caràcter apologètic. En el mes de novembre de 1930, el *paiho*, de Tientsin, fou invitat per les Universitats imperials a donar conferències sobre els seus descobriments en paleontologia. A Kiôtô, tres hores de conferència, sobre el paleolític, davant la Societat d'arqueologia d'Extrem Orient. A Tokio,

quatre hores i mitja davant la Societat d'antropologia, sobre el neolític. Després d'això, una petita campanya de fulls, d'acord amb el príncep Oyama, un especialista, i descobriment d'un esquelet interessant, de vaixella de pedra tallada, de conquilles.

Prensa

Amb les conferències, la premsa. El japonès és gran lector, a jutjar per les xifres que dona el *Statesman Year Book*, de 1929. Al Japó, en 1925, foren impreses 18.028 obres originals o traduïdes, i es publicaren 6.899 perifèries mensuals, setmanals o diaris. Hi ha diari que té més d'un milió de lectors. Al catolicisme, per tant, li calen llibres, diaris i revistes.

Els llibres. No volem pas formar un catàleg de llibreria. Seria interessant, tot amb tot, de saber quins llibres europeus, per exemple, han estat traduïts al japonès. Trobem esmentats la *Introducció a la Vida devota*, el *Sant Pau* de Baumann, el *Sant Francesc d'Assís* de Goergensen, després la *Perfecció cristiana*, de Rodríguez; multitud de fascicles de la molt útil *Catholic truth Society*, de Londres, el *Kirchengeschichte*, de Marx, una part de les obres catequístiques del cèlebre P. Wilmers, escrits de l'antic arquebisbe de Bombay, Monsenyor Goodier, etc.

Les obres originals, en japonès, tampoc no escassegen. Moltes són degudes a la ploma ben trempada d'aquests veterans de l'apostolat: Steichen, Mayrand, Villon, Drouart de Lezey, Ligneul. Aquest darrer ha deixat no menys d'una vintena de volums sobre qüestions teològiques i filosòfiques. El bisbe anglicà de Tokio-sud, en 1908, referint-se a aquestes produccions, deia: "La literatura catòlica és sòlida i popular: tracta qüestions polítiques i religioses suscitées per la premsa, amb més eficàcia i promptitud que cap altra denominació".

Afegim alguns llibres escrits en francès, i que han valgut a llurs autors un bon lloc entre els japonitzants. De 1904 a 1910, aparegueren els *Mélanges japonais*, malauradament interromputs. M. Ragué, en 1905, va publicar el seu gran *Dictionnaire français-japonais*. El *Dictionnaire d'Histoire et de Géographie*, del P. E. Papinot, és continuament consultat pels treballadors. El P. Steichen, en els seus *Daimyo chrétiens*, ha escrit pàgines definitives sobre les antigues missions. Sota el títol el *Shintoïsme religieux national*, el P. J. M. Martin ha estudiat (volum I) *L'Histoire ancienne du Japon*, i (volum II) el *Shintoïsme ancien*. Cal afegir, oi més, els articles publicats sobre les cerimònies de la coronació imperial. Després d'això, com pot, un japonès, deixar de veure una religió, una religió en el sentit més precís del mot, en el culte nacional? Aquests darrers llibres donen als japonesos una de les lliçons de les quals els orientals, en general, tenen la més gran fretura: la de la crítica històrica³.

³ Dr. Andry, *The Contribution of the Church of Japon to the Body of the Christ* citat en *Die katholischen Missionen*, 1908, p. 230.

⁴ Hong-Kong, 1924-27. Cf. *Bulletin de la Société des M. E.*, Hong-Kong, juny-abril, 1928.

Periòdics

Molt hi hauria a parlar també dels periòdics. No és pas d'ahir que els missionistes compregueren que aquesta arma els era necessària. En 1881 fundaren els "Novells catòlics", *Kôkyô Bampo*, on, junt amb les notícies que podien interessar els japonesos, hom inseria articles de doctrina, de ciència i d'història. El full, després d'haver canviat moltes vegades de títol, porta ara el de *Kae*, "la Veu". Destinat especialment als catòlics, mensual, amb un tiratge de 3.000 exemplars, té per director M. Candau superior del Seminari. Més jove, el *Katoric*, mensual també, sota la direcció de M. Totsuka i del P. Heuvers, s'adreça a lectors més instruits, cristians o no. Tira 2.000 exemplars. Uns quants cents nombres són tramesos gratuïtament a les Universitats, biblioteques públiques i grans escoles, i hom ha pogut comprovar que la revista hi compta amb multitud de lectors. El *Catholic Times*, redactat per la Joventut catòlica, surt cada deu dies i aspira a esdevenir setmanal. A aquests fulls més importants, cal afegir els que publiquen les diverses missions. Hom ha calculat que aquests diversos periòdics, grans i petits, compten 62.400 subscriptors⁶, xifra enorme si hom té en compte que el Japó no té sinó 93.000 catòlics, i que no són pas rics.

Hi ha també les circulars i fulls volants. Hom en distribueix profusament pertot. Assenyalen només la pintoresca invenció dels franciscans alemanys de Sapporo. Llur setmanari, el *Kômyô* (la Llum), edita una gran quantitat d'aquests petits impresos. Ara bé: a Sapporo, com pertot arreu, l'atur forçós urpeja cruelment. Les gents sense treball coneixen el camí del convent. Els Pares els lliuren llur stock d'impresos, perquè procurin vendre'ls i es guardin els diners. I heu-voç ací els nostres "camelots" improvisats, infidels la majoria de les vegades, que ofereixen als vianants llur mercaderia. Hom compra per compassió, però després, es clar, hom llegeix allò que ha pagat. Els "camelots" també llegeixen, i així per venen a discernir el full que convé més a l'un i el que serà més a propòsit i d'acord a la manera d'ésser d'un altre...

A l'objecte de donar a les obres de premsa la màxima eficàcia mitjançant una perfecta ordenació, S. E. Monsenyor Chambon, arquebisbe de Tokio, pel novembre de 1931, reuní un congrés de bisbes i superiors de missió: japonesos, francesos, italians, alemanys, espanyols i canadencs; sacerdots de missions estrangeres, jesuïtes, dominics, franciscans, marianistes, salesians i pares del Verb diví, discutiren les mesures que calia prendre. Enumerem només les principals.

En primer lloc, fou constituïda una *Associació central de la Premsa catòlica*, servei general d'informacions amb corresponsal en cada missió i diòcesi, i butlletí director, *Actio missionaria*, redactat en llatí. Calia un setmanari comú. L'Associació comprà a la Joventut catòlica el seu *Catholic Times*, que esdevingué el *Nihon Katoriku Shimbu*, "Diari catòlic del Japó". Aquest diari guiaria els fidels, no solament en llur vida cristiana, sinó en el terreny cívic, polític, social, artístic, i fins i tot esportiu. Algunes missions, Nagasaki, Sapporo, Osaka, prengueren la iniciativa, per desbrossar el terreny i facilitar el treball al nou diari, de suprimir llur butlletí local. Substisteixen, ben entès, els dos periòdics mensuals, el *Koe* i el *Katoric*, que s'adrecen a medis diferents.

⁶ *Razón y Fe*, 1931, 10 d'agost, p. 243.

Conclusions

Així es realitzen els desigs que en 1915 manifestava S. E. O'Connell: "Mostreu-vos, sortiu de l'obscuritat". El catolicisme és conegut, és estudiat; hom hi ha posat els ulls, i s'interessa pels seus mètodes, per les seves iniciatives i pels seus progressos. En el món cultivat, aquest interès va seguit de conquestes interessants. Han tardat força a venir, tanmateix. Pels volts de 1900, en pocs mesos d'interval, a la Universitat de Tokio, hom havia enregistrat la conversió de tres professors—filologia, filosofia i ciències—Basil Hall Chamberlain, Koeber i Nagai; un anglicà, un rus i un japonès budista. La impressió sobre la joventut universitària fou feble. Avui fóra altrament. En primer lloc, aquests convertits es fan de bon grat convertidors. Tothom coneix l'almirall Jamamoto. Hem esmentat el naturalista Eiichi Shibata. Kôtarô Tanaka, professor de Dret a la Universitat imperial, s'és plagut d'explicar la seva conversió, i el seu llibre ha estat molt llegit. Hom anomenava, en 1930, dos professors de la Universitat de Sendai; l'un entrat ja en l'Església, l'altre a punt d'entrar-hi. Molts procedeixen del protestantisme. A Fukuoka, el 3 de desembre de 1930, diada de Sant Francesc Xavier, abjuraven un metge amb tota la seva família i el propi secretari del bisbe anglicà. El mateix exemple seguí el doctor Ozarra, titular de la càtedra de Dret internacional a la Universitat de Fukuoka. Aquest havia format part de la Delegació japonesa a la Societat de Nacions, comissió de mandats; aleshores, segons confessa ell, féu el viatge d'Assís en *dilettante*. El seràfic Pare el guiava, i, en 1929, el nostre jurista es feia catòlic. És ell qui, per pagar el seu deute, ha traduït el llibre de Joergensen.

Fins entre els seus rivals, avui, el catolicisme és estimat. El bisbe d'Osaka, Monsenyor Castanier, ho constatava no fa gaire:

"Amb tots aquests mitjans diversos (premsa, llibres, obres), el coneixement del catolicisme es difon en la massa, els prejudicis cauen de mica en mica i ara és de notorietat pública que el Catolicisme és una religió seriosa. Són també ja incomputables, entre els pagans il·lustrats, els que, restant a la porta de la pleta, ens atorguen, però, llur estima. L'hora de Déu es prepara, i vindrà sense dubte".

EL PROBLEMA INTERNACIONAL DE LES LLIBERTATS CULTURALS I EL PROBLEMA DE LES MINORIES NACIONALS, de "La Nouvelle Revue des Jeunes, núm. del 15 de gener de 1932.

La introducció de clàusules protectores de les llibertats nacionals en un cert nombre de Tractats posteriors a la guerra, és un fet considerable. Indica, en veritat, una innovació?

En la lletra de tramesa que en 1919 acompanyava el Tractat sotmès a la signatura de Polònia, M. Clémenceau feia notar que els "Tractats de Minories no inau-guren pas un procediment nou." El dret europeu, deia, ha vist ja imposar a Estats

* Société des Missions Etrangères. "Compte rendu de 1930", p. 21.

nous o recentment engrandits, certs principis de govern, aplicables a poblacions de raça, llengua o religió diferent de la de la majoria del país¹.

D'altra part—i això és un nou punt de semblança amb el règim dels Tractats anteriors—, les clàusules de protecció imposades d'ençà de 1919 per les principals potències aliades i associades tenen un caràcter netament limitat; en el dret públic actual, constitueixen mesures d'excepció. Les principals potències aliades i associades no han volgut sinó fer cara a dificultats locals. "Nosaltres ens esforcem, deia el President Wilson, en sessió plenària de la Conferència de la Pau, el 31 de maig de 1919, a garantir una repartició equitativa de territoris d'acord amb la raça i amb el caràcter etnogràfic de les poblacions que els habiten"².

Però l'aplicació del Principi de les Nacionalitats deixa residus; és impossible de fer coincidir exactament els límits territorial i les fronteres ètniques. Si totes les aspiracions nacionals no poden ésser satisfetes, cal, si més no, eliminar les causes de perturbació, i garantir a les Minories residuals, per mitjà d'un estatut protector de llurs drets, de llurs tradicions i de llur cultura, el mínim de satisfaccions requerit per la pau del món.

Tal és l'origen de l'estatut actual de les Minories. M. Adatci, repòrter del Comitè instituit per la resolució del Consell del 7 de març de 1929, el recordava excel·lentment: "Els autors dels Tractats no han tingut de cap manera la intenció d'enunciar principis de govern amb un caràcter d'obligació universal. Mai no han considerat ni pretès considerar la possibilitat d'aplicar a tots els Estats del món el principi general de la tolerància religiosa. Tampoc no han pas establert principis generals, d'una aplicació universal, en el que pertoca al governament dels pobles estrangers que podrien ésser compresos en el territori o les possessions colonials dels diversos Estats"³.

Així, mesures en un sentit tradicionals, mesures ocasionals, limitades en llur abast i llurs aplicacions, és el doble caràcter que ofereixen a primera vista les estipulacions en vigor per a la protecció de les Minories.

Prevenir-se a temps, emparar-se darrera dels precedents per atenuar l'escat revolucionari de les innovacions: hom reconeix en això la preocupació habitual dels homes d'Estat i dels homes de llei. Preocupació lloable, preocupació comprensible. No cal pas, amb tot, fer-se il·lusions. Hom entreobre la porta per a una mesura ocasional, però és un principi nou que s'introdueix per la trenca. Sota la lletra d'un text

¹ L'Acta de Berlín, de 1878, és una de les que s'acosten més als Tractats actuals. Amb els seus articles 5, 27, 35, 44 i 62, Bulgària, Montenegro, Sèrbia, Romania i Turquia són obligades a garantir la llibertat religiosa de llurs dependents, així com també la dels estrangers. Cap no pot ésser exclòs del gaudiment dels drets civils i polítics per raó de les seves creences i de la seva confessió religiosa.

El règim instaurat com a conseqüència de les *Notes* canviades el 10 d'agost de 1913, entre el govern romanès d'una banda i els governs búlgar, grec i serbi de l'altra anava més lluny. No solament les escoles de Kontzo-Valaques establertes damunt del territori d'aquests darrers gaudien de l'autonomia i llurs esglésies posseïen un episcopat propi, sinó que el govern romanès podia subvencionar aquestes institucions culturals, escolars i religioses, presents i futures.

² *Rapport du Comité institué par la Résolution du Conseil du 7 mars 1929.* Document C. C. M. I.—*Journal Officiel*, suplement especial 73. *Documents relatifs à la protection des Minorités par la Société des Nations*, p. 45.

³ *Journal Officiel*, Sup. sp. 93, p. 46.

jurídic d'aplicació limitada, és, de fet, una reivindicació de la consciència moral que s'obre pas i es manifesta. Qui sap si el dia de demà no acabarà la seva fissura i no envairà el domini del dret? És, això, un fenomen freqüent en la història de les institucions.

Les mesures adoptades de 1919 ençà per garantir la protecció de les Minories, no ens donarien un nou exemple? Avui, 9 tractats, 5 declaracions presentades davant el Consell de la S. D. N. i dues Convencions especials posen els drets de certes minories sota la protecció de la S. D. N. ¿No és congruent de veure, en la creació d'aquests instruments jurídics, la prova d'un desvetllament de consciència, i en les mesures que estableixen el reconeixement, implícit almenys, d'un dret nou de la persona humana?

És el problema, polític i filosòfic ensems, que voldríem examinar. Les solucions que hom ha provat de donar-li no són pas sempre—bon tros se'n falta—pures de tota recerca d'interessos, ni d'intencions polèmiques. Nosaltres fem abstracció de les unes i de les altres. Cerquem només de destriar els elements de justícia i de dret que, ofegats avui en un teixit històric i psicològic confús, poden oferir a l'esdevenidor les bases espirituals d'un ordre social millor.

¿És veritat que es manifesten nous drets a la consciència jurídica del món civilitzat?

La reivindicació d'aquests drets, ¿no obliga a modificar la concepció del paper i dels drets de l'Estat, tradicional en el dret públic de l'època moderna?

¿Per quins camins, finalment, convé d'orientar l'evolució del dret internacional, per tal de donar al problema de les llibertats culturals una solució definitiva?

Aquestes són les tres qüestions a les quals provarem de respondre.

I

Les llibertats culturals

La reivindicació de les llibertats culturals respon a un sentiment profund de l'ànima humana. Com diu M. Van Gennep, és un fenomen normal, i que no cal "considerar a la manera de certs publicistes, homes d'Estat o teoritzadors, com artificial o anormal. El qui ha viscut en països en els quals la lluita de les nacionalitats era aguda, o ho és sempre, sap per experiència que no es tracta ni d'un divertiment de bàrbars, ni d'una excitació de majories per les minories, sinó d'una impossibilitat directa i absoluta per a certes agrupacions d'adaptar llur vida individual i col·lectiva a un arranjament social imposat per la força i contra la voluntat de cadascun dels interessats".

L'autor afegeix: "Aquesta observació és formulada sobretot a l'esguard dels nombrosos francesos que, nascuts dintre una nacionalitat ja fixada o, millor dit, d'una nació que ha absorbit definitivament diverses nacionalitats en altre temps autònomes, no es donen compte sinó difícilment que és aquest mateix ideal de seguretat física i política que resplendeix als ulls de les nacionalitats oprimides o simplement subordinades" ⁴.

⁴ Van Gennep, *Traité comparatif des nationalités*, I., p. 11.

Intencionadament hem transcrit la cita fins a l'indret on formula un greuge contra nosaltres, altrament tradicional. És fàcil de constatar, efectivament, la dificultat especial que experimenten multitud de francesos per a comprendre la importància vital que certes poblacions atribueixen a la reivindicació de les llibertats nacionals-culturals. És un fet que, considerades amb el mateix respecte i una igual simpatia, aquestes reivindicacions fan, tot amb tot, un so molt diferent a les orelles franceses i a les d'altres pobles. Tenen una altra ressonància, per tal com els mateixos mots evoquen realitats espirituals que no tenen pas per als uns i per als altres el mateix valor psicològic.

Aquesta diferència de mentalitat crea, sens dubte, una dificultat especial. No la creiem pas insuperable; pensem que és suficient el respecte de l'objectivitat científica per a tenir-ne raó. Si l'evoquem al començar, és per tal de donar la certitud que, observant per la nostra pròpia experiència abans d'ésser-ho per les admonicions provinents de l'exterior, hem procurat no solament informar-nos, sinó també de penetrar l'objecte que hom tracta de conèixer bo i introduint-nos per simpatia profunda en l'ànima d'altre. Un deure de lleialtat i la preocupació de mètode ens hi empenyen igualment; no caldrà acusar-ne ni la rectitud ni la probitat intel·lectual del qui els lliura sense pretensions.

—Si ara, abordant el nostre problema, deixem eixir enfora l'efervescència sentimental, les exageracions sovint apassionades de la literatura minoritària; si en les reclamacions de les minories, ens pronunciem per a les reivindicacions que serveixen interessos polítics, què resta al fons del nostre gresol? Hi roman alguna cosa inèdita, original, i, per a parlar sense metàfores, hi trobem la realitat d'un dret humà que suporta victoriosament l'examen de la raó crítica i que mereix d'inscriure's en la consciència del món civilitzat?

Posada així la qüestió anem a respondre-la obertament, sí. Cal, però, encara justificar la nostra afirmació.

"Mireu, deia l'any passat M. Bernard Grasset, durant una controvèrsia famosa, jo crec que entre nosaltres tot es conjuga a l'entorn d'aquest mot: Kultur."⁶ Hom podria aplicar aquesta observació al problema que ens ocupa. Nosaltres parlem de drets culturals; ara bé, el mot de *cultura* és, malauradament, un dels que tenen un sentit més controvertit. Assagem, no pas de definir-lo d'una manera que doni satisfacció unànime, sinó d'indicar el seu contingut essencial, i de precisar el sentit que li atribuïm.

Situem-nos, per escatir això, enfront de la gran llei de diferenciació humana.—Tots els homes són iguals i semblants, per tal com tots tenen una mateixa natura; tots són dotats d'una mateixa intel·ligència per a la qual no hi ha pas dues veritats; tots estan sotmesos a una mateixa regla del bé i del mal, sola que permet de viure com a home digne d'aquest nom. La ciència és la mateixa a Berlín, a Londres o a París; l'assassinat, a l'esguard de la consciència, és igualment un crim a Pekin com a Ginebra, per tal com l'espècie humana és una, sotmesa pertot a les necessitats d'una raó que pot ésser entrebancada en el seu exercici, però que roman idèntica a si mateixa, sota totes les latituds i sota tots els climes.

⁶ Bernard Grasset. *Lettre*, publicada a seguit de: *Dieu est-il Français?* de Friedrich Sieburg, p. 339.

Els drets de la persona humana són, doncs, universals, generals i iguals.

Però sota aquesta causa d'unitat operen causes de diferenciació.

Tota persona humana és, ensems, un individu particular, un ésser que no és exactament semblant a cap altre, ni en els seus gustos, ni en els seus sentiments, ni en la ressonància psicològica que prenen en ell les idees i els valors universals. Si la veritat és una, els esperits que se'n nodreixen i l'assimilen són diversos; si la regla racional del bé i del mal és pertot idèntica a si mateixa, els estats psicològics que regeix són afectats de posicions, de passions i d'aspiracions infinitament variades. Amb més raó les potències de sentiment, l'afectivitat, els gustos i els valors estètics que el toquen de prop, duen la marca d'una irreductible individualitat.

La humanitat sofreix així una sèrie de diferenciacions. Una d'elles agrupa els seus membres en races i en nacions.

La línia ètnica i el medi secular als quals pertanyem imprimeixen en nosaltres, abans àdhuc que nosaltres hàgim vist la claror del dia, preformacions misterioses, alhora psicològiques i psíquiques, que donen un caràcter, tendència i una orientació a la nostra sensibilitat, a les nostres afeccions, als nostres gustos, i, per tant, a la nostra vida entera.

Acció inicial reforçada a tot el llarg de la nostra existència pel medi històric que ens educa després d'haver-nos vist nàixer. Gràcies a ell, el nostre pensament es dona amb preferència a certes categories, certes maneres s'imposen als nostres sentiments, certes línies a la nostra acció, certs costums a la nostra vida individual, familiar i social, fora dels quals no hi haurà sovint, per a nosaltres, sinó sofriment, malestar, estupor o revolta íntima. Per herència ètnica i social, per habituds adquirides, som marcats al més profund del nostre ésser, al més íntim de la nostra natura, i en endavant, el "nacional" que hem esdevingut, haurà de trobar, per esclatar en la plenitud del seu ésser, el suport d'un cert quadre, damunt de certs riells conformes al seu geni nacional.

El geni nacional! Realitat obscura, afectada d'un coeficient d'intensitat variable d'individu a individu, de poble a poble, de segle a segle; però realitat psicològica l'existència i la importància de la qual no es pot pas negar. Realitat dinàmica, en fi, i potser radica en això el més misteriós dels seus caràcters; força en reserva, deu d'energies que turmenten un poble i les seves individualitats més riques, que les llança a una conquesta del món que no és sinó una conquesta d'ells mateixos. No solament hi ha costums l'ambient sol dels quals basta per a fer-nos feliços, tradicions familiars que per si soles ens fan viure a pler, institucions socials i polítiques que solament elles asseguruen el nostre equilibri psíquic i moral, sinó que el nostre geni nacional, dinàmic, conté recursos, tresors potser, que només ell reté o almenys posseeix.

Així, doncs, si la humanitat és una, la llei de diferenciació que evocàvem adés ens ensenya que hi ha diferents maneres de realitzar-la; sota les formes del geni llatí, del caràcter germànic o de l'esperit asiàtic, és ben bé ella que floreix, però cada vegada sota aspectes diversos.

¿Què entenem per valors nacionals-culturals sinó aquestes disposicions enriquidores, aquest potencial col·lectiu inscrits en el medi social ètnic i imprès per ell en els individus que el componen?

¿No és la cultura, si hom considera l'individu, allò que dóna valor a aquest potencial humà que cadascú porta en si, estretament lligat a l'herència ètnica i social?

I des d'un punt de vista col·lectiu i social, ¿la cultura no és el conjunt dels costums, de les institucions, de les tradicions, dels sentiments que constitueixen el patrimoni d'un grup particular, i formen l'heretatge de civilització diferenciada que transmet a les generacions successives?

Així, diverses són les cultures perquè són diferenciats els individus i els medis ètnics històrics, però, tot amb tot, un lligam les ajunta totes a un principi ideal únic. Totes, a menys de deixar d'ésser formes de cultura humana, han d'inspirar-se, en llurs creacions originals, d'un mateix ideal de veritat i de moralitat; car sota el llatí, el germànic i l'eslau, hi ha l'home. L'universal es realitza sota els colors de l'individual: diferenciació al si de la unitat, és la llei de la nostra natura.

Thomas Mann ens mostra amb raó que la humanitat oscil·la entre la llei de diferenciació i la llei d'integració, entre el particularisme dels genis nacionals i l'universalisme d'una raó que és el guia inviolable de tota acció humana *.

Abandonat a si mateix, el particularisme dels genis nacionals condueix la humanitat als esbocinaments i a les lluites mortals per a les culturals nacionals mateixes. El racionalisme universalista, si fos exclusiu, empobriria i exhauriria la nostra espècie; li faria perdre color, caràcter i originalitat. Cercar la síntesi de l'un i de l'altre és la llei de la humanitat, la condició del seu progrés i del seu equilibri.

La salvaguarda de les llibertats culturals és un element d'aquest equilibri, una de les condicions d'aquesta síntesi; no és més ni menys que tot això.

Els drets naturals del grup nacional no són pas, als nostres ulls, com hi ha qui pensa massa sovint, l'última conseqüència de l'autonomia de la voluntat nacional. Aquesta doctrina, filla de l'individualisme liberal, és errònia en el seu principi i funesta en les seves conseqüències; topa amb la sana definició de la llibertat i de la nació. Lògica amb ella mateixa, confereix un dret de successió a tot grup, per mínim que sigui, i si hom duu la lògica fins a l'absurd, a tot individu. És un dissolvent per a l'Estat i un principi d'anarquia en la vida internacional.

Diàriament veiem recolzar una causa veritable, la de les llibertats culturals, sobre principis falsos. La justícia de la causa hi és malferida, i aquesta, de benefactora que era, esdevingué perillosa. Les llibertats culturals, tal com nosaltres les comprem, prenen llur força i justificació en un principi de filosofia cristiana que els dóna llur fonament i llur just límit.

El nostre deure essencial és portar a llur màxim d'expansió harmonitzadora els recursos que la natura i la providència han dipositat en nosaltres. És, també, el fonament dels nostres drets en la vida social: si, en efecte, aquest desenvolupament de vida harmoniós és un deure, ¿com a l'esguard de tercers no s'afirmaria com un dret?

Per consegüent, si resulta que per a ésser plenament home em cal créixer dintre el medi nacional i en el clos de les seves institucions, si m'és útil d'arrelar

* *Esprit International*, 1927, p. 64 i sgg.

en aquest medi històric i de recollir el benefici dels seus costums i de les seves tradicions, si, finalment, el desenrotllament de la meua personalitat implica la valoració dels recursos latents del geni nacional, ¿qui tindria el dret de contrarestar el meu desplegament integral, privant-me de l'ordre social que li és necessari?

Així els drets culturals per certs que siguin, no deixen per això d'ésser drets subordinats; són, direm, el corollari d'un dret humà més profund. Solament el deure de viure com a home és un absolut. Les llibertats nacionals-culturals ofereixen, en certes condicions històriques de civilització, un mitjà per acomplir millor aquest deure. No neguem pas, certament, la importància del factor nacional, la seva necessitat en certs casos, les satisfaccions nobles, l'equilibri psíquic que procura a tots. Però no l'augmentem tampoc fins a l'absolut, puix que això fóra traïr l'experiència de cada dia alhora que els principis d'una sana filosofia. Els valors intel·lectuals, morals i religiosos més elevats són universals, i l'individu que s'eleva a llur nivell és assegurat de realitzar un tipus superior d'humanitat. Un Tomàs d'Aquino, filòsof, teòleg, poeta, místic, nascut a Itàlia, estudiant a Colònia, després el millor de la seva activitat a París; és un gegant d'humanitat i el menys "nacionalitzat" dels homes. L'italià Mazarino és un dels instruments de la unificació i de la grandesa francesa. Ahir, encara, el ministre de negocis estrangers d'una de les més grans potències europees era, pel seu origen ètnic, un nou arribat en el país la política del qual dirigia.

Cal veure així mateix sota llur veritable llum les llibertats nacionals-culturals. Afirmem tant més vigorosament llur existència, per tal com havent assignat llur veritable fonament, no temem gens de veure-les degenerar en un ferment d'anarquia. Aquest temor sovint experimentat és ben natural; les llibertats culturals de les quals reconeixem l'existència, ¿no arruïnaran la sobirania de l'Estat i capolaran la seva estructura unitària?

II

Les llibertats nacionals-culturals i la sobirania de l'Estat

El gran problema consisteix a acordar els grups nacionals, privats de llurs activitats culturals, amb l'Estat que els alberga.

Les minories mateixes convenen que tenen un deure de lleialtat a complir envers l'Estat. Sovint n'han inserit la menció entre llurs reivindicacions. Per llur banda, els homes d'estudis o els homes d'acció que s'han ocupat del problema de les minories guardant la consciència de llurs responsabilitats, han afirmat sempre que els drets dels grups minoritaris no eren poc ni molt incompatibles amb els de l'Estat.

Afirmació optimista, s'ha dit, i que planteja el problema millor que no el resol. Car, en els fets, aquesta compatibilitat s'assembla força a la de l'aigua i del foc, del blanc i del negre.

¿És que un home assabentat de les dificultats amb què topa, de vegades amb greu estrall, la política contemporània, pot sentir afirmar sense escepticisme que hi ha un principi d'harmonia natural capaç d'acordar els drets de la sobirania de l'Estat i les llibertats nacionals dels grups culturals? ¿El dret públic no ha de resignar-se més aviat a no conèixer sinó el règim dels "modus vivendi", dels ar-

misticis perpètuament renovats entre dues parts que els perills de la lluita esfeceixen igualment?

Alguns moments d'equilibri efímer és l'únic que, efectivament, l'ordre internacional pot esperar de bo, mentre el dret públic, inspirant-se en l'individualisme liberal i en el principi de l'autonomia de la voluntat nacional, es deixi dominar per una falsa concepció de l'Estat, del dret i de la sobirania que tanca tota eixida a una solució racional.

Vol, en efecte, defensar els drets dels grups nacionals? Qualsevol que sigui el pretext que adopti, sempre ve a basar-los en l'autonomia de la voluntat individual i de la voluntat nacional. L'origen de les nostres obligacions socials, diu, és el consentiment d'una voluntat que limita ella mateixa la seva llibertat i forja lliurement el lligam de les seves obligacions. Des de llavors, les reivindicacions—fins i tot les més moderades—elevades pels grups nacionals en front de l'Estat tenen una sabor insurreccional, puix que fan sentir la veu d'un grup que, conscient de la seva autonomia, discuteix els límits de la seva subjecció. I per tal com ningú no és obligat sense haver-hi consentit, i atès que la subjecció del grup és fonamentada sobre la seva lliure aquiescència, la dissidència de les minories nacionals s'estendrà tan lluny com els serà possible de portar-la, car en l'exercici de llur voluntat autònoma, no s'inspiraran sinó en les conveniències de llur llibertat i en les possibilitats del moment. Així voluntat de les minories nacionals i sobirania de l'Estat xoquen entre elles com dues forces oposades, fins que s'harmonitzen mútuament i reconeixen així llur equilibri. Però l'equilibri d'avui pot ésser pertorbat demà, per tal com no és més que una treva inspirada per l'interès mutu; l'oposició persisteix en el fons, i les minories, tant si es vol com no, són un perill crònic per a l'Estat que n'és afectat. Per bé que hom afirmi, amb una sinceritat que no fa pas al cas, el deure de lleialtat de les minories, no per això és menys de témer que la lògica de la vida i la lògica de les idees sigui més forta que la bona voluntat dels interessats. Les reivindicacions de les minories romandran, de fet, un ferment d'anarquia, un obstacle per a l'ordre i la pau internacional.

Hi ha, doncs, una concepció filosòfica de les llibertats nacionals-culturals que destrueix l'Estat i l'ordre internacional. Però hi ha també una doctrina de l'Estat que comporta negació de les llibertats culturals i opressió de les minories. Aquesta concepció ha influït tan fortament el dret públic de l'època moderna que, durant llarg temps, ha semblat desconsiderat, utòpic, de denunciar-la. Avui que certs signes anuncien la seva decadència, potser encara és agosarat d'atacar-la, però ja no és heroic. En tot cas, únicament el seu enderrocament definitiu permetrà de resoldre el problema de les llibertats culturals en el sentit de la pau internacional.

El dret públic modern s'ha trobat sota el jou d'idees-forces que l'han dut, d'una banda, vers l'absolutisme d'Estat i d'altra part, vers la realització de l'ideal de l'Estat Nacional. Com podia servir, guiat així, el sentit de les llibertats culturals?

Absolutisme de l'Estat jacobi de primer antuvi, nascut del racionalisme del segle XVIII, de la doctrina del "Contracte social" i del dogma de la sobirania nacional. Els drets absoluts que confereix la sobirania són transposats del príncep al poble. La Nació és sobirana; d'ella neix aquesta Voluntat General omnipotent, sempre sàvia, sempre justa, per tal com és la voluntat general. La llei n'és l'expressió, i el racionalisme del segle XVIII la vol universal, general, indiferenciada,

igual per a tots, i, per tant, anivelladora, impacient de tota diferenciació que trenqui la universalitat del seu regne.

Paral·lelament a l'absolutisme jacobí, però amb una igual virulència, es desenvolupa al segle XIX l'absolutisme de l'Estat divinitzat per la filosofia de Hegel. Si el problema de la sobirania s'inspira en l'esperit de Rousseau, el de la llibertat es basa en la metafísica de Hegel. "El problema del dret consisteix (per a ell)... a donar existència real a la llibertat." No solament la llibertat de l'individu, de la qual l'Estat fóra el fiador i el protector, sinó la llibertat de l'Estat. Car l'Estat no és pas, per a Hegel, un simple fet d'organització jurídica creada per al servei dels individus. "L'Estat té el seu propi pensament, amb el qual fixa els principis generals que dicten la seva conducta: és el poder legislatiu. Té el seu voler, conformement al qual els actes particulars són sotmesos a les lleis generals, idealment per l'autoritat judicial i realment pel poder administratiu. Hi ha, finalment, el seu jo representat visiblement pel monarca. Hi ha una ànima, en un mot, i persegueix fins propis"⁷.

Ara bé: aquest Estat així hipostasiat és la forma suprema de la llibertat. "La seva existència és sempre legítima, puix que és una garantia de la llibertat... Pot haver-hi crims contra l'Estat, però l'Estat no és mai criminal. Si hi ha Estat, hi ha llibertat, i no és pas de blasmar que s'asseguri la llibertat, encara que sigui per la força"⁸. Tal és la lliçó que rebem de la *Philosophie des Rechts*.

Si l'Estat és elevat d'aquesta manera, i que se'ns permeti el mot, al grau d'una llibertat metafísica absoluta, com un sistema de dret públic a base d'hegelianisme, podria escapar a l'absolutisme d'Estat? I com l'omnipotència d'aquest ésser divinitzat en la seva llibertat respectaria les llibertats culturals?

Hegel ja reconeixia que l'Estat, llibertat que es realitza, "dirigeix lliurement la seva civilització". Es sostraurà a la tendència d'imposar-la a tots, en nom de la seva pròpia llibertat? Més encara—i Schelling tenia raó de fer-ho remarcar—hi ha un "historisme latent" en el racionalisme de Hegel; volem dir que si hom abandona els cims on el prodigiós talent metafísic de Hegel estén el vol, per davallar al terreny del dret públic i de les realitats polítiques, l'Estat no és ja res més que un grup social d'una certa mentalitat, una raça històrica dotada d'una cultura particular, moguda, com ha cregut l'Escola històrica, per un esperit, un "Volkgeist" que és una realitat psicològica, històrica i dinàmica. Divinitzar l'Estat i proclamar la seva llibertat metafísica és, de fet, divinitzar l'òrgan d'una certa cultura, és posar l'absolutisme d'Estat al servei d'una mentalitat ètnica i nacional particular.

Diferents per llur punt de partença filosòfic, els dos absolutismes, el del jacobinisme revolucionari i el de l'hegelianisme alemany, són igualment incapaces de comprendre les aspiracions culturals de les diverses races sotmeses a l'autoritat de l'Estat i d'abstenir-se de voler-les reduir.

Llur política conspira amb la que cerca de realitzar l'Estat Nacional, aquest segon dels ideals del dret públic modern.

El professor Hayes—almenys si la memòria, no ens falla—féu remarcar que el patriotisme, d'una part, és a dir, la vinculació a la terra i al medi natal, és un

⁷ Cf. Ch. Andler: *Les origines du Socialisme d'État en Allemagne*, p. 33.

⁸ Ch. Andler, i. cit. p. 34.

sentiment antic com el món, durador com ell; i que l'Estat, d'altra banda, és una creació necessària dels homes sempre turmentats per la necessitat de recíproc ajut social i de seguretat. Però, afegeix, allò que és nou, allò que data de l'època moderna i li dona la seva marca, és la conjunció i la confusió de les dues idees de pàtria i d'Estat, és l'esforç tenaç per soldar-les en una mateixa realitat social, per aplegar en un mateix cap, el de l'Estat Nacional, els dos ordres de sentiments i les dues categories de deures.

La síntesi de l'absolutisme d'Estat i del nacionalisme la trobem portada a l'extrem en un dels fenòmens més interessants que ens sigui permès d'observar avui: el feixisme italià. Per bé que aquest no és purament pragmatista, sinó que inclou una filosofia, és a base de neo-hegelianisme i de nacionalisme. L'Estat totalitari italià resumeix la seva doctrina i els seus drets en la fórmula enèrgica, tot per a l'Estat, tot dintre l'Estat, res fora de l'Estat. Però l'Estat, ací, és alhora la nació; és, podria dir-se, l'italianitat en acte, és un geni nacional que es realitza dintre la història, és el dinamisme d'una nacionalitat que es desplega, s'afirma, i manifesta el seu dret i la seva llibertat tot eixamplant-se sense cap constrenyiment en el temps i l'espai. El feixisme italià no és, tanmateix, la identificació, portada al màxim, de l'Estat, força material i potència de dret, amb la Nació, que és geni individual, diferenciació cultural, dinamisme ètnic, no formant tots dos sinó una sola persona i un sol subjecte de dret, dotat d'una llibertat sobirana?⁹.

Els fruits d'aquestes doctrines diverses, el segle XIX ens els ha mostrats a basament. És una política d'assimilació, oberta o dissimulada, portada per l'Estat, i, en resposta, l'irredentisme dels grups nacionals, empès fins al separatisme. "Hom ha provat, diu un recent autor anglès, Bernard Joseph, en la seva obra "Nationality, its nature and problems", de posar la teoria en pràctica seguint dos mètodes. L'un, seguit per Bismark, consistia a provar l'assimilació de la minoria dintre l'Estat... mitjançant un procés artificial que imposa per la força un llenguatge i una educació uniformes. L'altre, que Mazzini fou el primer de defensar, pretén donar la independència política a cada grup nacional homogeni"¹⁰.

Assimilació forçosa o esbocinament absurd, tal és el dilema. Ara bé: en nom dels nostres principis filosòfics, refuseu l'assimilació forçosa atemptatòria al dret, i l'esbocinament anàrquic contrari a l'ordre i a les necessitats, polítiques o econòmiques, de la vida internacional.

Quin remei queda, doncs, sinó abandonar simultàniament el doble error de l'absolutisme i del nacionalisme d'Estat, i regressar a una veritable concepció de les funcions de l'Estat i del seu paper?

La idea d'una depuració de la noció d'Estat s'obre pas per diversos llocs. M. de Heyking, per a donar-ne alguns exemples, declara en la seva obra *La concepció de l'Estat i la idea de la cohesió ètnica*, publicada en 1927: "Hom no pervindrà mai a eliminar completament les antipaties que deriven de la diferència de caràcter dels pobles; però, si més no, hom podria estalviar a l'Estat deures ètnics i preservar-lo d'aquesta manera de complicacions que no deriven pas necessàriament de la seva natura"... "La raó de l'atzucac (en què ens trobem) radica en

⁹ Cr. Leibhdz (professor de la Universitat de Greiswald), *Zu den Problemen des fascistischen Verfassungsrechts*. W. de Gruyter. Berlin, 1928. p. 99.

¹⁰ Bernard-Joseph: *Nationality, its nature and Problems*. Allen and Unwin London 1929, p. 323.

l'encabestrament de dues nocions essencialment diferents, la de l'Estat i la de la nacionalitat ètnica"²¹.

El professor Zimmern, en el seu volum sobre *Nationality and Government*, escriu: "...han calgut a l'Europa occidental algunes generacions després de la guerra de trenta anys, per a comprendre pràcticament que la religió, per tal com és personal, no era pas un criteri satisfactori de pertinença de l'Estat, i que un home d'Estat assenyat ha de permetre als seus subjectes d'anar al cel per llur pròpia via. A la llarga, la teoria de l'Estat nacional seguirà el mateix camí que la teoria de Luter sobre l'Església nacional"²².

"Nacionalitat, ens diu M. Bernard Joseph, és una concepció distinta de la d'Estat. Nacionalitat es refereix a qualitats innates, comunes, que caracteritzen un grup, mentre que l'Estat es refereix a un sistema de govern aplicat a un territori amb l'aquiescència dels habitants, individus o grups... L'assaig provat per fer coincidir nacionalitat i Estat sembla avui un obstacle perillós en el camí del progrés mundial."

Citem, encara, un defensor qualificat de les nacionalitats, el doctor Otto Jungmann, en *Ursprung und Lösung der Problems der nationalen Minderheiten*, 1929. "L'Estat nacional actual no pot pas aportar la solució, car és ell, precisament, qui és responsable de l'opressió de les minories". (P. 3)²³.

Així, en els medis més diversos, s'obre pas el desig de veure formular una doctrina de l'Estat que alliberi el dret públic de la servitud de les concepcions absolutistes i nacionalistes, i que palesi la seva utilitat fent-nos sortir del carreró sense sortida on ens ha menat la doctrina moderna de l'Estat nacional.

Ara bé: per elaborar aquesta doctrina de l'Estat d'acord amb les necessitats actuals, trobem una base sòlida en els principis de filosofia política nascuda del pensament cristià.

En primer lloc, permet de distingir Estat i grups culturals i d'assignar a cadascun la seva funció.

Per a ella, les societats es distingeixen per llur fi; llur esfera de competència és indicada per l'objectiu que persegueixen. Així com l'Església i l'Estat es diferencien per llurs finalitats, les unes sobrenaturals i les altres temporals, així mateix es diferencien, en un altre pla, l'Estat i els grups nacionals. Aquests són d'ordre cultural, aquell d'ordre polític. L'individu troba en el seu quadre nacional un medi familiar, religiós, cultural que l'aferma, l'estabilitza, l'educa: les institucions pròpies d'aquest medi són d'ordre privat, així com també els objectius d'educació i de cultura que persegueixen. L'Estat encercla els individus i els grups d'una zona de seguretat. És el protector de la vida privada dels individus i dels grups, famílies, societats professionals, religioses i culturals. Coordina llurs esforços i els garanteix el benefici de l'ajut mutu; és una força envolupant que no substitueix amb la seva acció la dels individus o dels grups, sinó

²¹ A. de Heyking, *La concepció de l'Estat i la idea de la cohesió ètnica*. Rousseau, 1927, p. 62.

²² A. Zimmern, *Nationality and Government*, p. 50.

²³ Aquesta pàgina era escrita quan tinguérem coneixement de l'interessant i suggestiu article del mateix autor: *La qüestió de l'autonomia cultural*, en el butlletí: *Les minorités nationales*, agost-setembre de 1931, p. 50. Ens plau, almenys, de fer-ne esment ací.

que, des de l'exterior, ajuda a donar eficàcia a llurs empreses. En una paraula, el fi de l'Estat és l'ordre, la seguretat, l'ajut a les iniciatives privades: aquests quants mots mesuren la seva tasca, els seus deures, i l'extensió dels seus drets.

L'Estat, posat al servei de la persona humana i de les col·lectivitats que col·laboren a la prosperitat material i moral dels individus, s'és constituït, doncs, guardià i defensor dels valors humans de tot ordre. Si la nacionalitat, que ajunta als recursos del geni nacional la riquesa de les tradicions, dels costums i de les tradicions llegats per la raça o la història, constitueix per als ciutadans de l'Estat un patrimoni valuós, no deu l'Estat protecció i ajut a les institucions nacionals, i no té el deure, també d'ajudar-les a realitzar llur funció cultural i educativa?

Així es troba reduïda l'antinòmia que oposava l'Estat i els grups nacionals. On es troba el principi de llur harmonia? En la comuna finalitat, en l'objectiu últim percaçat per l'un i l'altre: ço és, el servei de la persona humana. Pene-trats cadascun de llur veritable paper de *servidor*, l'Estat i els grups nacionals organitzats no són ja rivals que s'apitren, sinó col·laboradors la doble acció dels quals ha d'esmerçar-se al servei d'un mateix objectiu darrer. No hi ha, doncs, cap contradicció de principi entre la fidelitat d'una minoria nacional a les seves institucions culturals i l'obediència que deu a l'Estat. La diferenciació de funcions comporta una diferenciació de drets i de deures.

Tot el mal, hem dit, ve d'una identificació errònia entre els dos termes d'Estat i de nacionalitat, de poder públic i d'expansió cultural. El remei radica en una distinció que reintegri l'Estat a les seves funcions de control i de seguretat, i el grup nacional a la seva missió cultural. Hom pot afegir que, a l'esguard dels sociòlegs, l'Estat Nacional de l'època moderna no és més, potser, que una forma encara imperfectament diferenciada de societat política, una etapa en el desenvolupament de la civilització. Una societat es perfecciona en diferenciar-se, és a dir, en especialitzar les seves forces, en concentrar l'acció dels seus òrgans vers el seu objectiu específic. Hi ha indiferenciació en tant que els mateixos òrgans d'un grup social persegueixen massissament fins diversos. És per depuracions successives que la família, els grups econòmics, les societats religioses i polítiques, etc., es distingeixen en especialitzar-se en la prosecució de llur tasca natural.

Una *diferenciació* que separa els grups i llurs òrgans segons llur funció social, acompanyada d'una *integració* que harmonitzi l'acció dels grups diferenciats, és, a judici nostre, la llei del progrés social.

Si l'Estat nacional s'és presentat com un progrés sobre l'Estat de l'època feudal que confonia patrimonialitat, clientela i poder públic, ara es posa la qüestió de saber si no és ell mateix un simple moment de l'organització política de la humanitat.

Diferenciats i reintegrats a llur veritable missió, els grups culturals abandonaran llurs pretensions a l'irredentisme polític. Aspiraran, en nom de les llibertats nacionals culturals, a un estatut jurídic que, sota la protecció i sota l'autoritat de l'Estat, els garanteixi la llibertat de treballar per a llurs objectius propis, que són objectius culturals.

L'Estat, diferenciat al seu torn, reduït a la seva pròpia tasca, alliberat de les

pretensions nacionalistes i unitaristes que violenten les seves finalitats, deixarà d'ésser una força anivelladora; refusarà la política d'assimilació, si hom entén per això la uniformització dels costums i de les institucions nacionals per camins distints dels que capten l'adhesió dels interessats en millors formes de cultura. Veurà, en la varietat de les cultures nacionals una prova de la riquesa de la natura humana. ¿Com podria ésser-li perjudicial, aquesta varietat, si comprén bé el seu paper? L'Estat ha d'interessar-se per la vida cultural dels seus ciutadans exactament com atén llur vida familiar o professional. Però, a l'esguard de les institucions familiars, professionals i culturals, el seu paper és anàleg: garanteix les condicions externes de llur funcionament, defensa llurs drets, afavoreix llurs activitats i les acorda amb els interessos generals que estan sota la seva cura.

No era pas ahir, sinó en els anys que precediren la guerra que el gran jurista francès Duguit escrivia: l'Estat és mort. No, l'Estat és immortal, per tal com respon a una fretura d'ordre, de seguretat i d'ajut recíproc que experimenta la mateixa natura de l'home. Cal, però, desitjar, efectivament, que desaparegui una concepció de l'Estat absolutista, totalitari, anivellador. Duguit tenia a l'esperit l'Estat indiferenciat nascut de la ideologia de la Revolució francesa, l'Estat que, entre ell i la pols dels individus, no tolera de cap manera les agrupacions i les institucions intermediàries, i el veia sucumbir sota l'empenta creixent de les associacions sindicals i professionals. A aquestes agrupacions que de mica en mica fan reconèixer llurs drets i tendeixen a donar a l'Estat la seva base orgànica, ¿per què hom no ha d'ajuntar-hi un dia les institucions nascudes de l'exercici de les llibertats culturals? La substitució de l'Estat absolutista i anivellador per l'Estat orgànic, ens sembla un progrés altament desitjable; la protecció de les llibertats dels grups culturals i de llurs institucions és una de les fases d'aquesta evolució.

Altrament, demana una evolució concomitant, gràcies a la qual la protecció jurídica dels drets de l'home, sobrepassant el quadre massa estret de l'Estat particular, formarà part del pla internacional.

III

La protecció internacional de les llibertats culturals

La preocupació de protegir les minories comporta un nou dret internacional. En efecte, en examinar de prop aquesta qüestió, un fet ens colpeix.

D'una part, els tractats anomenats de minories, des del punt de vista formal, són purs contractes bilaterals; i, tot amb tot, no són de cap manera convencions que s'estipulen en profit mutu dels dos contractants. Un dels grups de signants—el de les Principals Potències Aliades i Associades—, no té cap interès personal compromès en les clàusules del Tractat; les mesures de protecció són preses a favor de tercers, que no depenen sota cap concepte de la sobirania d'aquestes Potències. Aquestes realitzen, evidentment, una missió de civilització i no administren els interessos d'altri, sinó interessos generals d'humanitat.

Si elles ocupen el lloc, si no jurídicament, almenys moralment, d'una tercera persona, ¿no serà perquè la Societat internacional, si bé és una garantia natural dels drets de la civilització, és incapaç encara de figurar al Tractat com a persona jurídica quantificada?

En tota altra cosa, aquest grup de signants cura de no dificultar ni minvar l'autoritat de la S. D. N. S'ha dit, efectivament, que les estipulacions protectores de les minories "constitueixen obligacions d'interès internacional i seran posades sota la garantia de la Societat de les Nacions... tot membre del Consell de la Societat de les Nacions tindrà el dret d'assenyalar a l'atenció del Consell tota infracció o perill d'infracció d'una qualsevulla d'aquestes obligacions" i "el Consell podrà procedir de la manera i donant les instruccions que semblin apropiades i eficaces en la circumstància que sigui".

Si una idea general inspira aquests textos i s'hi troba implicada, és ben bé la de la competència de la Societat internacional en matèria de protecció dels drets de les minories; i, partint d'aquesta idea, és fàcil d'enlairar-se a un principi més general: el de la competència de la Societat internacional per a la protecció dels drets humans.

Principi eminentment fecund. Per tal com es dibuixa ja amb traç ferm en el dret actual, dóna a les nostres esperances un gatge positiu; ofereix un punt de partença ferm a una evolució del Dret les conseqüències de la qual poden ésser considerables.

Guardem-nos, tot amb tot, de confondre l'esdevenidor i el present i limitem-nos a afegir, per no abandonar el terreny sòlid de les realitats jurídiques, que si bé la doctrina pot elevar-se, sense temeritat fins a aquest principi, enlloc no està inscrit en el dret positiu convencional. Contràriament, si aquest reconeix una certa competència de la S. D. N., no és sinó en relació amb potències determinades, entre les quals no figura cap dels grans Estats que sortiren vencedors de la guerra. La protecció de les minories sota la garantia de la S. D. N. resta una mesura ocasional que persegueix finalitats particulars de pacificació, com ja hem dit.

Si hom hagués volgut reconèixer el principi general de la competència de la S. D. N. en matèria de dret de l'home i de les llibertats culturals, no és pas la Conferència de la Pau, sinó la Comissió encarregada d'elaborar el Pacte de la S. D. N. que hauria intervingut, i la protecció de les Minories seria inscrita, no en Tractats que no obliguen sinó llurs signants, sinó en el Pacte mateix de la Societat de les Nacions. Ara bé: hom ha refusat voluntàriament de fer-ho. Llavors de la primera redacció del Pacte, es tractà d'inserir en el text el principi de la tolerància religiosa i de la igualtat de races. Això equivalia a reconèixer en aquesta matèria la competència general de la S. D. N. Aquestes proposicions foren jutjades almenys inoportunes i van ésser rebutjades: hom es reduí a mesures de protecció limitades.

En 1922 i 1925, es feren proposicions per tal d'"elaborar el projecte d'una convenció entre tots els Estats membres de la S. D. N. fixant llurs drets i deures comuns envers les minories". No conduïren a cap resultat, i l'autor de la proposició de 1925, el delegat de Lituània, retirà ell mateix la seva proposició. Els debats instituits a aquest propòsit a la 6.ª Comissió foren retransmesos al Consell, el qual en prengué acta.

Així, el règim en vigor duu el segell de l'oportunisme polític; però, tot amb tot, fa nàixer l'esperança de fecundes innovacions. El germen d'una evolució del dret ens sembla ja introduït; l'incentiu d'una protecció internacional dels drets humans està ja posat i ha de produir els seus efectes.

Com que les minories nacionals són, de fet, residus polítics, és evident que la protecció de llurs drets suscitarà sempre problemes de natura mixta, mig polítics i mig culturals. Les necessitats polítiques influiran necessàriament en llur solució, i les instàncies encarregades de resoldre els litigis no podran ésser privades de tot lligam amb els òrgans polítics de la vida internacional.

Però, sota els conflictes polítics, hom troba sempre, a profunditats variables, un substratum humà, i la gravetat real dels conflictes ve del fet que són originats per interessos culturals que donen una base permanent a les agitacions de la superfície. A mesura que hom podrà reduir les discussions a llur veritable objecte, i a mesura que les reivindicacions del pla polític passaran al pla cultural, i hom podrà "despoliticitzar", no solament l'atmosfera en què es tracten aquests problemes, sinó les instàncies davant les quals són sotmesos, es realitzaran les circumstàncies més favorables per a llur feliç solució. És vers aquest camí que han d'adreçar llurs passes els qui desitgen perfeccionar el règim en vigor.

Però per bé que tinguem alguna confiança en els milloraments que poden proposar esperits sincers, assenyats i prudents, estimem que el problema de la protecció de les llibertats culturals no és sinó una part d'un problema més vast que li forneix el marc general en el qual cal reposar-lo per arribar a una solució definitiva.

Una idea s'és manifestada en aquests darrers temps, amb un relleu d'allò més sorprenent, per part de juristes eminents, alguns dels quals són, alhora, homes polítics d'una categoria considerable.

Aquesta idea, sigui el que es vulgui el camí per on penetri als esperits, la salutem cordialment i sense reserves, car radica a la base de les concepcions cristianes. La persona humana, hom ens diu—això, nosaltres ho subscrim plenament—, és el subjecte de dret per excel·lència, l'únic subjecte de dret originari. Al voltant d'ella gravita tot el sistema del dret positiu; vers la protecció dels seus drets convergeix l'acció de totes les institucions socials.

Avui que es forma progressivament una Societat Internacional proveïda dels seus òrgans, és hora de crear una garantia internacional que rodegi l'individu d'una esfera jurídica sotreta a tota subjecció, àdhuc, la de l'Estat. Sembla que és arribat el dia de situar en el pla del dret internacional el problema de la garantia dels drets de l'home.

La proclamació d'aquests drets no data pas d'avui; era ja en germen en el cristianisme naixent i és ben afermada en la consciència moderna.

Ara bé: si aquests drets s'han afermat amb força, fins al punt d'esdevenir el fonament de les nostres constitucions polítiques, ¿qui no seria colpit de veure que han estat abandonats, durant tota l'època moderna, a la bona voluntat de l'Estat, i, si es pot dir, a la seva delicadesa de consciència? Bona voluntat de vegades defallent, delicadesa sovint esmussada. D'ací aqueixes violacions dels drets de la consciència i de les llibertats del ciutadà, contra les quals la reprovació de tots els homes de cor era ineficaç i el dret internacional mancat de recursos.

L'Estat fruïa d'una sobirania externa que impedia que s'exercís cap acció sobre d'ell des de fora. El dret internacional ha assajat de construir la teoria de la intervenció d'humanitat. Aquesta "afirma l'existència d'una norma de dret general, superior al dret nacional i internacional convencional, imposant-se igualment als

governos que als governants" que no en són sinó les expressions particulars. Posa sota la protecció d'aquesta norma les prerrogatives essencials de l'individu, o sia el que hom anomena els drets de l'home ¹⁴.

El poder dels governos, afegeix, és "la contrapartida d'una funció que han de complir", "el govern que manca a les seves funcions, un xic rebordonit del seu poder, pot sofrir el control d'un Estat estranger.

Verament, en el seu punt de partença, la teoria de la intervenció d'humanitat es mostra, en les seves conclusions, filosòficament discutible, políticament i jurídicament indefensable.

Els ciutadans d'un Estat lliure són responsables de l'organització de llur vida cívica; l'abús de poder de l'Estat pot encolerir contra ell fins a la revolta, els seus propis subjectes, però no els sotmet de cap manera al control o a la intervenció d'un Estat veí, el seu igual.

La teoria—i, per tant, els seus autors—de la intervenció d'humanitat no veu que els Estats no solament són moralment sotmesos al dret, sinó que formen part d'una societat fundada sobre llur sociabilitat natural. L'Estat és lliure; és un igual dels altres Estats; però tots en conjunt són integrats en una comunitat més vasta, nascuda de llurs solidaritats naturals, de lligams necessaris que el deure de civilització crea entre ells.

Si hom admet aquests principis, que són, segons nosaltres, el fonament mateix de la política internacional cristiana, el problema de la protecció de les llibertats culturals es posa en el seu veritable terreny. La teoria de la intervenció d'humanitat condueix a un fracàs perquè no s'eleva a la veritable noció de sobirania, i no té pas prou en compte l'existència d'una societat internacional de fonament natural, que envolupa els Estats i els apinya en la gandalla del dret.

La protecció dels drets de l'home, diu M. Mandelstam en el seu Report a l'Institut de Dret Internacional (Anyari de l'Institut de Dret Internacional 1928, pàgina 287) "hauria d'ésser avui proclamada com un deure de tots els Estats, sense cap excepció, envers la Comunitat internacional" i nota molt justament que caldria sotmetre als Estats dues declaracions, l'una respecte als Drets de l'Home i l'altra establint els drets dels nacionals i de les minories nacionals.

Hom no podria dir-ho millor, car les llibertats culturals no són sinó un corol·lari dels drets de l'home. La garantia dels drets de l'home i del ciutadà, dels drets de l'home i del nacional, és l'esfera jurídica de què ha d'ésser rodejat tot home, sota la responsabilitat de l'Estat, però també sota el control de la societat internacional.

¿Per què certs drets de l'home, com, per exemple la llibertat de la consciència, i les llibertats públiques i les llibertats culturals no han d'ésser objecte de declaracions o de convencions generals, obligatòries per a les Potències que les acceptessin i que es comprometessin a conformar-hi llur legislació nacional? Aquestes obligacions internacionals no són pas un fet nou; el dret internacional en contenia ja d'anàlogues. Avui, els Estats signants dels Tractats de minories es comprometen ja "a què les estipulacions... siguin reconegudes com a lleis fonamentals, a què cap llei, cap reglament ni cap acció oficial no estiguin en contradicció

¹⁴ Cf. Rougier: *La Théorie de l'intervention d'humanité*. R. G. D. I. P. 1910, pàgina 26 del tiratge a part.

o en oposició amb aquestes estipulacions, i a què cap llei, cap reglament ni cap acció oficial no prevalguin contra elles". (Art. 62, Tractat de Saint-Germain).

L'actual sistema de mandats colonials ofereix, també, l'exemple d'un procediment digne d'atenció. Les Potències Mandatàries són obligades a garantir, en l'extensió del territori sotmès a Mandat, la llibertat de consciència, la llibertat religiosa i ensems la llibertat i la igualtat de les Missions; i els qui segueixen els treballs de la Comissió de Mandats saben que el seu control no és pas mancat d'eficàcia. ¿No és això un assaig encoratjador i feliç de protecció internacional dels Drets de l'Home?

Hi ha encara més: una temptativa ben recent i extremadament suggestiva ens demostra com una legislació interna pot produir les conseqüències d'una obligació internacional, assumida per l'Estat. No es tracta pas, és cert, de la protecció dels drets culturals, però no per això l'assaig és menys instructiu. Pel Pacte Briand-Kellog, els Estats han renunciat a la guerra com a instrument de política nacional. Un projecte polonès Stanislaw Rappaport, sotmès a l'examen de la Comissió jurídica de la Cambra dels Diputats, i un projecte romanès, degut al professor Pella, prenent com a punt de partida l'obligació internacional que fa de la guerra d'agressió un crim internacional, transformen en delictes punibles per la legislació interna el delictes d'excitació a la guerra d'agressió; tendeixen, així, a crear un nou delictes de premsa que té el seu fonament en una obligació internacional ¹⁵.

Aquestes proposicions s'inspiren en una idea justa. L'Estat és una persona moral, lliure, responsable, dotada d'iniciativa en l'acompliment dels seus deures. A ell, doncs, pertoca d'elaborar un estatut jurídic per als seus dependents conforme als drets de l'home, del ciutadà i del nacional. Però incumbeix a la Societat Internacional de fixar els principis generals als quals ha de conformar-se aquest estatut, apressar l'execució dels deures d'humanitat, i garantir-la i controlar-la.

És vers aquest terme ideal que cal orientar l'evolució del Dret. La protecció internacional de les minories pot ésser, en determinades circumstàncies, un remei necessari i transitori a una situació anormal i perillosa. Però després d'haver atès les necessitats immediates i imperioses dels casos particulars, resta fer cara, amb serenitat, a un deure més general: la protecció internacional dels drets humans. ¿Qui sap si definir aquestes llibertats i captar-los l'assentiment de la consciència jurídica no serà l'obra de demà, com la conquesta dels drets de l'home i del ciutadà fou la tasca d'ahir? L'afinament de la consciència moral i el progrés de la vida internacional permetran llavors de completar la garantia sempre precària de l'Estat i del Dret internacional i de passada restarà clos a l'entorn de la persona humana aqueix cercle de protecció social que ha estat sempre l'objectiu ideal que el pensament cristià assignava al progrés social.—J. T. DELOS, O. P.

¹⁵ F. EMILI STANISLAW RAPPAPORT, Secretari General de la Comissió de codificació, Vice-president de l'Oficina Internacional per a la unificació del dret penal: *Propaganda de la guerra d'agressió com a Delictes de Dret de gentes: Revista benivolentenciana de Polònia*. Anex núm. 13. Varsòvia, 1929. Així mateix, sobre els projectes Pappaport i Pella, cf. *Esperit Internacional*. Oct. 1930.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

ENCÍCLICA PONTIFICIA SOBRE LA SITUACIÓ RELIGIOSA DE MEXIC.— Amb data de 29 de setembre passat, ha publicat el Sant Pare l'Encíclica *Acerba animi* adreçada a l'Episcopat mexicà. En inserir-la *L'Osservatore Romano* del dia 1 d'octubre, li posa aquest títol que dóna una idea clara del seu contingut: "El Sobirà Pontífex, en denunciar al món la impiadosa persecució del Govern mexicà, aplaudeix la generosa resistència dels oprimits i fixa les normes a seguir davant les lleis persecutòries".

Prescindirem de la primera part, exposició de fets, perquè els nostres lectors ja n'estan informats per les notes publicades en aquesta mateixa secció. Les normes de conducta assenyalades pel Sant Pare són la confirmació solemne de les comunicades anteriorment per mitjà del Delegat Apostòlic, i que ja coneixen els nostres lectors, i que poden resumir-se així:

a) Els Bisbes, la clerecia i els seglars han de protestar contra les lleis que limiten el nombre de sacerdots i han d'oposar-s'hi per tots els mitjans legals, puix que, encara que les reclamacions no hagin de tenir èxit, sempre serviran, almenys, per convèncer el poble que les mesures governatives són contràries a la llibertat de l'Església.

b) Que mentre no es pugui posar remei a aquesta afflictiva situació, s'han de fer tots els esforços perquè no s'extingeixi en el poble la llum de la fe i l'ardor de la caritat cristiana, cosa per a la qual cal emprar tots els mitjans de què encara hom disposa, especialment l'exercici del culte on es pugui. I responent a una objecció dels partidaris del tot o res que voldrien la suspensió del culte, diu: "Encara que es tracti de decrets impiadosos, contraris als drets sagrats de Déu i de l'Església i, per tant, reprovats pel dret diví, no hi ha dubte que no té fonament l'escrúpol dels qui creuen que, en demanar a les autoritats la facultat d'exercir el ministeri sacerdotal, no sofreixen una vexació, sinó que col·laboren a una cosa injusta, i, per tant, creuen que tenen el deure d'abstenir-se absolutament de tal demanda. Aquesta errada opinió i manera d'obrar, reportaria greus danys a tot el poble fidel a conseqüència de la cessació del culte que se'n seguiria a tot arreu. Explana després aquesta idea aplicant-hi els conceptes de cooperació material i formal, encomana als Bisbes que il·lustrin sobre aquesta qüestió el poble fidel i acaba aquesta part amb aquestes paraules: "Però si algú, després que vosaltres haureu explicat el nostre pensament, encara persevera en aquesta falsa opinió, tingui entès que ha incorregut en la nota de contumàcia i d'obstinació".

c) Recomana que s'erigeixi pertot arreu i es fomenti l'Acció Catò-

lica, segons les normes donades pel Delegat Apostòlic, sobretot les obres de joventut i d'apostolat popular. Acaba exhortant tots els fidels a la unió amb la jerarquia, a l'obediència, a la freqüència de sagraments i a l'oració al Pare de les misericòrdies demanant la pau i la prosperitat de la pàtria afligida.—M. R.

EL DESARMAMENT MORAL EN EL PENSAMENT CRISTIA.—Coincidint amb la reunió de la XIII Assemblea de la Societat de Nacions, la Unió Catòlica d'estudis internacionals ha celebrat a Ginebra la IV Setmana Catòlica internacional els dies 3-9 d'octubre passat. Diu el manifest programa de la Unió: "Un problema s'imposa imperiosament a l'atenció universal: el de la reducció i limitació dels armaments. Després de llargs estudis preparatoris, ha estat objecte a Ginebra, el darrer semestre, d'una Conferència internacional que està sospesa i que no trigarà gaire a reprendre les seves tasques. En aquesta primera fase dels seus esforços, la Conferència s'ha fixat especialment en un dels aspectes més importants: la qüestió del desarmament moral.

I amb raó. No es podrà establir en el món un veritable règim de reducció i de limitació dels armaments si, entre els pobles i llurs governs, no regnen la confiança i l'esperit de col·laboració: si estan separats per barreres d'incomprensió i àdhuc enemistats i animats per l'odi. Això és una veritat elemental sobre què, teòricament, tothom està d'acord. Cal, però, que aquest acord es formuli en el camp nacional i internacional i es concreti en institucions adients. La Conferència internacional ho ha entès així i per això ha instituït una Comissió del desarmament moral la presidència de la qual ha confiat a un dels nostres, F. Perrier, president del Consell d'Estat i director del departament d'Instrucció Pública del cantó de Friburg.

Per això la IV Setmana Catòlica internacional ha adoptat un tema de circumstàncies: el del desarmament moral. Però, fidels a la nostra línia de conducta, expressió de les nostres íntimes conviccions, l'estudiarem a la llum del pensament cristià."

La Setmana es va inaugurar el diumenge, dia 2 d'octubre, amb la celebració d'una Missa Pontifical a l'església de Notre Dame. El dilluns, el P. Delos, professor de Dret Internacional a la Universitat de Lille va donar una conferència sobre la política cristiana i els deures dels Estats. Heus ací una de les idees principals que va exposar. L'objecte principal de les preocupacions de la política cristiana és l'home, el considera l'objectiu dels seus esforços i el fi de l'ordre social que vol establir. El pensament cristià no divinifica l'Estat, ni la nació, ni la sang, ni la raça: per a ell sols Déu és Déu, i sols la persona humana creada a imatge de Déu i enriquida amb la seva gràcia té un valor absolut. La raça, la nació, l'Estat no s'imposen mai a la consciència humana com a ideals de valor absolut sinó com a condicions utilitzables pel servei del sol ideal vertader: la perfecció de l'home i l'expansió dels seus dons espirituals. Segons l'Església, la política és l'exercici d'una funció, la de dirigir els homes vers llur bé temporal ordenat a llur fi sobrenatural. El bé de l'home, aquest és l'objectiu.

La conferència del dimarts, a càrrec de Mons. Besson, Bisbe de Ginebra, va versar sobre els principis fonamentals del desarmament moral, segons l'Encíclica Pontifícia i les doctrines de la Moral catòlica. Sols un sentiment—digué—pot donar-nos d'una manera permanent el coratge necessari per al vertader desarmament moral, i és l'amor de Déu: la benevolença fraterna que ha d'inspirar totes les relacions humanes no pot basar-se sinó en la caritat cristiana. Cal treballar per acostar tots els pobles de la terra per tal de facilitar a tots els homes l'entrada en la pàtria celestial.

En conferències successives, foren estudiats altres aspectes del problema. El P. Brière el tractà des del punt de vista jurídic, examinant quina expressió es pot donar en les legislacions nacionals i en els tractats internacionals a certes exigències del desarmament moral en matèria de premsa i de règim d'associacions.

El professor Platz, de la Universitat de Bona, va tractar de l'aspecte psicològic del problema. En la seva conferència, pronunciada el divendres dia 7, va examinar els obstacles històrics, psicològics i culturals que s'oposen al desarmament moral. Segons el conferenciant, les principals causes històriques són el renaixement del nacionalisme pagà, derivat del messianisme polític que empeny tots els pobles a atribuir-se la missió de poble messiàs que vol dominar els altres per redimir-los; l'humanisme que amb la subordinació dels valors espirituals ha portat l'absolutisme i el laïcisme, l'esperit revolucionari que ha contribuït a donar caràcter agressiu al nacionalisme; el romanticisme que ha engendrat el culte exclusiu de la raça i de la llengua nacional. Cal afegir-hi factors de caràcter psicològic com la susceptibilitat nacional, la imitació del comportament d'altres nacions, els progressos d'ordre material que porten les nacions a una mena d'auto-idolatria.

Altres conferencians varen estudiar l'aspecte pedagògic i social del problema. Com de costum, la Setmana va interrompre els seus treballs per a celebrar una reunió amical de les principals personalitats catòliques que prenen part en els treballs de l'Assemblea de la Societat de Nacions. La presidiren el Bisbe de Ginebra, Mons. Besson i el ministre d'Estat belga Carton de Wiart.

El diumenge dia 9 es celebrà la sessió de clausura presidida per M. Périer, en la qual la senyora Steenberghe-Eghering, presidenta de l'Unió internacional de les lligues femenines, exposà el punt de mira de les esposes i de les mares. M. Roger Plonchon, secretari general de la *Pax Romana*, trameté en nom de la joventut universitària una comunicació sobre la pau social i l'educació pacifista, demostrant que no és possible el desarmament moral mentre hi hagi lluita de classes i tota l'educació no estigui sadollada d'esperit de pau. Va acabar la Setmana amb sengles discursos del President i del Bisbe de Ginebra.—M. R.

PROTESTA DELS CARDENALS DE FRANÇA CONTRA L'ACTITUD DE L'ACCIÓ FRANCESA.—L'Acció Francesa persisteix en la seva rebel·lia i en les seves campanyes contra els membres més elevats de la jerarquia

eclesiàstica. Un dels objectes preferents dels seus atacs és Mons. Maglione, Nunci Apostòlic a París. No n'han tingut prou d'acusar-lo calumniosament de concomitàncies maçòniques i d'actes poc edificants en la seva vida privada; recentment ha afirmat que, estant durant la guerra a la Nunciatura de Berna, havia fet actes d'espionatge a favor dels Imperis centrals.

El dia 19 de setembre el Cardenal Verdier, en nom i per encàrrec dels altres Cardenals francesos, va adreçar al Sant Pare una lletra de protesta en què expressa el sentiment que li causa l'actitud de rebellia i de calúnnia que observa l'Acció Francesa respecte al Sant Pare i al Nunci Apostòlic. "La vertadera família catòlica francesa—diu—, es gloria del Pontífex que amb tant d'esplendor regeix l'Església, segueix amb satisfacció tots els seus ensenyaments i directives, us venera i us estima. Les aberracions tan obstinades de llurs infeliços germans són per a ells un nou argument per augmentar, si fos possible, llur amor filial i llur completa obediència... Ensem s'volem retre el merescut homenatge a l'actitud lleial i sobrenaturalment devota del vostre representant a París. Mons. Maglione dóna a la clerecia i als fidels del nostre país l'exemple de totes les virtuts.

Pocs dies després, va adherir-se a aquesta protesta M. Renat Delforge com a president del *Bureau International des journalistes catholiques*, i fins el Govern francès, que va trametre a la premsa aquesta nota oficiosa: "El President del Consell ha rebut Mons. Levame, encarregat de negocis de la Santa Seu, i ha conferenciat amb ell sobre els assumptes corrents. M. Herriot ha aprofitat la conversa per pregar Mons. Levame de trametre al Nunci, absent de París, la expressió de la seva alta estima i completa confiança per la manera com ha acomplert la seva missió des del dia en què el Govern francès li va atorgar amb ple coneixement de causa la seva conformitat".—M. R.

EL CONGRÉS EUCARÍSTIC DE COPENHAGUE.—Els dies 18-21 d'agost passat es va celebrar a Copenhague el primer Congrés eucarístic escandinau. El Vicari Apostòlic de Dinamarca, Mons. Brems, iniciador d'aquesta pública manifestació de fe, va veure coronats els seus esforços per un èxit superior a les seves esperances: s'havia calculat que assistirien uns 2.000 catòlics, i a la processó n'hi assistiren més de 8.000, que per primera vegada després de la separació luterana, acompanyaren el Santíssim Sagrament pels carrers de la ciutat, enmig de l'admiració i la respectuosa curiositat dels protestants. Cal remarcar que a Dinamarca hi ha uns 25.000 catòlics, molts d'ells d'origen polonès i alemany, per una població total de tres milions i mig d'habitants.

Assistiren a la celebració, acompanyats de nodrides representacions de llurs fidels, els Vicaris Apostòlics d'Oslo (Noruega), Suècia, Finlàndia i Islàndia; el Cardenal Van Rossum, Prefecte de la Sagrada Congregació de Propaganda Fide, Legat Pontifici, i Hond, arquebisbe de Gniezno i Poznan, Primat de Polònia; alguns altres bisbes, Mons. Baudrillat, rector de l'Institut Catòlic de París, i el P. Gemelli, rector de la Universitat de Milà.

Fou molt cordial la rebuda tributada als dos prínceps de l'Església, àdhuc de part de la població no catòlica, ans una de les característiques del Congrés fou la simpatia amb què el poble i la premsa seguien les manifestacions eucarístiques, fins al punt d'afirmar que el Congrés era l'esdeveniment religiós més important des de la introducció del protestantisme.

Pertot arreu la bandera pontificia onejava al costat de la bandera nacional, i fins molts protestants que assistien amb respecte als actes del Congrés portaven al trau la cinta pontificia. Les autoritats contribuïren a la solemnitat del Congrés: l'orquestra reial es va prestar a executar la música; la Ràdio nacional va trametre els discursos; i el mateix rei Cristià va atorgar audiència oficial als Cardenals i Bisbes i altres prelats catòlics. Els actes més notables del Congrés foren la lectura de la benedicció del Sant Pare, la Comunió de prop de 700 infants administrada pel Cardenal Van Rossum a l'església de la Companyia de Jesús, el solemne pontifical celebrat pel Cardenal Hond als jardins de les religioses de l'Adoració perpètua en el qual el poble cantà la Missa de *Angelis*; la processó eucarística pels principals carrers de la ciutat, celebrada a continuació, i el cant final del Credo.—M. R.

MOVIMENT SOCIAL

DECLARACIÓ DE LA CONFEDERACIÓ ALEMANYA DE SINDICATS.—Davant la situació creada per la dissolució del Reichstag, el Comitè de la Confederació alemanya de Sindicats cristians-nacionals ha examinat l'estat actual del seu país i ha fet pública una declaració concebuda en aquests termes:

Sense pronunciar-nos sobre el valor constitucional de les darreres decisions del Reichstag, insistim en el resultat de la votació, ja que significa d'una manera ben manifesta la condemna de la política hostil al poble que el Govern del Reich ha seguit per mitjà dels decrets-llei. Des del començament, no hem cessat de cridar l'atenció al Govern actual contra la tendència a deixar-se guiar en les seves mesures d'ordre econòmic i social per un esperit parcial de casta i a menysprear els drets del poble. Car els darrers decrets-llei persegueixen d'una faiso particularment evident la intenció de donar un tracte de favor a una classe poc nombrosa de la població. El Govern del Reich, que es pronuncià d'una manera ben particular contra la lluita de classes i a favor dels principis cristians, eixampla en realitat la diferència entre les categories de la població; donant facilitats a una classe privilegiada, i imposant, d'altra part, nous sacrificis als assalariats, ja prou extenuats per impostos, càrregues de tota classe i reducció dels salaris.

Repetim la declaració que vam fer immediatament després de la publicació del pla econòmic del Govern del Reich, és a dir, que estem d'acord amb el fi que persegueix el Govern d'aconseguir l'ocupació del major nombre possible de sense feina. Però, pel contingut dels seus decrets llei, el Govern del Reich ha compromès el seu objecte de facilitar la represa dels negocis. Això no serà possible si no s'apaivaga un xic la situació política interior. Així mateix, condemnem la dissolució del Reichstag que s'ha efectuat sense necessitat absoluta. Aquesta dissolució crearà una nova inquietud i impedirà amb noves lluites electorals la confiança que és indispensable també des d'un punt de vista econòmic.

Els assalariats consideren l'autorització que el Govern s'ha donat a si mateix de modificar per mesures coercitives el sistema del dret social i les assegurances socials com un atac injustificat contra llurs drets. Restem fidels als principis de l'autonomia administrativa, única que permetrà una organització sana de les relacions socials. Les reformes socials només poden realitzar-se amb la lliure aprovació dels assalariats interessats i de les organitzacions que ells mateixos han creat. Ens oposem a tota mesura coercitiva de la part de la burocràcia; a un Govern del Reich que sense lligam amb el poble, tendeix a reglamentar les condicions socials segons el seu gust. Ens pronunciem novament a favor d'una política dels drets del poble i d'una sana autonomia administrativa. L'esperit de casta i la burocràcia portaran la discòrdia al poble alemanys, en comptes d'unir-lo davant els seus grans deures nacionals.— J. M.

UN CONCURS A FAVOR DEL RETORN DE LA MARE OBRERA A LA LLAR.—L'Unió Femenina Cívica i Social, establerta a París, rue de Valois, 25, acaba de convocar un concurs literari amb l'objecte de contribuir al retorn de la mare obrera a la llar. El concurs ha de consistir en una novel·la o una peça de teatre posant en escena una família d'un medi popular disgregada pel treball professional de la mare fora de la llar.

Cal enviar els manuscrits abans del 1er. de gener de 1933, atenent-se a les condicions establertes pel concurs, que facilitarà l'U. C. i S.— J. M.

L'ESCOLA DE CIÈNCIES SOCIALS I POLÍTIQUES DE LILLE.—Aquesta escola, dirigida de fa molt de temps per M. Eugène Duthoit, president de les Setmanes Socials franceses, i que fou instituïda a la Universitat Catòlica de Lille en 1894 per un rescripte de S. S. Lleó XIII, ha decidit, responnent a les exigències d'aquest segle, entrar en el camí de l'especialització, desplegant-se en quatre seccions.

La secció general (I), el curs de la qual comprèn tres anys, persegueix, a la llum de la tradició i dels principis catòlics, l'estudi científic dels fets, de les doctrines i de les institucions en l'ordre social i polític. Tots aquells que es destinen a funcions, mandats o càrrecs de la vida pública, hi trobaran un conjunt complet d'ensenyaments sobre els problemes urgents que es presenten a la societat contemporània en tren d'evolució.

La secció de Missioners del Treball (II) és la que ha de formar els futurs directors dels Secretariats Socials. L'evangelització del món obrer serà feta pels obrers. Però aquests apòstols laics no poden portar bé llurs obres i desenvolupar llurs organitzacions professionals, que no estiguin ells formats sòlidament.

Com sigui que l'Estat francès ha creat un diploma de serveis socials que condueix a un cert nombre de carreres femenines, l'Escola de ciències socials i polítiques compta també amb una secció de servei social (III) amb un programa especial que pot ésser seguit en dos anys.

Hi ha organitzats, després, uns cursos d'iniciació als problemes internacionals del temps present (IV). Són oferts a tots aquells qui volen consagrar un any de cultura general a l'estudi dels fenòmens internacionals.

Els ensenyaments de l'escola no són donats solament en forma de cursos. El programa comporta visites d'establiments industrials, d'institucions econòmiques, d'obres socials. Els alumnes són invitats a participar en enquestes i altres exercicis pràctics organitzats en un cercle d'estudis socials i polítics. Aquest cercle es reuneix en sessió plenària dues vegades a la setmana; unes seccions o comissions d'estudis treballen entretant. Els estudiants s'exerciten així, sota la direcció del director de l'escola i dels professors, en el treball personal, en la redacció de reports, en la paraula pública i en la discussió de les idees.

Tots aquells o totes aquelles qui pensen dedicar la seva vida o part de la seva activitat a l'acció social o a la vida pública no han de menysprear ni poden prescindir de la necessària preparació. "Quant més els esperits seran profundament i exactament penetrats de ciències polítiques i socials, més hom podrà esperar el bon governament dels afers públics." Aquestes paraules de Lleó XIII en 1894, són de ben colpidora actualitat avui dia, i elles són, es pot dir, la divisa que segueix l'escola de Lille.

Benvingudes siguin aquesta mena d'institucions, de les quals han de sorgir els plasmadors d'un nou ordre social cristià.—J. M.

L'ASSISTENCIA SOCIAL AL NOSTRE PAÍS.—Sembla que per fi el nostre país es va despertant d'aquest estat de somnolència atùidora, que ha fet que fins fa poc no es concedís cap mena d'importància a les ciències socials, sobretot les que parteixen d'un concepte cristià de la societat. Quan la major part de països europeus fa anys que tenen organitzades escoles de ciències socials i polítiques, que forneixen una formació sòlida i moltes vegades cristiana a les noves joventuts, ací tot just comencem a establir aquests estudis amb plans rigorosament científics que siguin garantia segura de solidesa i eficàcia. Ja és molt, però, que ens n'hàgim adonat, i ja sigui científicament, ja en forma divulgadora, s'escampin en idees fonamentals els conceptes motors de l'ordre social cristià, que han d'ésser el ferment renovador de la societat actual, decadent i corrompuda.

A Barcelona ha estat organitzada una Escola d'assistència social per

a la dona. Constarà de dos cursos, a l'acabament dels quals es podrà obtenir el títol d'Auxiliar social.

El primer curs ofereix a les noies que han acabat els estudis secundaris, una cultura femenina general que comprèn Sociologia, Economia política, Legislació del Treball, Psicologia, Dret civil i administratiu, Higiene, Moral, Redacció i Elocució, Català, Tècnica d'oficines, etc., que els permetrà d'ocupar des d'un punt de vista econòmic i social el lloc que els correspongui dins de la família i la societat. Comprèn, a més, unes 50 visites a establiments d'infància, culturals i fabrils.

El segon i últim curs serà ja més d'especialització, de manera que, en acabar, estaran en condicions d'actuar i dirigir Obres d'Assistència Social, Subintendència en fàbriques, direcció d'Hospitals, Cases-Bressol, etcètera.

També es podrà obtenir el títol de Laborotècnica, que és encara una activitat professional inèdita per a les dones. A l'Escola es donarà l'ensenyament teòric i la pràctica s'anirà a fer en laboratoris, hospitals i clíniques.

El curs es comença el dia 2 de novembre, i l'organització ha anat a càrrec del Dr. Roviralta i del Comitè Femení de Milliores Socials, als quals adresem la nostra felicitació per haver dotat la nostra ciutat d'aquesta institució admirable.

Així mateix, l'Associació Catòlica de propagandistes de Madrid ha creat uns cursos socials per a obrers, la finalitat dels quals és proporcionar a obrers capacitats i ben disposats una cultura social sòlida i sistemàtica, que els faci aptes per a difondre entre els seus companys els principis socials sans i rectes, i per a dirigir noves associacions professionals animades d'esperit cristià.

A més de les assignatures estrictament socials, n'hi figura una d'Apològica, per tal que tota la formació s'endegui i es basi segons uns principis netament cristians i sòlidament fonamentats.

Aquests cursos comprenen les següents assignatures, que es divideixen en una sèrie de lliçons altament suggestives: Apològica, Legislació Social, Organització sindical, Història de les doctrines socials i de la sindicació obrera, Tècnica de la propaganda oral i escrita.

La duració del curs és aproximadament de dos mesos, al final dels quals, i després de previ examen, serà atorgat un diploma acreditatiu de la formació especial.

És molt lloable aquesta iniciativa que permetrà als obrers estudiosos de Madrid de formar-se una cultura social, molt més tenint en compte que la matrícula és absolutament gratuïta. D'això se'n diu treballar per la cultura obrera i fer obra social eficaç i desinteressada.—J. M.

MOVIMENT INTERNACIONAL

MR. SEIPEL I SCHÖBER.—Per una coincidència estranyíssima, uns dies després de la mort de monsenyor Seipel, una altra personalitat eminent també morí, a conseqüència d'un sobtat atac cardíac, el senyor Schöber que, com monsenyor Seipel, dugué la càrrega de la República en moments difícilíssims. La carrera política d'aquest home és vertaderament estranya i excepcional. Era cap de la policia de Viena, quan fou tot d'una enlairat a cap del Govern, en uns moments en què semblava que havia d'esclatar d'un minut a l'altre la guerra civil. Es posà a treballar amb energia per a evitar que l'ordre públic fos torbat. I reeixí. Tothom es donà compte que no tenia un caràcter polític determinat, sinó que era tot simplement un austriac. Però també era, per bé que no ho pogué demostrar obertament, un pangermanista dels més actius; i fou seu el famós projecte d'unió duanera germànico-austriaca, que mogué tant de renou i que no pogué ésser actuada, perquè fins i tot el Tribunal de justícia de La Haja declarà el projecte contrari als tractats en vigor.

No es poden jutjar les intencions d'un home; però és cert que la seva política ha estat greument danyosa per als interessos de l'Austria, que avui ha esdevingut gairebé un vassall de la Itàlia feixista. Per obeir a les ordres de Mussolini, havia promogut a Austria una oposició forta contra els acords de Losana, que el Consell Nacional (Cambra de diputats) aprovà per una majoria de pocs vots; només després de la seva mort, Schöber, sense ésser un adversari seu declarat, hostilitzà no poc l'obra de monsenyor Seipel, la sinceritat política i l'habilitat del qual atenyien un nivell força més alt que no el del senyor Schöber.

Després de la mort de monsenyor Seipel, la de Schöber ha estat sentida pel poble austriac; és la pèrdua de dos homes polítics que—defectes a part—no són fàcilment reemplaçables.

Altrament, el moviment racista sempre més intens, posa l'Austria en una situació propícia a sorpreses perilloses, i la presència d'un home com Schöber—que no tolerà mai que es passessin certs límits—a la direcció de la policia vienesa, que és el cor de la petita república austriaca, era més que necessària.

LA DIMISSIÓ DELS MINISTRES LIBERALS ANGELOSOS.—Des que els dies d'infortuni han començat per al partit liberal, s'ha dividit en tres grups. De dreta a esquerra, es compten, segons la seva importància numèrica, a la Cambra dels Diputats:

1er., El grup de Sir John Simon (36 membres); 2on., El grup de

Sir Herbert Samuel (35 membres); 3er., El grup de M. Lloyd George (4 membres).

En el transcurs dels anys que van precedir a la seva decadència, el partit liberal havia sofert, sobretot, de dos inconvenients, un dels quals fou el tenir per cap M. Lloyd George, i l'altre, el d'ésser el partit central. M. Lloyd George el precipità, amb una ostentosa seguretat de mà, damunt tots els esculls que havien d'haver estat evitats. I l'elector anglès, que reacciona sempre en el sentit d'un sistema alternatiu, ajudat en això per l'escrutini d'un sol torn, tendia, després la confusió del temps de guerra, a fer l'experiència d'una fórmula nova de política: conservadors contra socialistes.

Avui dia, la situació s'ha modificat. El socialisme ha donat a conèixer les seves deficiències al passar al poder. Quant al partit conservador, els acords d'Otawa l'han obligat a empènyer el proteccionisme fins a la seva conclusió lògica: la taxació dels articles alimentaris. Els dirigents del liberalisme poden, doncs, raonablement, esperar que és més bé entorn d'ells que no pas del partit laborista—desorganitzat també per una divisió—que es cristallitzarà l'inevitable protesta de les masses contra la vida més cara.

La forta pressió exercida per llurs col·legues damunt els ministres liberals del grup Samuel no ha pas reeixit a evitar la seva dimissió. La condemnaació explícita dels acords d'Otawa per la Federació nacional del partit feia encara la seva situació més insòlita que no ho fou després de la celebració de la Conferència imperial. Sens dubte que el Gabinet els havia donat permís per a desolidaritzar-se de la política proteccionista. Però sembla ara que les tarifes no són solament una experiència temporal i una mida de fortuna. Constitueixen un article essencial dins el programa del Govern nacional.

Quant al deure d'unió nacional, és necessari, de totes maneres, recordar que, sota un vertader règim parlamentari, la coalició no té raó d'ésser més que en dues circumstàncies ben definides.

Una d'elles és el cas de no existir cap partit de majoria a la Cambra. Actualment, pertanyen al partit conservador les dues terceres parts dels Diputats. És aleshores aquest partit el que hauria d'exercir la totalitat del poder, sense compartir les responsabilitats amb aquells que no tenen, sobre un punt capital, ni els seus principis, ni el seu programa.

L'altre motiu normal de coalició és el cas de guerra o un altre perill nacional, per exemple "l'horrible fallida". Aquest motiu s'ha presentat l'any darrer. L'Anglaterra i els seus representants l'han afrontat amb honor. El que es demana ara als liberals, que han restat fidels al lliurecanvi, és tota una altra cosa. El desig que mostren de reprendre la seva llibertat d'acció és plenament legítim. Fent això, no amenacen de cap manera l'equilibri del pressupost ni l'estabilitat de la lliura.

I s'ha de reconèixer que refusant d'augmentar i eternitzar les barres duaneres, resten d'acord, més directament que llurs adversaris proteccionistes, amb aquell ideal de pau i de desarmament, que és el de M. MacDonald.—L. O.

LA POSTA DE LA CONSTITUCIÓ DE WEIMAR.—Potser es precipiten els observadors de la política internacional, que anuncien la restauració dels Hohenzollerns, Wittelsbachs, etc., en un termini curt. Però el que és evident és la profunda crisi que travessa el Codi fonamental de la República alemanya elaborat a Weimar. En definitiva, potser el règim republicà se'n sortirà de la dura prova a què el sotmeten el Govern dels Barons, acabadillats per Von Papen i el general Schleicher.

Estranya personalitat la de Von Papen, desconegut fins a la mateixa vetlla de la seva ascensió al poder i que al cap de quinze dies d'ésser al poder ha reeixit a prescindir de tots els preceptes constitucionals per envestir simultàniament contra els "nazis" i el govern socialista de Prússia.

Són cosa episòdica les eleccions que, comandades per Von Papen, es celebren pel Reichstag. El Parlament darrerament elegit ha tingut solament de vida el temps necessari per votar una moció contra el Govern. La clausura i convocatòria de noves eleccions s'han fet públiques simultàniament a unes declaracions del Canceller, en les quals expressa el seu propòsit de reformar la Constitució, en els punts concrets de substituir el sistema proporcional pel majoritari, amb un petit empelt de "ballotage" a l'ús francès, i al mateix temps l'addició al Reichstag d'una segona Cambra o Senat, amb el màxim d'atribucions que els tractats de dret polític els atorguen.

Com reeixirà Von Papen a introduir aquestes modificacions en la Constitució, si la majoria resultant de les eleccions vinents li és adversa? I així serà amb tota certesa. Car de totes les fraccions parlamentàries importants, únicament li és addicta la dels nacionalistes d'Hugenberg. És evident que aquest partit es multiplicarà extraordinàriament a costa dels nacionalsocialistes, però és quasi impossible que els guanys siguin prou crescuts per imposar per la via parlamentària l'opinió del Canceller contra l'aliança de tots els altres artits avui en l'oposició.

Al fallar-li la base parlamentària, forçosament Von Papen s'haurà de recolzar en el Poder presidencial. Amb la separació de Brüning de la Cancelleria, el vell mariscal Hindenburg ha aprofitat molt el règim que ell representa al sistema de la monarquia kaiseriana. Després de la separació "manu militari" dels ministres socialistes del Govern de Prússia, no seria gens d'estranyar que s'implantessin reformes més trascendents en l'ordre polític del país, per idèntic procediment.

Hom havia fet de bell antuvi l'acusació a Von Papen d'ésser el Canceller-pont que havia de fer a mans de Hitler el poder. I bé, passats dos mesos, s'ha vist que és ben al revés. Les satisfaccions acordades a Hitler en ascendir l'actual Von Papen al Govern, tals com dissoldre el Reichstag, autorització d'ús d'uniforme a les formacions de "nazis", reorganització de les S. A. de Hitler i que semblaven implicar una responsabilitat en la situació de guerra civil virtualment plantejada, no han servit sinó—exceptuant la primera—per desinflar tot el fantasma hitlerià, al treure-li l'ambient de martiri que s'havia forjat al voltant del moviment.

El Govern Von Papen cerca d'atraure's la simpatia dels alemanys, explotant llurs sentiments patriòtics. La seva demanda d'igualtat d'armaments és la més a propòsit en aquest sentit. En plantejar-la, deixava implícitament sense bandera Hitler, la puixança del partit del qual s'havia fet en gran part a base de violentes campanyes contra el "Diktat" de Versalles. La militarització de la joventut, dissimulada sota fórmules més o menys civils, cerca d'apartar les organitzacions polítiques de combat del seu primitiu objecte de guerra civil per unificar-les al servei d'una gran Alemanya i substituir de la millor manera les restriccions imposades pels aliats en l'organització de la Reichswehr.

L'atur forçós, Von Papen també l'ha volgut solucionar mitjançant l'organització del servei de "treball voluntari", en el qual han corregit a inscriure's la totalitat dels parats. Iniciat fa poc l'experiment, no es poden encara aventurar resultats. Von Papen, demés, ha iniciat una política de sacrificis per tal d'aminorar la greu crisi econòmica de què pateix Alemanya més que cap altra nació. Naturalment que mesures d'aquest ordre no poden plaure a tothom, però és evident que s'han d'emprendre, si es vol evitar la ruïna total de l'economia del Reich.

Sigui quin sigui el resultat de la pròxima lluita electoral, es dona per impossible el retorn al sistema de Weimar. Hom no pot preveure fins on arribaran els actuals dirigents d'Alemanya en les noves directrius que volen imposar al país. Molt possible seria que la formació d'un Parlament francament advers com l'actual donés lloc a llançar la careta i plantejar els seus veritables propòsits, que el mateix poden ésser la implantació d'un règim presidencialista, que la restauració de la monarquia.

De l'agitació monàrquica conduïda personalment per l'ex-kronprinz aquestes darreres setmanes, ens n'ocuparen en una pròxima crònica.—
L. O.

LA POSICIÓ ACTUAL DE GANDHI.—L'Índia és un país tan complex, que els problemes successius semblen encastats els uns dins els altres. La fita final, des del punt de vista britànic, és la de reconciliar els pobles de la península amb l'autoritat anglesa. Però aquests mateixos pobles es troben desavinguts entre ells per enenistats seculars, amb les quals no té res a veure l'Anglaterra.

L'acte de Gandhi, oferint la seva vida pels *intocables* anava dirigit, no contra el govern britànic, sinó contra els odís sectaris que divideixen la població hindú.

La gran oposició és la que separa la majoria hindú de les diverses minories, i, sobretot, dels musulmans. Hi ha a l'Índia cent milions d'habitants que no són hindús. Aquesta és la raó per la qual els anglesos anomenen "Indis" el conjunt dels habitants de l'Índia, i reserven el nom d'"Hindús" als adeptes de l'hinduisme. A França, per altra part, com ja ho hem assenyalat precedentment, nombrosos especialistes han adoptat aquest ús.

A l'interior mateix de l'hinduisme, la repartició de castes consti-

tueix un formidable instrument d'opressió en detriment de les castes inferiors, i sobretot d'aquells que estan per sota de tota casta i que la llei brahmànica té per tan impurs, que llur sol contacte és suficient per a tacar tot aquell que se'ls acosti. En virtut d'aquest principi, els *Intocables* són exclosos dels temples i de les escoles. L'accés als llocs públics els està prohibit.

L'Anglaterra s'ha esforçat naturalment a millorar llur condició. Però no ha pogut fer-ho més que amb molta prudència per a no desvetllar el fanatisme hindú. Gràcies a ella, una fracció notable d'aquests rèprobes ha pogut assolir una existència humana. Per a fer-se cabal de la importància de la qüestió, és convenient de recordar que a l'hora actual, els "Intocables" representen 70 milions d'ànimes.

Sota la protecció anglesa, els més avançats d'entre ells han constituït associacions per a la defensa de llurs germans. Diguem, de passada, sense que això meravelli ningú, que els intocables són resoltament hostils a la independència de l'Índia, que representaria per a ells la dominació de llurs opressors, els Hindús de castes superiors. Llur programa, quant als principis, és exactament el del Govern de Londres i de Delhi; una Índia autònoma, democràtica i federada, amb Estatut de Domini i acceptant la sobirania imperial del rei d'Anglaterra.

A la segona sessió de la Taula Rodona (a fins de 1931), les relacions entre Gandhi i els representants dels Intocables, particularment el doctor Ambed Kar, foren molt extenses. Les reivindicacions de Gandhi sobre les llibertats de l'Índia anaven molt més enllà que les del doctor Ambed Kar; en resum, Gandhi exigia un desafectament gairebé total de l'autoritat britànica. A més, els intocables insistien molt a votar en col·legis electorals diferents, a fi d'escapar a la pressió de les castes superiors. I d'això Gandhi no en volia saber res, puix que entenia que si els intocables havien d'ésser alliberats, era al sí de l'hinduisme, i no per una ruptura amb ell, el qual el *mahatma* ha volgut sempre mantenir dins les seves elevades parts religioses i morals.

* * *

Un dels dos obstacles en els quals s'encallaren les dues sessions de la taula Rodona fou la repartició de la influència política entre les diverses comunitats. El Govern britànic declarà que deixava als Indis la tasca de resoldre ells mateixos aquest punt, amicalment. Però, després d'interminables debats, tant a Delhi com a Londres, els interessats hagueren de manifestar que renunciaven a arribar a una intelligència, sobretot entre musulmans i hindús.

Des d'aquella època, la idea de "dejuni fins a la mort" persegueix la ment de Gandhi i, després de les revoltes de Cawnpore i altres localitats on les lluites entre les dues confessions rivals causaren molts centenars de morts, anuncià que, per a desvetllar la consciència de l'Índia i protestar contra aquelles dissensions fratricides, es deixaria morir de fam.

Tot amb tot, el Govern britànic volia evitar que la reforma consti-

tucional de l'Índia fos indefinidament entorpidida per aquest enutjós problema "comunal". Evocà, doncs, l'assumppte, i, el mes darrer, el primer ministre donà la seva sentència.

Està admès que la futura Constitució de l'Índia comprendrà assemblees provincials i almenys una assemblea central, estant reservada la qüestió de la segona Cambra. La decisió de M. MacDonald preveia, per a cada assemblea, un cert nombre de llocs reservats d'ofici a les diverses minories. En el que fa referència als Intocables, el fet notable és que eren tractats com una comunitat diferent dels altres hindús i que havien de votar a part, en collegis separats.

Dins l'esperit del Govern britànic, aquesta disposició constituïa una garantia per als Intocables, i és així com la reberen la majoria d'entre ells. A les primeres noves de la protesta de Gandhi contra els collegis separats, molts "leaders" dels Intocables restaren a la reserva demanant-se si Gandhi, com ja ho havia fet a Londres, no anava encara a fer, inconscientment, el joc de les castes superiors. Però, aquesta vegada, el mahatma, amb la finesa de què ha donat proves ben sovint, va saber eludir l'equívoc. Hom va saber que es proposava de mantenir els Intocables dins l'hinduisme i alhora abolir les incapacitats i les prohibicions que els xafen.

No es tracta pas d'aplicar ací tot el rigor de la lògica occidental. La influència moral de Gandhi damunt les masses era suficient per a justificar l'extraordinària activitat oficial que s'ha desplegat entorn del seu dejuni? Les autoritats angleses ho han cregut així sens dubte, puix que han permès a aquest rebel de negociar dins la seva presó, o més bé, de presidir les negociacions, la celebritat i l'èxit de les quals deuen haver desvetllat l'enveja de més d'un plenipotenciari autèntic. La proporció dels llocs reservats als Intocables ha estat augmentada i els collegis separats són abolits; aquest és el punt que interessava a Gandhi per damunt de tot.

Aquestes negociacions han estat portades a terme entre els representants dels Intocables i els "Hindús de casta". Aquests, fent al mal temps bona cara, han esbossat un moviment a favor de diverses concessions rituals als Intocables. S'ha anunciat que els temples els serien oberts, etc. Gandhi mateix, als últims instants de la seva prova, ha mostrat que no es feia gaires il·lusions sobre aquest abandó voluntari dels privilegis. "És ara, ha dit, quan comença la veritable lluita. És necessari que l'ortodòxia s'excedeixi i que sigui ella la que purifiqui l'hinduisme, alliberant els Intocables.

Gandhi, religiós i ortodox, és ben lluny de la idea que a Europa es fan d'ell.—L. O.

RUBRICA DE LA VIDA D'ESPANYA

Amb l'entrada de la tardor, l'ambient polític, que s'havia encalmat, ha recobrat tota la vivacitat pròpia d'un període constituent. Més que la mateixa calor, havia contribuït a esllanguir la vida pública la suspensió de la premsa oposicionista, conseqüència de la temptativa contrarevolucionària del 10 d'agost. El mecanisme funcional d'un Estat democràtic requereix tant un Parlament en marxa com la crítica continuada dels actes del Govern. Mancada la política espanyola d'aquests dos engranatges, l'un per vacances reglamentàries, l'altre per arbitrària decisió governamental, era natural que l'ambient s'enraris.

Hem passat aquest temps alegrement. El senyor Azaña—l'àrbitre del país—ha fet tots els possibles per evitar que ens donéssim compte que—mancats de polèmica—no teníem de què parlar. Primerament, organitzà el viatge a Catalunya per lliurar-nos l'Estatut. Després ens ha organitzat unes espectaculars maniobres militars, a base de corresponsals de guerra, que han servit a meravella per a no parlar de res més en tota una quinzena. Com "intermezzo", el ministre de Governació deportà a Villa Cisneros prop de dos centenars de presumptes actors del cop fracassat del 10 d'agost. Les incidències del viatge, els diversos equips de deportats, han anat a meravella per a entretenir la badoqueria del tipus mitjà d'espanyol. A lloar, en aquest interval transcorregut des de la nostra darrera crònica, el generós indult atorgat pel President de la República al general Sanjurjo, que contribuirà a no enfondir encara més l'ambient de lluita, existent entre les oposades tendències polítiques del país.

—Més que les mateixes sessions parlamentàries, han interessat a l'opinió els Congressos dels partits socialista i radical. La circumstància de polaritzar aquestes dues agrupacions les dues majors fraccions de la Cambra, l'una governamental, l'altra oposicionista, li donaven el natural relleu.

Dels acords que es prenguessin en el Congrés socialista en depenia la continuació o no de l'actual govern. Tema principal del Congrés el constituïa—clàssic en tots els partits socialistes del món—la col·laboració dels ministres socialistes en un govern burgès. Partidari de la retirada era el camarada—d'ialecte marxista—Besteiro i la massa del partit. Enfront d'ell s'aixecaven defensant la tàctica col·laboracionista—només en el present cas—els camarades Largo Caballero i Prieto.

L'argument Aquiles d'aquests dos darrers es basa en l'oportunitat de realitzar una política socialista, l'oportunitat de la qual passaria un cop desaparegudes les circumstàncies especials que avui rodegen la política espanyola. Sense cap embut, diversos congressistes han posat de relleu el suprem interès del partit per damunt de les mateixes conveniències nacionals. S'ha arribat a dir per un delegat que no es deu enfortir massa la República, perquè més endavant no sigui un destorb a la implantació total del socialisme.

Besteiro argumentà que la col·laboració parcial en les tasques governamentals, el no poder realitzar un programa obertament marxista, produirà un desencantament en les masses proletàries ingressades sense preparació doctrinal, del famós 14 d'abril ençà.

Conseqüència d'aquest debat fou el mostrar-se el partit socialista en tota la seva cruesa ideològica. Els que creien que la participació en les responsabilitats governamentals contribuiria a atenuar l'esperit de la lluita de classes han sofert un gran desengany. Abstencionistes i col·laboracionistes, tots per un igual, són partidaris de la implantació del socialisme integral. L'única diferència que els separa és purament de procediment. La finalitat és idèntica. Cada fracció creu que el seu camí és el bo. Per això tracta d'imposar-lo a l'altra. L'Assemblea acordà per 23.718 vots contra 6.536 la continuació dels ministres socialistes en el Poder. Per atenuar l'efecte que podria produir entre els nuclis irreductibles del partit la votació d'un acord clar i terminant, el redactaren de la següent forma: "El Congrés declara que procedeix donar per acabada la participació del partit socialista en el Govern, tan aviat com les circumstàncies ho permetin, sense perill per a la consolidació i enfortiment de la República, ni risc per a la tendència esquerrana...". D'aquesta manera es dirimeix momentàniament la qüestió. Fòrmula tan hàbil fou presentada i defensada pel "camarada" Prieto, sense la intervenció del qual potser s'hauria arribat a un acord diametralment oposat.

Un altre punt interessant del Congrés socialista fou la discussió de la Memòria del Consell Nacional. Aquí fou on la passió dels directius es desbordà d'una manera més incontenible. Besteiro començà atacant a Largo Caballero per la seva passivitat—quasi traïció—la matinada de la subleació de Cuatro Vientos. Tot d'una que s'arribà a aquest punt, l'Assemblea presencià un debat no gens edificant per a la història interna de l'agrupació. Les paraules "negligència" i "covardia" salten d'una boca a l'altra, rebotent damunt l'espatlla de l'adversari, fins que un directiu del segon equip les recull per a llançar-les a la teulada i quedar-se tots tan fresquets. Els congressistes vinguts de les més apartades províncies s'assabenten de la veritable fisonomia de molts líders, que ells tenien per intil·lables. De retret en retret, s'assabenten que ja en la vaga revolucionària de l'any 17, la conducta dels capdavaners tingué molt a desitjar. Finalment, per no inflar l'ona de desprestigi que es desprèn del debat, s'acorda aprovar la Memòria presentada sense més averigua-

cions. Així queda tancada una etapa del partit socialista. A través d'aquesta fase, que va des de la seva fundació fins a la proclamació de la República, el partit socialista espanyol ha assajat tots els procediments per consolidar-se i assaltar més tard el poder. Comença per les violències sindicals de primera hora—punt obligat de tots els marxistes—; segueix intervenint en política, en aliança amb els partits republicans, que inconscientment li forniran les seves masses; més tard, quan arriba la Dictadura, no té cap inconvenient en adular-la, a canvi de concessions en els organismes socials i polítics—que després descaradament nega en ple Congrés—; predica l'abstencionisme polític amb els ministres pre-republicans; i, finalment, participa en la preparació de sublevacions militars, etc., etc.

L'únic recurs que encara no ha provat el Partit Socialista per escalar el poder, és la revolució del poble en armes. Fins ara no l'ha intentada, però no es pot dir si més endavant no ho farà. És francament alarmant en aquest sentit—i sembla que tendeix a afavorir aquesta eventualitat—l'acord pres per 26.048 vots contra 2.227 de demanar la dissolució de la Guàrdia civil. Acord impropï d'un partit governamental—ni que sigui temporalment—i que, a no ésser una altra hàbil intervenció de Prieto, hauria provocat la immediata sortida del govern dels tres ministres socialistes. Així ho confessà Prieto, aconseguint d'aquesta manera convertir la petició categòrica en una simple aspiració del partit, que no tindrà conseqüències immediates.

Demanar en els actuals moments la dissolució de la guàrdia civil és l'acord més demagògic que es podria prendre i inhabilitaria—a no regnar en l'actualitat el confusionisme més gran—els homes d'un partit per ocupar en molts anys càrrecs de responsabilitat. Està a l'ordre del dia el desenrotllament de fets sagnants, exemple de la profunda descomposició per què travessa el camp espanyol, agitat per les campanyes anàrquiques més violentes. La guàrdia civil és en moltes regions l'única força en la qual pot recolzar-se el Govern per mantenir una ombra d'autoritat.

El Congrés socialista ha passat per damunt de totes les consideracions patriòtiques per imposar únicament les partidistes. Més encara que aquesta Institució armada, els socialistes espanyols odien la mateixa autoritat, fruit dels principis de lluita de classes que professen. A l'hora en què Castilblanco, Arnedo i dues dotzenes de pobles més testimonien l'existència de nuclis dissolvents armats que no es deturen ni davant dels ressorts de l'autoritat, és votar purament i simplement per la guerra civil.

—Poca cosa es pot dir de l'Assemblea Radical. Començada enmig de la major expectació, per la força numèrica parlamentària que representa, ha vist transcórrer les seves sessions enmig d'una grisor desesperadora, que ha avorrit tothom. A la segona sessió, el Congrés era pràcti-

cament mort. El "caudillo"—Lerroux—, cada dia en més franca decadència, ha presidit les sessions sense il·luminar-les amb cap novetat. Els pocs elements preparats del partit han portat a les deliberacions quatre ponències—redactades en el secret dels gabinets—que han estat aprovades com qüestions senzilles. Es treia la impressió que es complia amb una fórmula estatutària, a la qual, però, no havia d'atorgar-se cap mena d'importància. Així s'arribà a la sessió de clausura, de la mateixa manera que havien transcorregut els debats, sense pena ni glòria.—L. O.

El què prescriu la Ciència Mèdica per a combatre la Arterioesclorosis

Heus aquí una calamitat molt temible a causa de les seves conseqüències que poden ésser fatals, és fàcil d'evitar.

Hom diu que "cada u té l'edat de les seves artèries": l'arteritis és l'oxidació de la vida i hom pot dir que envelleix les seves víctimes, especialment quan una vida desordenada, l'abús de treball i els plaers s'ajunten a una sobreproducció d'àcid úric congènita o adquirida.

El mal comença per la tensió habitual de les artèries, deguda a l'alteració de la sang. La cara és pàl·lida, el malalt es queixa de mal de cap amb xiulets a l'oïda, formigueig a les cames, trastorns visuals, vertigen, opressió, son pesada amb cansament en despertar-se.

És necessari guarir i evitar aquests greus símptomes, crear, mitjançant l'ús de l'Urodonal, un drenatge úric que serà suficient gairebé sempre per a reduir la pressió arterial, apartar les congestions i disminuir les opressions cardíaques, allunyant el greu perill de la paràlisi, seguint en aquest particular el consell d'un gran terapeuta:

"Manifesto que acostumo emprar l'Urodonal en casos d'arterioesclerosis i en altres de diàtesis úrica amb bons resultats."—DR. JOSEP MEGIA I GARCIA, Director de la clínica "La Latina", Madrid.